

de nationale Bank van de toekomst

En tant qu'équipe pluridisciplinaire, nous avons eu le plaisir de travailler sur ce projet fascinant au cours des derniers mois. Un projet riche de par son histoire, son identité et sa fonctionnalité. La banque reconnaît faire partie d'un monde qui change, qui passe d'une organisation axée sur les transactions physiques, en espèces, à un institut de la connaissance durable (numériquement). Cela se reflète également dans l'évolution du programme fonctionnel.

L'équipe a tout mis en œuvre pour que le rôle la banque se reflète dans ce projet, en gardant à l'esprit les valeurs historiques, les souhaits fonctionnels et les besoins futurs. Cela s'est traduit par un certain nombre de piliers: travail sur le parc, zonage et tracé clairs, bâtiment tout en longueur avec des fonctions dans le socle, triptyque historique et coopération.

Nous sommes pleinement conscients qu'il s'agit d'un projet qui s'inscrit sur le long terme, dans lequel il y aura une coopération intensive, dans lequel les besoins peuvent s'aiguiser ou changer au fil du temps, et dans lequel les bâtiments actuels seront de mieux en mieux compris.

L'équipe de conception multidisciplinaire

B2Ai | cepezed | sum | tractebel

De afgelopen maanden hebben wij, als multidisciplinair team met veel plezier mogen werken aan deze pakkende opgave. Een opgave die een rijkdom kent in zijn historie, identiteit en functionaliteit. Door de zeer informatieve rondgangen, documenten en presentaties hebben wij de Bank leren kennen als een organisatie die van fundamenteel belang is voor België. Een organisatie die bijdraagt aan een stabiele samenleving. De Bank herkent dat het onderdeel is van een veranderlijke wereld, waarbij het van een organisatie die gericht was op fysieke geldtransacties transformeert naar een (digitaal) duurzaam kennisinstituut.

Deze verandering lezen wij terug in de uitvraag, die vraagt om een werkomgeving voor +/- 1500 werkplekken volgens het flexwerkprincipe. Binnen dit principe worden vele verschillende vormen van werken aangeboden, ondersteund door een heldere basisstructuur van een heldere logistiek, centrale ontmoetingsplekken, een uitgebreide keuken en restaurant, ruimte tot interne opleiding en vergadering. Daarnaast zal het gebouw ruimte bieden aan externen om onderdeel te maken van deze opzet waarin kennisdeling sturend is. Dit in de vorm van lezingen, maar ook diners en ontmoetingen op hoog niveau.

Dit speelt zich af in het decor van de bestaande waardevolle gebouwen met prachtige historische elementen die de organisatie kent en kenmerkt. Wij zien daarbij een organisatie die trots is op zijn werkzaamheden en dat in gepaste vorm toont aan de buitenwereld, met een groot besef van de plek die ze inneemt in de binnenstad van Brussel.

De uitvraag bevat uiteraard ook vraagstukken die sturen op ruimtelijke consequenties. Wij lezen de uitvraag als drie geïntegreerde opgaves. Ten eerste het verbeteren van het totale ensemble, ten tweede een uitdagende renovatie en restauratie van de originele gebouwen (Beyaert en De Rycken, maar ook het eigentijdse Van Goethemgebouw) en tot slot de gedeeltelijke sloop- en nieuwbouwopgave.

Sinds de bouw van het Beyaert gebouw heeft de Bank enkele fysieke transitie gekend. Waar de Bank eerst een samenspel was van meerdere kleine gebouwen, die elk hun eigen specifieke functie kende, is dat door functionele vraagstukken en technologische innovaties uitgegroeid tot een labyrintisch geheel. Een doolhof zonder heldere organisatie. Dit resulteerde in een versnippering van personeel die elkaar niet of nauwelijks tegenkomt en wat samenwerken niet in de hand speelt.

Met de voorhanden liggende transformatie worden de ruimtelijke behoeftes opnieuw gedefinieerd. Zo ligt de kans op tafel om waardes uit het verleden terug te brengen en het gehele ensemble te versterken. Zo kan het Beyaert, het De Rycken en het Van Goethemgebouw in volle glorie

herstelt worden, intuïtief verbonden worden en nieuwe elementen strategisch worden toegevoegd. Enkele nieuwe elementen die wij toevoegen zijn een heldere routing en herkenningspunten ter verbetering van de interne oriëntatie, logische zoneringen en logistiek en met name prettige en representatieve werkplekken. Deze nieuwe situatie zal ervoor zorgen dat de organisatie met al haar wensen weer volop kan genieten van hun Bankgebouw.

Wij herkennen door het bestuderen van de geschiedenis van de Bank en met name het interieur een behoorlijke hiërarchische cultuur en indelingsstructuur. De gevraagde nieuwe opzet vraagt een verandering van de Bank als organisatie, waarbij zij zal moeten wennen aan de nieuwe manier van werken. Ons ontwerpvoorstel ondersteunt deze manier van werken door een gebalanceerde mix van goede, gezonde en dynamische werkplekken met daarnaast bruisende ontmoetingsplekken.

Aan de hand van een vijftal pijlers lichten we in dit document onze plannen integraal toe:

1. werken aan het park;
2. heldere zonering en routing;
3. een alzijdig gebouw met functies in de plint;
4. triptiek historiek;
5. samenwerken.

Deze vijf pijlers leggen de ontwerpprincipes uit, die een eerste flexibele aanzet vormen voor het vervolg. Wij zien dit schetsontwerp als een eerste aanzet waarbij de hoofdstructuur, het proces en de kernideeën van het project toegelicht worden en waarbij we in dialoog met u alle eisen en wensen verder kunnen specificeren en het ontwerp verder kunnen ontwikkelen.

Naast dit A3-boek lichten we in de bijgeleverde nota's onze visie toe op meer specifiekere zaken (over het ontwerp of het proces). Wij zijn ons er ten zeerste van bewust dat dit een meerjarig project is, waarbij intensief zal worden samengewerkt, waarin behoeftes in de tijd kunnen worden aangescherpt of veranderen en waarbij de huidige gebouwen steeds beter begrepen zullen worden.

het multidisciplinair ontwerpteam,

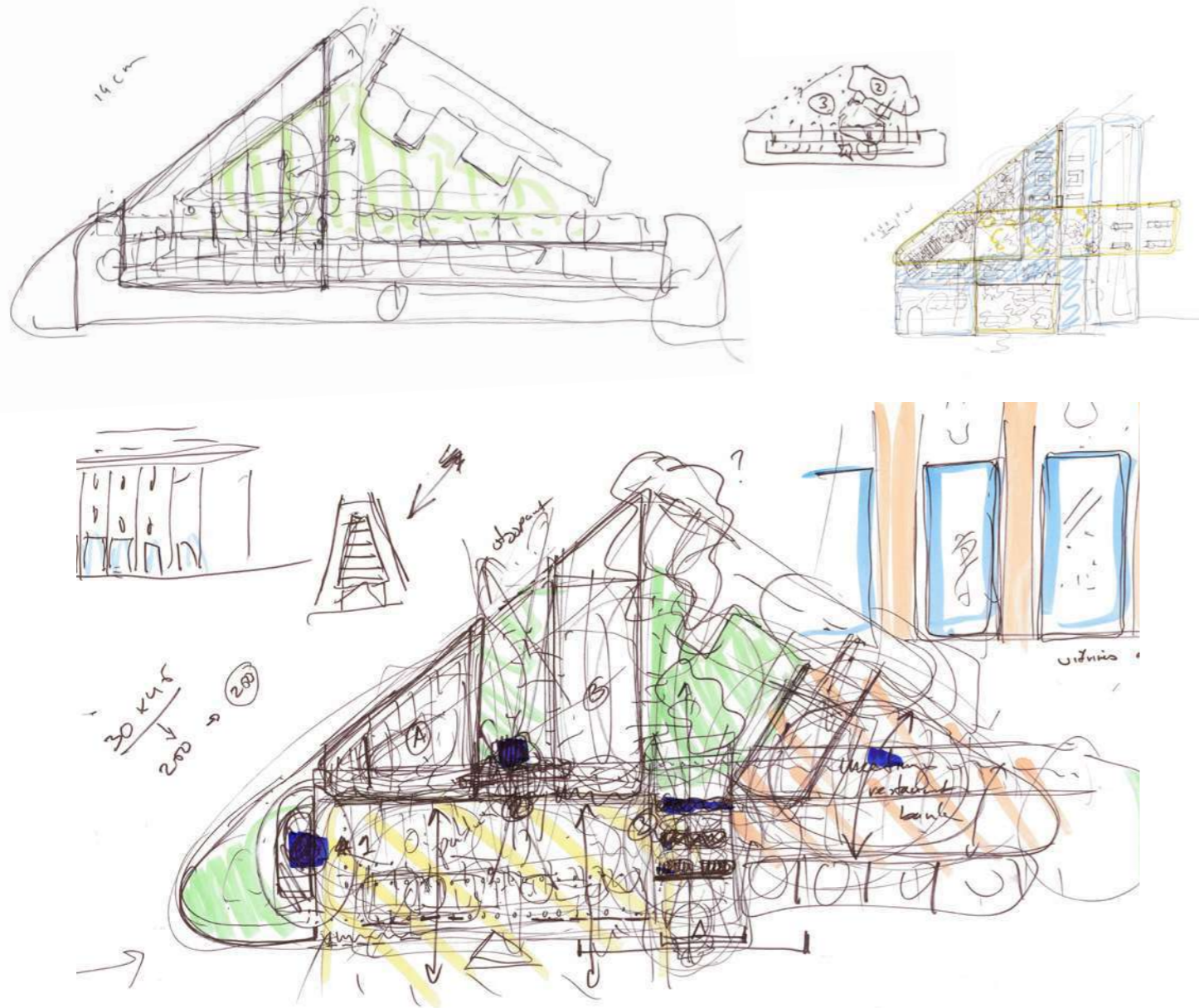
B2Ai | cepezed | sum | tractebel

uitdagingen

Cette tâche comporte de nombreux défis différents, mais sept défis caractéristiques ont retenu toute notre attention.

1) trouver un équilibre précaire avec l'histoire, 2) conception avec conscience des coûts, 3) construction dans une zone urbaine, 4) prise en compte d'exigences et de souhaits de sécurité élevés, 5) équilibre entre flexibilité et discrétion, 6) prise en compte des différences de hauteur, et enfin 7) mise à niveau de l'installation du bâtiment.

Nous avons essayé de concevoir tous ces défis avec autant d'intégrité et de soin que possible. Des élaborations et des dialogues supplémentaires apporteront plus de nuances et répondront ainsi mieux aux exigences et aux souhaits de la Banque.

integrale ontwerpsessies om te komen tot een structuur waarin alle waarden een plek krijgen

De ontwerpogave van de vernieuwbouw van de Bank bevat een aantal mooie uitdagingen. Uitdagingen waar wij als integraal team de nodige ervaring in hebben en graag onze tanden in zetten.

precaire balans met de historie

Belangrijk voor het ontwerp van de bank is de precaire balans tussen het historische kader enerzijds en het vooruitziend ontwerp anderzijds. Alleen met een juiste balans zal tot een goed en toekomstgericht ontwerp gekomen kunnen worden. Helderheid en oriëntatie terugbrengen in het ensemble is één van de belangrijkste ontwerpzaken.

De waardestelling die reeds heeft plaatsgevonden, aangevuld met onze eigen observaties, geeft houvast in het maken van keuzes over wat te behouden en verbeteren van de historisch waardevolle gebouwen.

Daarnaast is er ook een hoge ambitie op het vlak van duurzaamheid. Deze combinatie tussen monumentale waarden en een hoge duurzaamheid is onderdeel van de complexe ontwerpogave. Zo zoeken wij naar oplossingen en toepassingen waarbij de schoonheid van elementen versterkt wordt en tevens een duurzame verbetering gemaakt wordt.

kostenbewust ontwerpen

Binnen het ontwerp is kostenefficiëntie van zowel de uitvoering als exploitatie van belang. Er zal een bepaalde rationaliteit in het ontwerp komen die hiervoor zorgdraagt.

(ver)bouwen in de binnenstad

(Ver)bouwen in de binnenstad van Brussel vraagt om een zekere zorgvuldigheid op zowel stedenbouwkundig als architectuur niveau. De eisen en wensen uit bijvoorbeeld de krijtlijnen zijn hierin sturend, maar hierover zal zeker ook na gunning intensief moeten worden gesproken.

omgaan met hoge beveiligingseisen

De typologie van een bank dwingt om de beveiligingszones vanaf dag één goed mee te ontwerpen: door heldere grenzen te bepalen tussen bouwdelen, nabij stijpunten, etc. Door een oplopende sequentie te hanteren ontstaan logische en graduele overgangen. Per stap wordt de grens zwaarder, met steeds specifiekere functies en ruimtes.

flexibiliteit versus discretie en bescherming

Bij het indelen van het gebouw zit een balans tussen de meer vaste afdelingen die meer discretie en bescherming benodigd hebben en het meer flexibele kantoorlandschap, waar wendbaarheid en continu wijzigende behoeftes kunnen worden opgevangen.

Flexwerken betekent niet vanzelfsprekend een flexibel gebouw. De huidige gangenstructuren en veiligheidsregimes zijn hierin een uitdaging. De zoektocht is om hier balans in te vinden waarbij de processen van de Bank niet interfereren met de hoge aanpasbaarheid.

Flexibiliteit raakt veel niveaus waar rekening mee gehouden dient te worden: techniek, regelbaarheid, brandwering, routing door veiligheidszones.

uitdagende hoogteverschillen

De vele hoogteverschillen op het gebouwplot maakt dat deze opgave niet een tweedimensionale puzzel is maar een extra dimensie bevat. De hoogteverschillen zorgen ervoor dat entreezones vaak met andere interne verdiepingshoogtes relateren. Zo is de entreeverdieping aan de Berlaumontlaan niet dezelfde als die aan de Wildewoudstraat. De uitdaging zit in het koppelen van deze verschillende verdiepingshoogtes, waarbij de logistieke routing, flow van medewerkers, vervoersmiddelen en daglicht zich op een goede manier door het gebouw bewegen.

installatietechnische upgrade

Daarnaast dienen de installaties in het gebouw grotendeels aangepakt te worden om tot de gewenste klimaat technologische eisen en wensen te geraken, die betrekking hebben op welzijn en comfort.

Alle bovengenoemde uitdagingen vallen binnen het totaalontwerp waarin meerdere type gebouwen onderdeel uitmaken van het geheel. Deze uitdagingen hebben in de uitwerking van ons plan als basis gediend en vormen in ons ontwerpproces een continu geheugensteuntje.

**nationale bank
van de toekomst**

concept

Afin de réaliser pour la Banque un bâtiment fonctionnel, durable et agréable, l'équipe de conception a opté pour un concept puissant. Un concept qui repose principalement sur trois thèmes: 1) rendre le bâtiment durable et plus écologique, 2) dissocier, nettoyer et connecter, 3) créer un environnement de travail et de réunion confortable.

Cet objectif est atteint grâce à un certain nombre d'éléments différents qui peuvent être décrits comme suit: un espace intérieur vert substantiel, un zonage clair et ordonné, une plinthe axée sur l'organisation, la riche histoire intégralement imbriquée dans l'organisation de la Banque et, enfin, l'amélioration de la coopération de l'ensemble de l'institut. De cette manière, nous pensons que le bâtiment facilitera la nouvelle culture d'entreprise souhaitée par la Banque, aujourd'hui et à l'avenir.

Om tot een functioneel, duurzaam en prettig Bankgebouw te komen, dat past binnen de stedenbouwkundige, ruimtelijke en functionele randvoorwaarden, kiezen wij voor een krachtig concept. Een concept dat hoofdzakelijk rust op drie thema's:

- verduurzamen & vergroenen;
- ontvlechten, opschonen & verbinden;
- comfortabele werk- en ontmoetingsomgeving.

Om deze drie thema's sterk vorm te geven, zullen we u in dit ontwerpboek meenemen door de vijf ingrediënten die de kracht van onze ingrepen uitleggen.

A | at the park

Een belangrijk onderdeel van het plan is het substantiële groene hart tussen de gebouwen in. Dit is niet alleen goed voor het welzijn van de mensen, ook draagt het bij aan de lokale biodiversiteit en het verlagen van de hittestress in de hoogstedelijke en verharde omgeving.

Een groene relatie met het verleden: de locatie kent een rijke geschiedenis. Zo waren er ooit drie kloosters, met prachtige besloten binnentuinen. Later toonden de ongerealiseerde totaalplannen van Beyaert een kamstructuur waarbij de kammen in een groene tuin lagen. Van deze groene identiteit is vandaag de dag niets meer merkbaar, wat voor een gezond kantoorgebouw wenselijk is. In ons voorstel proberen we juist deze verloren identiteit krachtig terug te brengen, zichtbaar vanuit elk bouwdeel met zelfs connecties met de omgeving.

B | zonering / routing

Een nadeel van het huidige complex is de slechte verbinding en relatie tussen alle vloeren en bouwdelen. Het voelt als een doolhof waar het lastig is collega's of bezoekers te ontmoeten. Voorliggend concept toont een sterke basiszonering en routing waardoor het gebruik optimaal gefaciliteerd is.

C | de plint

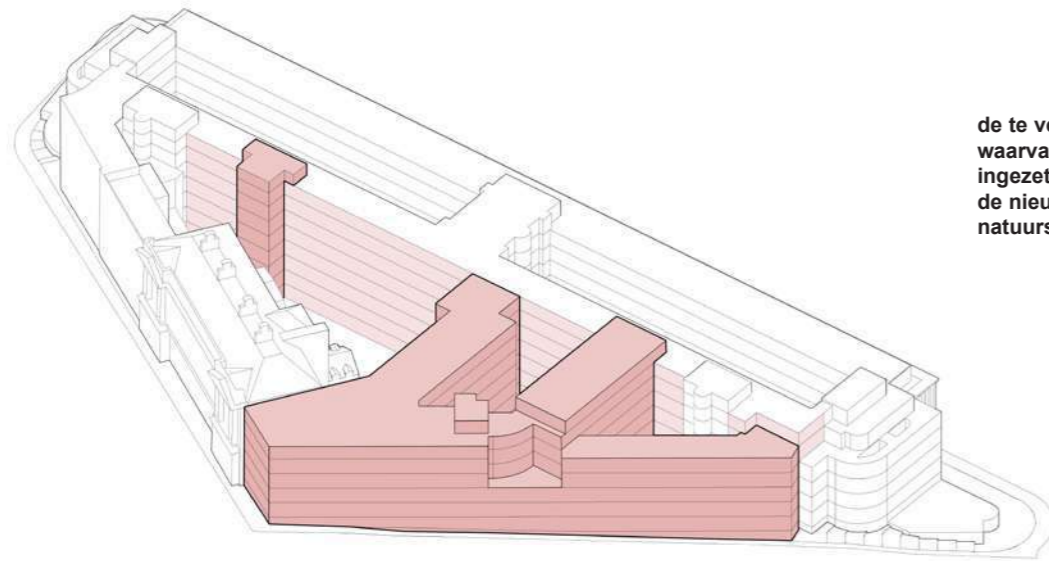
Op de onderste twee lagen van het Bankgebouw, de begane grond en de eerste verdieping, wordt de onderlinge relatie tussen de medewerkers, de bezoekers en de omgeving gelegd. In deze plint plaatsen wij functies die deze interactie stimuleren en zo reuring geven aan het gebruik. Te denken valt onder andere aan het meeting centrum, de sociale plint van de Bank, het restaurant en bijvoorbeeld de fitness.

D | triptique historique

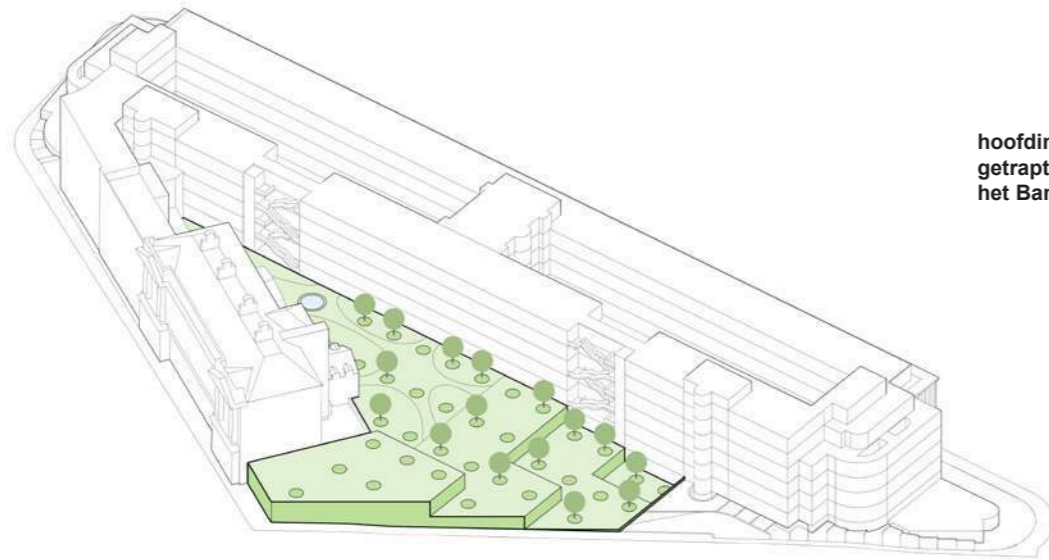
Het gebouw kent een enorme geschiedenis die zeer veel waarde heeft gebracht. Onze intentie is om de verrommeling die in de jaren, op en aan het gebouw is ontstaan, op te schonen en in waarde te herstellen. Kijkend naar de geschetste nieuwe situatie, dan kent het gebouw drie tijden; het gouverneursgebouw van Beyaert, het monumentale kantoorgebouw langs de Berlaumontlaan van Van Goethem en de voorliggende nieuwe toevoeging. Met name de ongerealiseerde ambities van het plan van Van Goethem, de kamstructuur met de vleugels in het groen, heeft ons veel inspiratie gebracht.

E | samenwerken

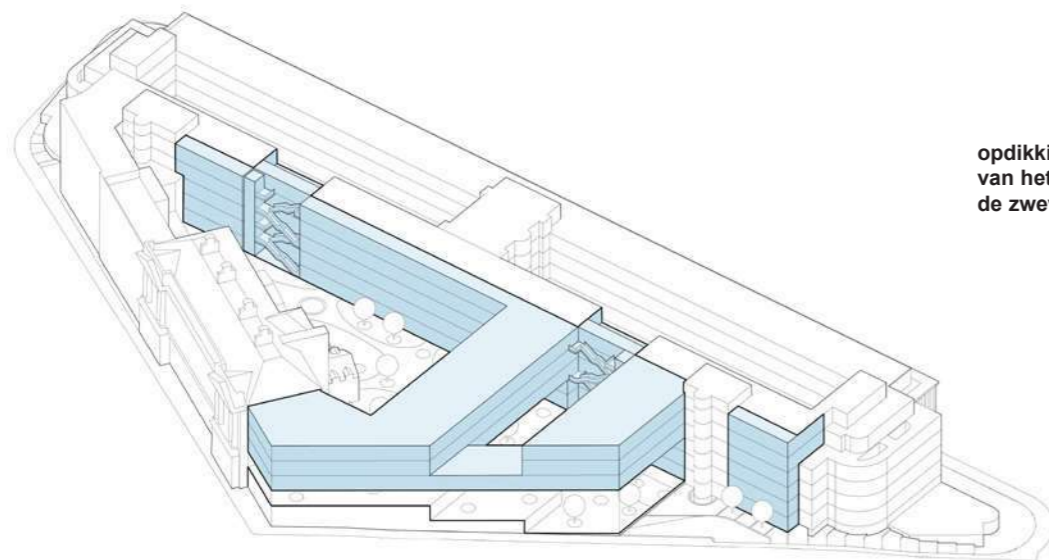
Het vernieuwde ensemble is toekomstbestendig door de vele flexibele werkvelden. Deze comfortabele werkvelden beschikken klimatologisch over goede voorzieningen en maken het geheel een prettige werkomgeving. Tevens door het gebruik van daglicht. Naast dedicated werkplekken bevat het gebouw ook een veelvoud aan samenwerkplekken waar mensen elkaar formeel en informeel kunnen ontmoeten.

de te verwijderen onderdelen waarvan op componentniveau ingezet wordt op hergebruik in de nieuwbouw (bijvoorbeeld de natuurstenen gevelelementen)

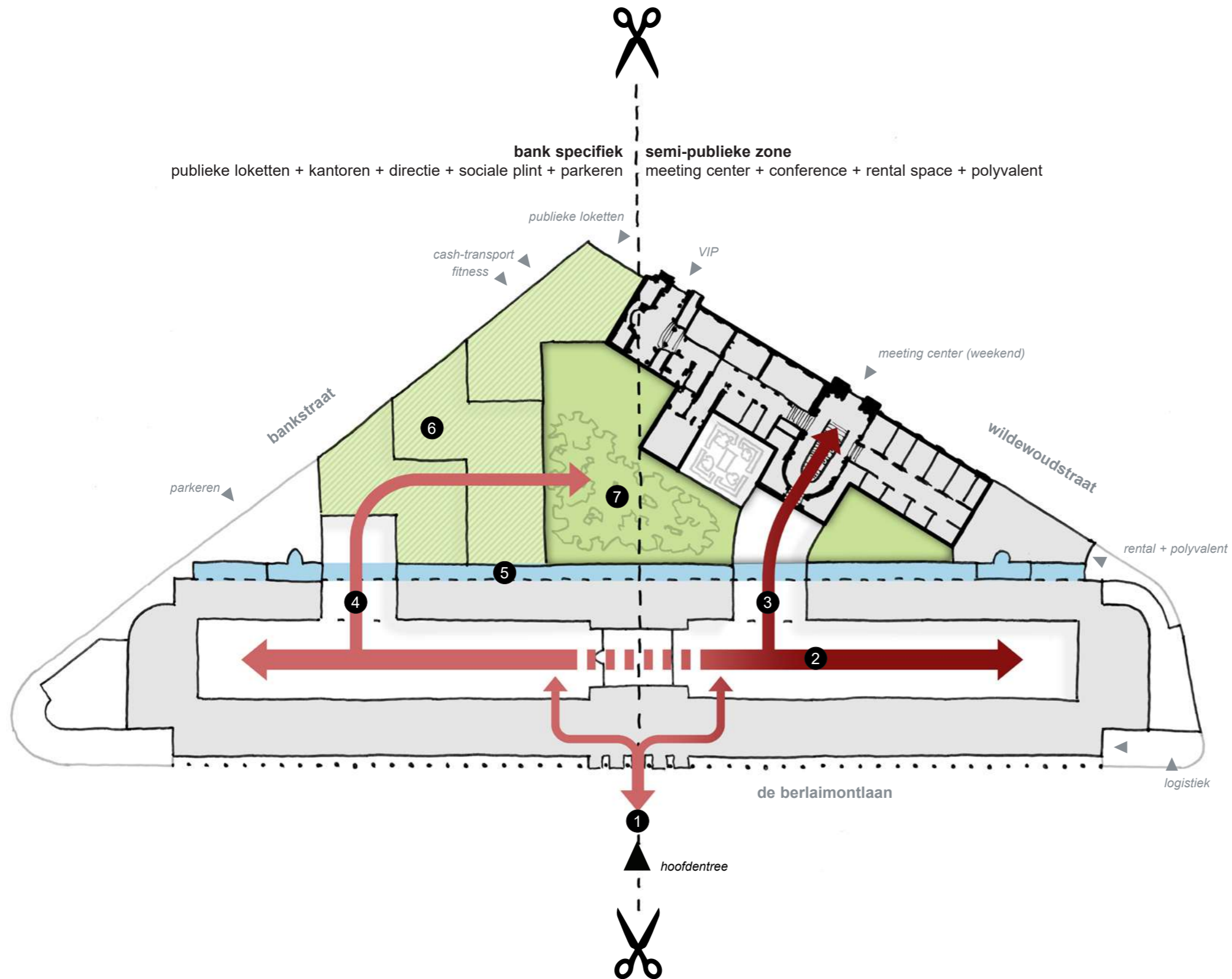

hoofdingreep is een groen getrappt landschap in het hart van het Bankcomplex

opdikking van de achterste beuk van het Van Goethemgebouw en de zwevende nieuwbouwvleugels

7 hoofdingrepen

1. hoofdentree als hoofdverdeler

De hoofdentree verdeelt het Bankgebouw in twee werelden, een wereld toegespitst voor de Bankmedewerkers en een wereld waar publiek kan komen.

2. lokettenhal als hoofdverdeler met adressen

De lokettenhal werkt als hoofdverdeler waaraan veel functies een adres hebben, evenals de hoofd en secundaire stijgpunten. Mede hierdoor is de lokettenhal altijd geactiveerd en gevuld met reuring.

3. verbinding Beyaertgebouw

Tussen de lokettenhal en het Beyaertgebouw wordt een nadrukkelijke verbinding gemaakt, zowel programmatisch als ruimtelijk. De voormalige statige trap wordt daarvoor in ere hersteld.

4. verbinding nieuwbouw

Aan de andere zijde van de lokettenhal wordt ook een koppeling gemaakt. Hier wordt het Van Goethemgebouw gekoppeld met de nieuwbouw, onder andere met het restaurant.

5. opdikken Van Goethem

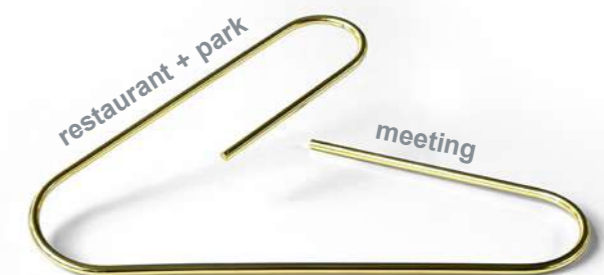
Om tot een beter en meer flexibel indeelbare beukmaat te komen, dikken we de huidige constructie op met 3.6 meter. Hierdoor is het mogelijk een centrale middengang te realiseren met aan weerszijdes kantoorprogramma. Beide beuken van het Van Goethemgebouw zijn hierdoor gelijk. Ook voegen we in de opdikking twee nieuwe stijgpunten toe.

6. optrappend en verbindend restaurant

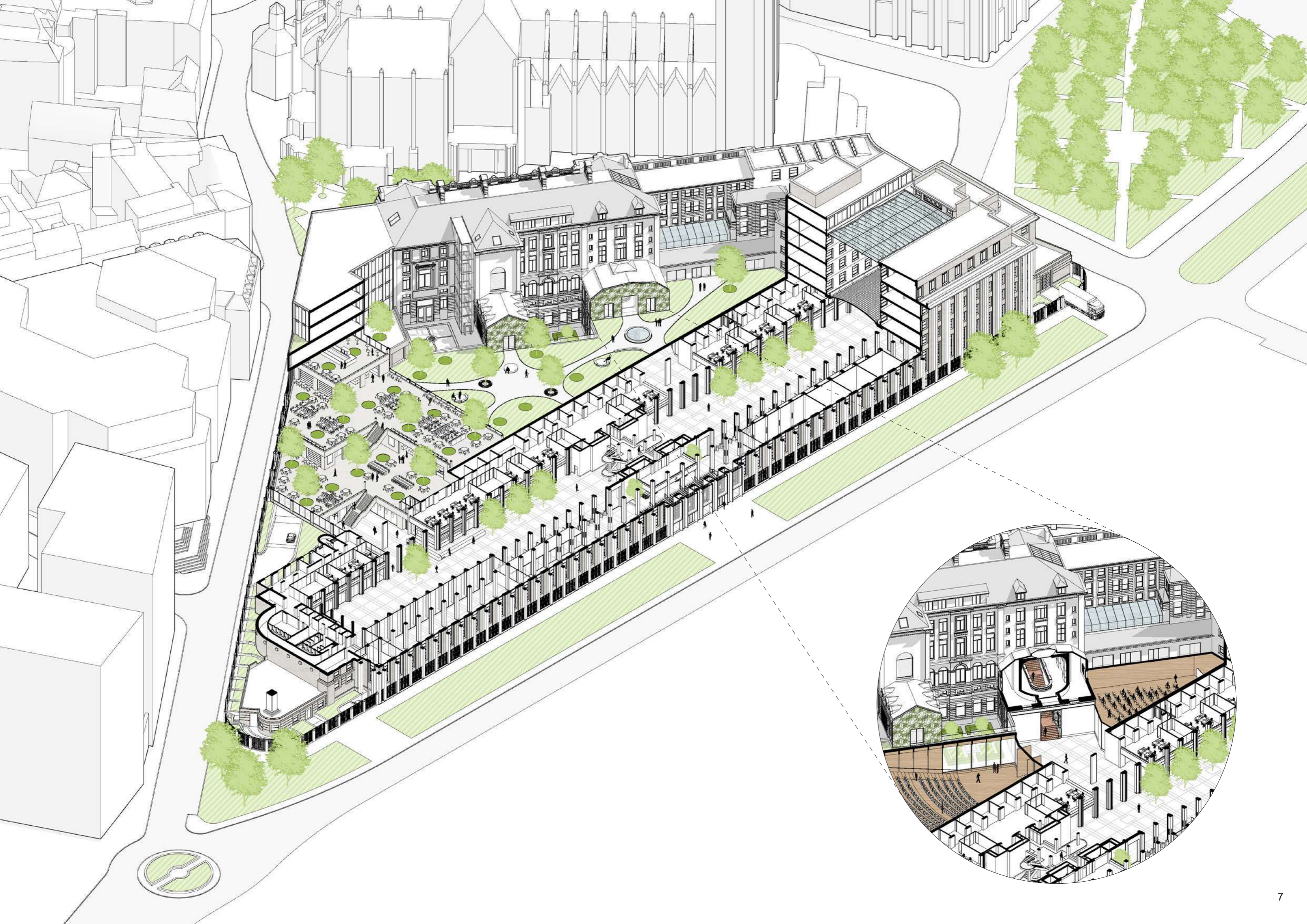
Het restaurant trapt over twee lagen op en volgt daarmee het hoogteverschil in de Bankstraat. Aan de noordzijde sluit het aan op de tuin naast de parkeertree en aan de zuidzijde loopt het gelijkvloers over in het dakpark.

7. centraal dakpark

Om vanuit elke werkplek een substantiële groenbeleving te garanderen voegen we centraal tussen alle bouwdelen een verhoogd dakpark toe. Onder het park bevindt zich een groot deel van het meetingprogramma, geplaatst in een voormalige open en verharde logistieke koer.

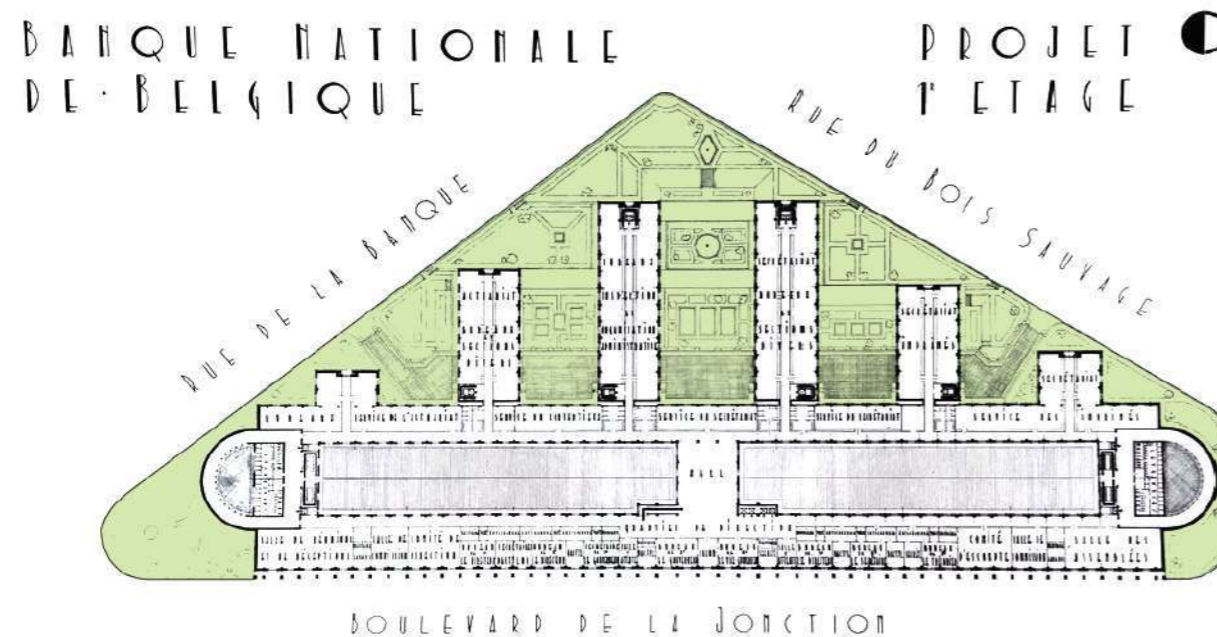
concept: verbindingen volgens paperclip-principe

visie op de architectuur

ontwerp van Van Goethem voor de Bank: kamstructuur met prachtig ontworpen tuinen

terugbrengen groen: als onderdeel van een gezonde en inspirerende werkomgeving

Le traitement d'un élément faisant partie du patrimoine architectural qui s'est développé au fil des ans, comme la Banque nationale, exige une analyse et une compréhension approfondies de l'histoire du lieu. L'équipe de conception a considéré l'ensemble actuel avec un nouvel ajout logique. Ce faisant, nous nous sommes partiellement inspirés des plans originaux de Van Goethem, la structure en peigne dans la verdure. Un certain nombre d'éléments sont importants pour nous: minimiser les différences de hauteur, les ascenseurs et les escaliers, ce qui facilite l'interaction spontanée; améliorer l'orientation du complexe pour qu'il soit logique; trouver le bon équilibre entre ouverture et sécurité en incorporant de la verdure et en faisant une partie substantielle d'un environnement de travail inspirant; et enfin, attacher une importance primordiale à une lumière du jour suffisante. Tout ceci a pour but d'amener la Banque vers un avenir durable, où la transformation fonctionnelle et morphologique est utilisée pour créer un bâtiment de bureaux et de rencontre contemporain hautement durable.

Omgaan met een in de jaren gegroeid deel van de gebouwde omgeving als de Nationale Bank in Brussel vraagt om een grondige analyse en begrip van de geschiedenis van de plek. Met ons integraal team hebben we de geschiedenis grondig onderzocht en begrepen we de sequentie van gedane ingrepen maar ook de ongerealiseerde plannen hebben ons inspiratie gegeven.

inspiratie uit verleden, vertaling naar toekomst

Kijkend naar het huidige ensemble, zien wij een samenspel van twee dominant zichtbare stijlen: die van Beyaert en Van Goethem. Beide hebben beeldbepalende en functionele kwaliteiten die wij respecteren, terug in volle glorie willen herstellen en uitbreiden met een passende derde, een meer naar de toekomst kijkende architectuur. Sterke punten van het Van Goethemgebouw zijn de monumentale en oorspronkelijk serene centrale entree, de statige repeterende gevel langs de Berlaumontlaan en de lange zichtlijnen in de lokettenhal met het diffuus oplichtende dak.

Op architectonisch morfologisch niveau grijpen wij deels terug op de ideeën van Van Goethem. Om dat toe te lichten noteren we eerst kort onderstaande inspirerende passage.

de ideeën van Van Goethem (Pierre Kauch)
Veeleer wenste hij de gebouwen door Beyaert en zijn opvolgers opgericht langs de kathedraal te slopen en er nieuwe op te trekken die zoals de 'tanden van een kam' zouden georiënteerd zijn. Deze oplossing was hem ingegeven door de vorm en het niveau van het terrein dat wegens zijn onregelmatige glooiing talrijke trapconstructies noodzakelijk maakte. In de commentaar op het ontwerp dat hij diende prijs te geven, zei hij "Door te bouwen met vertakkingen en op verschillende niveaus tuinen aan te leggen, kan men een architecturale eenheid bewaren terwijl tevens maximum ruimte gelaten wordt aan licht en lucht. De uitsnijding, de symmetrie en het volume van de gebouwen brengen ze in overeenstemming met de grote bouwwerken die aan de Berlaumontlaan zullen oprijzen; zij vormen een bestanddeel van een homogeen geheel".

de nieuwe stap

Om de Bank van de toekomst te kunnen realiseren proberen wij net als Van Goethem een bepaalde rationaliteit in het geheel te brengen:

- door de hoeveelheid hoogteverschillen, trappen, liften, hoekjes en gangstructuren te minimaliseren, wat spontane interactie tussen medewerkers en bezoekers faciliteert;
- door de oriëntatie in het complex te verbeteren waardoor het gebouw logisch aanvoelt en een juiste balans ontstaat tussen openheid en geborgenheid (discretie);
- de positieve resultaten van de kamstructuur in te zetten als logische uitbreiding van het Van Goethemgebouw;
- door groen op te pakken als substantieel onderdeel van een gezonde en inspirerende werkomgeving;
- en naast groen ook nadrukkelijk het belang van daglichttoetreding te beschouwen.

oppakken kamstructuur

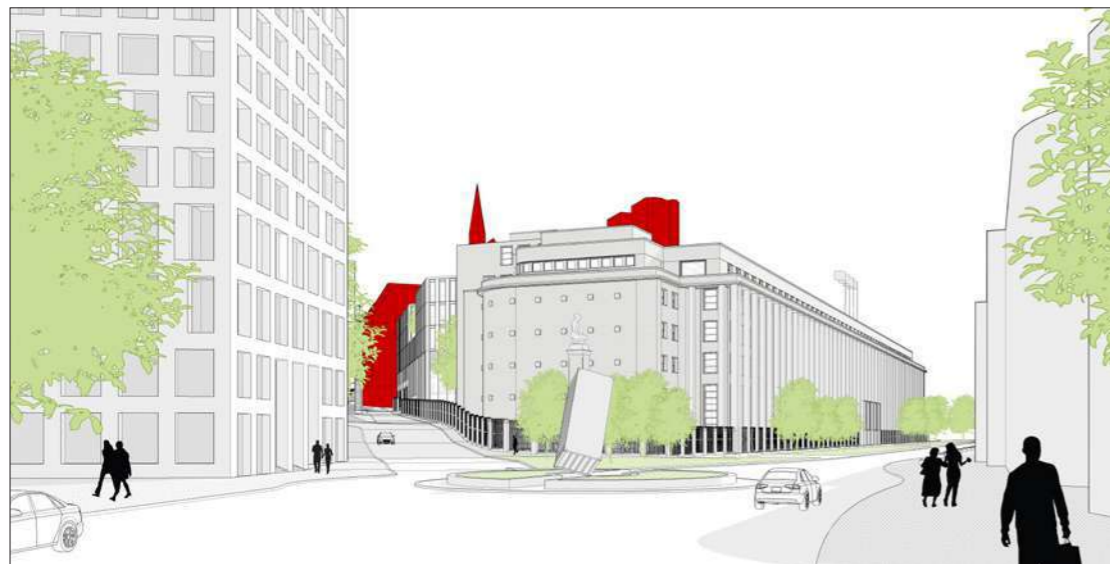
Om deels de ongerealiseerde visie met in onze ogen sterke kwaliteiten van het plan van Van Goethem op te pakken, voegen wij twee tanden van de kam toe, richting de Bankstraat. De verdiepingvloeren sluiten gelijkvloers aan op de hoogtes van het Van Goethemgebouw. De nieuwe tanden in de kamstructuur zijn zwevend uitgevoerd, waardoor de relatie met de Bankstraat dynamisch en transparant is.

een duurzame toekomst

Naast de functionele en morfologische transformatie, is dit ook het moment om het complex te transformeren naar een zeer duurzaam hedendaags ontmoetings- en kantoorgebouw. Naast energie kijken we qua duurzaamheid ook naar de impact van circulariteit, zoals hergebruik, compact bouwen en demontabel bouwen. De basis van het ontwerp richt zich op het welzijn van de gebruiker: de Bank wordt een gebouw met daglichtrijke, functionele, flexibele en veilige werk- en ontmoetingsplekken.

stedenbouwkundig startpunt

zicht 1: volumestudie
terughoudendheid ten opzichte van de st-goedelekathedraal. het ijkpunt en de belangrijke zichtlijn vanaf het noorden langs de Pachecolaan.

zicht 2: volumestudie
verminderen van het canyon effect en verhogen van de dynamiek door het plaatselijk verlagen van het nieuwbouwvolume en de introductie van onbebouwde ruimtes.

zicht 3: volumestudie
vergroenen van de onbebouwde ruimte met parkeeringang draagt bij aan het levendig maken van het voetgangersparkoer tussen boven- en benedenstad.

D'un point de vue urbanistique, la zone entourant le complexe bancaire est très sujette au changement, en raison des nombreux nouveaux développements. L'équipe de conception essaie d'y répondre à l'avance, mais aussi de garder un œil sur les valeurs existantes. Par exemple, les lignes de vue sur la cathédrale et la relation entre la ville haute et la ville basse ont retenu notre attention. Ce qui est caractéristique, c'est que nous transformons le diptyque en un nouveau triptyque, dans lequel le nouvel ajout est d'une importance secondaire au sein de l'ensemble. Lors de la conception, nous avons prêté attention à la façon dont le bâtiment s'inscrit dans son environnement. Par exemple, nous avons examiné la relation entre la Banque, la rue de la Banque, et le bâtiment de la police. Mais aussi la relation entre le bâtiment existant et le nouveau bâtiment à l'angle de la rue du Bois Sauvage et de la rue de la Banque et le futur verdissement du Boulevard Berlaimont.

analyse huidige situatie

Stedenbouwkundig gezien heeft het Bankcomplex een aantal kenmerkende ingrediënten, hieronder staccato een aantal interessante:

- Het complex is een stadsblok dat continu in ontwikkeling is. Vanuit de historie groeide het gebied vanuit enkele kleinere gebouwen naar de huidige configuratie;
- kenmerkende omheining rond het gehele bouwblok;
- een bestaande tweedeling in expressie: de statige ritmiek van het Van Goethem gebouw en het klassieke rijkgeornamenteerde Beyaertgebouw;
- modernisering van de omgeving, zoals het Lingegebouw, RAC belair en de toekomstplannen voor de invulling van de Berlaimontlaan.

hoogstad versus laagstad

Het gebouw van de Nationale Bank staat op de scheidslijn tussen hoogstad en laagstad van Brussel. Het is een overgangszone waarbij het volledige bouwblok van de bank op stedelijk niveau een barrière vormt. Intern liggen prachtige kansen om die verbinding te leggen. Een verbinding die vroeger aanwezig was tussen het Van Beyaert gebouw en de voormalige lokettenhal. Ons voorstel pakt het aanwezige hoogteverschil aan om op een natuurlijke en inclusieve wijze ruimtes en verschillende gebouwen en functies te verbinden.

kathedraal als ijkpunt

De zichtlijn vanuit het noorden langs de Pachecolaan richting de kathedraal blijft behouden, waardoor de torens van de kathedraal het belangrijkste focuspunt blijft, alsook zicht op het dak van de kathedraal, met op de voorgrond de afgeronde noordgevel van de hoofdzetel van de Nationale bank. Hiermee treden we niet in concurrentie met de kathedraal.

van tweeluik naar drieluik

Ons voorstel kent op stedenbouwkundig niveau enkel een verandering ten opzichte van het bestaande langs

de Bankstraat, daar waar de nieuwbouw zich begeeft. De langgerekte zwevende nieuwbouw ondersteunt de zichtlijn naar de kathedraal langs de Bankstraat. Stedenbouwkundig wordt hier het bouwblok fysiek afgemaakt, als een gesloten bouwblok. Rondom zal ook het hekwerk blijven bestaan. Zo blijft er een afleesbare afbakening tussen openbaar domein en privé / beveiligd domein.

van ondergeschikt belang

Belangrijk uitgangspunt is dat we de twee monumentale gebouwen respecteren, zien als een prachtig geschenk, er niet tegen in gaan werken, maar zien als een prachtig vertrekpunt. De nieuwbouw zal dus ook altijd ondergeschikt en zich bescheiden opstellen richting het Van Goethem en het Beyaert gebouw.

relatie Bank | Bankstraat | politie Elsene

Het spel en de ritmering tussen de volumes in de Bankstraat en vooral de wijze waarop de plint contact zoekt met het openbaar domein beklemtoont de hellingsgraad van de Bankstraat. De gevel van de Bankstraat kent in ons voorstel een basisverdeling in drie delen: een basement, een transparant middenstuk en de zwevende kantoorverdiepingen. Hierbij reageert enkel de plint direct op de oplopende straatniveaus.

Er ontstaat wel een sterke (zicht)relatie tussen binnen en buiten en de topverdieping zakt zo af en toe naar beneden om licht en lucht in de Bankstraat te krijgen. Hiermee wordt het canyoneffect in de straat verminderd en ontstaat er ademruimte. Doordat het eerste gebouwvolume iets terug ligt komt er ook ruimte in het profiel voor een mooie, niet voor publiek betreedbare groene invulling.

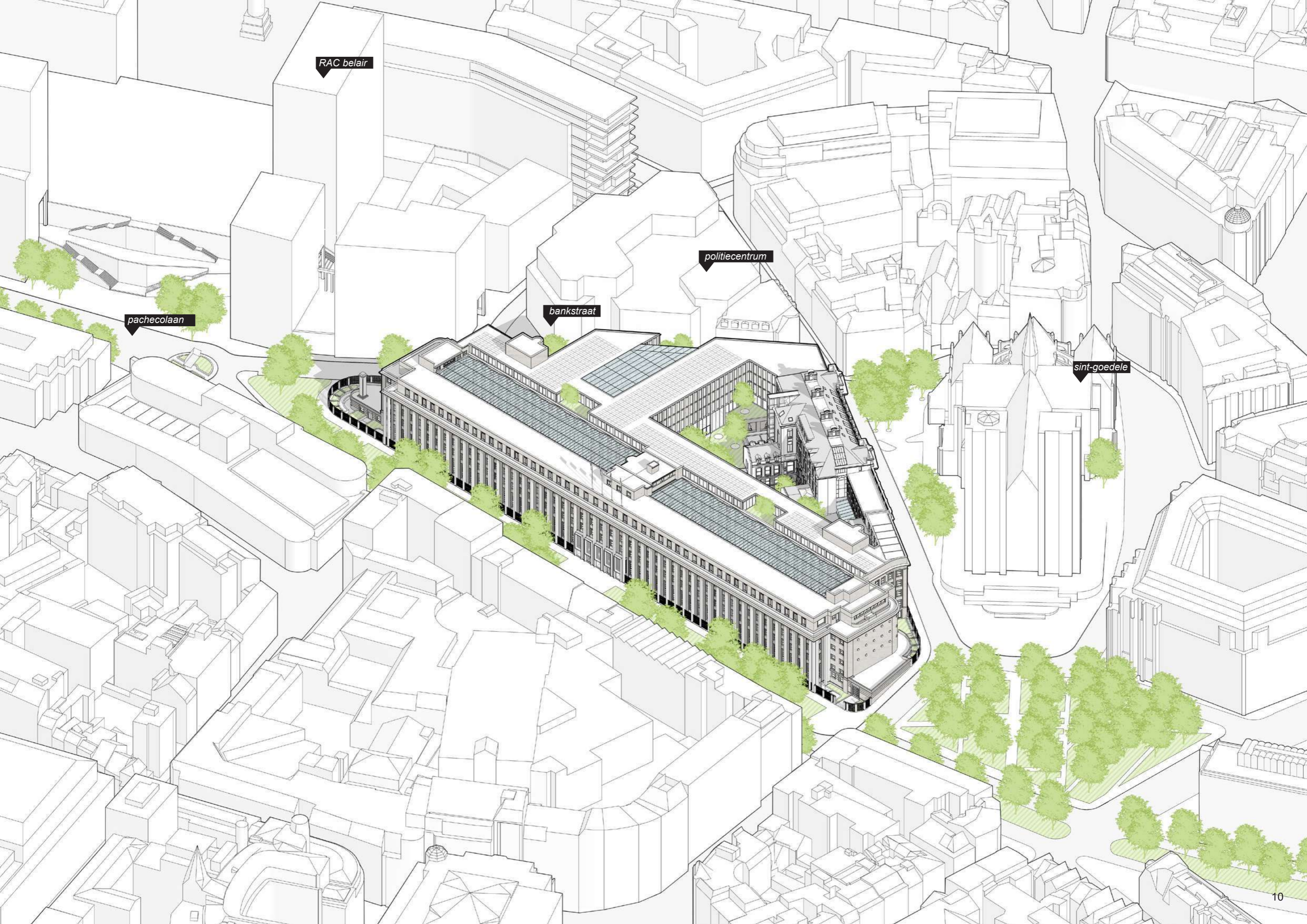
beeld Wildewoudstraat

Enkel op de hoek van de Wildewoudstraat en de Bankstraat is een deel van de nieuwbouw zichtbaar. Hier zoekt de nieuwbouw zichtbaar aansluiting op de geleding van het Beyaertgebouw, enkel in een moderne en toekomstgerichte verschijningsvorm.

Op de kopsekant van de Wildewoudstraat en de Berlaimontlaan, waar de multi-tenant entree komt, zal enkel het binnenwerk geupdate worden: vloeren, liften en trappen. De karakteriserende gevel, die kenmerkend is, en zichtbaar vanaf het plein voor de Kathedraal blijft behouden.

nieuwe invulling Berlaimontlaan

De toekomstige plannen voor Berlaimontlaan tonen een vergroende levensader die zich meer richt op langzaamverkeer dan de huidige opzet van tweemaal een dubbele weg voor snelverkeer met aangrenzende voetpaden. Deze transitie helpt in de lokale biodiversiteit, alsook in het realiseren van een vriendelijkere en uitnodigendere benadering van de bank. Direct voor de entree zien wij een mogelijkheid om ook een meer formeel voorrijd-moment te maken, als zitplekken om nog even buiten voor de deur te kunnen wachten op anderen.

RAC belair

pachecolaan

bankstraat

politiecentrum

sint-goedele

at the park

de landschappelijke geschiedenis van de plek

Op de plaats waar de Bank gevestigd is en in de onmiddellijke omgeving bevonden zich eeuwenlang velden en braakland. Later werden moestuinen, wijngaarden, boomgaarden en siertuinen aangelegd. Deze werden teruggedrongen buiten de rond 1100 opgetrokken omwalling. Het gedeelte van de stad gelegen tussen de nieuwe en de oude muren, vooral de strook tussen Sint-Goedele en Schaarbeek, behield lang een landelijk karakter, tot Napoleon de opdracht gaf om op de plaats van de wallen lanen aan te leggen.

Rond 1662 betrokken de Oratorianen aan de oude Veemarkt (het huidige Leuvenseplein) een groot huis omgeven door uitgestrekte tuinen die liepen tot aan de Speldenstraat. Een werkelijke oase, vanwaar het uitzicht op de omgeving van Sint-Goedele de bewondering wekte van alle vreemdelingen die te gast waren in de bescheiden woning van de Paters.

De laatste van de drie kloosters, het klooster van de koningin van alle heiligen, werd behuist door de zusters van Berlaymont en rijkelijk gesteund door Marguerite de Lalaing, gravin de Berlaymont. De zusters van de Koningin van alle Heiligen leidden vroeger hun leerlingen naar hun tuin, die bekend stond als één van de mooiste van de hoofdstad.

de nieuwe tuinen

De in ons plan geïntegreerde tuinen vormen een verbinding tussen de drie bouwdelen en door het transparante karakter van de nieuwe vleugel staan ze tevens in visuele verbinding met de stad. De tuinen zijn geworteld in de historische context van de locatie. In ons voorstel voor het nieuwe Bankgebouw komt een aantal typologieën van de landschappelijke historische context op een moderne wijze terug: bijvoorbeeld de geordende structuur van de boomgaard, de kloostertuintypologie en de deels ongerealiseerde plannen van Van Goethem.

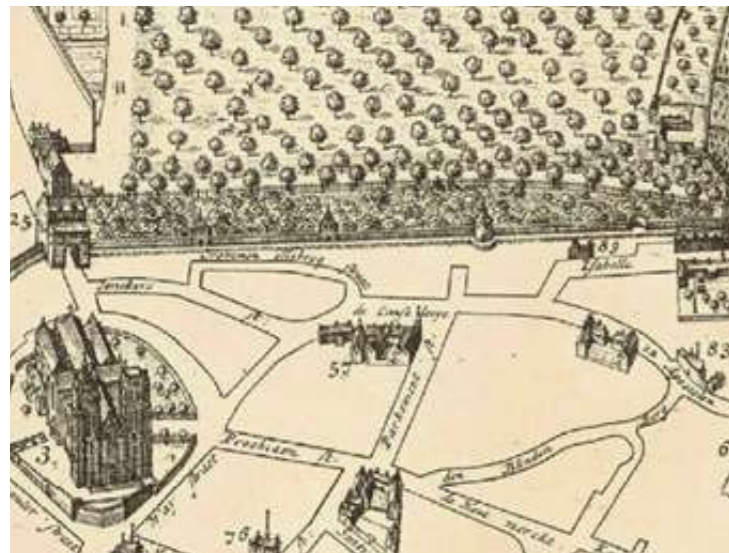
de boomgaard typologie

Deze typologie is toegepast in het interieurontwerp van het restaurant. De ruimte van het restaurant is bijzonder hoog en de terrassen volgen en benadrukken de bijzondere helling van het terrein. Het biedt een mogelijkheid om hoge meerstammige bomen te plaatsen. De bomen worden zonder verdere omlijsting direct in uitsparingen in de vloer geplaatst. De hoogteverschillen van de terrassen van het restaurant creëren steeds een ander aanblik op de bomen. Op verschillende plekken zie je tegelijkertijd de stammen of de boomkronen. De ruimte onder en tussen de bomen geeft een fijne beschutte plek voor restaurant.

Het ruimtelijke effect van de rijen met bomen wordt nog extra versterkt door bomen ook in het aangrenzende Van Goethem gebouw en in de buitenruimte te plaatsen.

kloostertuin typologie

Deze typologie is vertaald in een aantal vaste zitelementen in het restaurant. De gesloten / strakke omlijstingen / ommuringen en heldere geometrie van de kloostertuinen vormen een uitgangspunt voor het ontwerp van een aantal zitelementen, verspreid door het restaurant. Op elke plek zijn ze steeds anders en op deze manier worden ze ook een oriëntatiepunt. De basis van elk element is uitgevoerd in dezelfde hergebruikte natuursteen als de rest van ruimte. Daarop is een laag met stoffering in leer of stof aangebracht. De overige zitplekken zijn vrij geplaatst en ingericht met licht ogend en comfortabel meubilair.

vergroenen: aansluiten op het masterplan haut-bas, masterplan hoog-laag

een groen optrappend hart

koeren: de onderste twee lagen van de huidige koeren zijn veelal gesloten en daglicht geraakt niet tot de volledige diepte.

ophogen koeren

Om tot een betere en prettigere verhouding te komen, met voldoende daglicht, leggen we een nieuw groen dek, twee lagen hoger. De huidige diepe koeren kennen op de onderste twee lagen geen aantrekkelijke gevels, veelal gesloten en daglicht geraakt niet tot de volledige diepte. We vullen deze lagen op met functioneel programma dat grote kolomloze ruimtes benodigen zoals de foyer, het auditorium voor 250 personen en de grootste vergaderzaal voor 100 personen.

de nieuwbouw

Boven het optrappend basement zweven twee drielaagse flexibel indeelbare kantoorbeuken, waartussen daglicht het restaurant in komt. Deze ontwerpstrategie gaat ontspannen om met alle hoogteverschillen in het terrein en zorgt voor een fijne inpassing met intern drempelloze overgangen. Het Beyaertgebouw en de nieuwe opgehoogde groene binnentuin fungeren als een prachtig decor voor het Van Goethengebouw en de nieuwe vleugels.

een groen hart

hoofdzonering & routing

Het huidige ensemble is een verzameling aan zeer sterk van elkaar verschillende gebouwen, met gemene deler de Bank als gebruiker. Het gebouw zou een goed zittende handschoen moeten zijn, waarbinnen de verschillende afdelingen / gebruikers hun specifieke (heimelijke) processen kunnen uitvoeren. Deze activiteiten van de Bank behoren tot hun core business en daarmee tot de essentiële taken van de Bank. Deze activiteiten behoren zodoende ook niet in de flexibele schil die de Bank wil integreren in de nieuwe plannen, deze afdelingen zijn integraal onderdeel van de organisatie.

In het positioneringsschema van de Bank is een tweedeling gemaakt in functie, toegankelijkheid en eigendom. De deling is gemaakt door het hart van het Van Goethem gebouw, waarbij de hoofdentree op de middenas ligt; aan de Bankstraat ligt het Bankprogramma en aan de Wildewoudstraat het multi-tenant programma.

Aan de noordoostzijde van het gebouw, waar zich gedeeltelijk de nieuwbouw bevindt, is het hart van de bank gelegen. Daarbinnen vallen o.a. de volgende functies: HR, marktenzalen, directie, parkeren, restaurant en keuken, sociale plint, IDPB, IT-shop en de publieke loketten. Daarbij is voldoende kantoorvloer koppelbaar zodat de toekomstige kantoorbehoefte van de Bank gedekt kan worden.

De keuze om deze functies onder andere in de nieuwbouw te plaatsen wordt versterkt doordat deze ruimtes gebouwd en ontworpen kunnen worden naar de eisen en regelgeving van vandaag de dag en wensen voor de toekomst.

Aan de zuidwestzijde zijn functies geplaatst die generiek zijn voor de organisatie en door meerdere partners gebruikt kunnen worden. Hierbij gaat het over functies zoals: de logistiek met zijn bevoorrading en werkplaatsen, het meeting centrum, de verhuurbare / afstootbare kantoorverdiepingen en de polyvalente ruimte. Deze functies zitten in de flexibele schil van het gebouw die mee kan groeien in de toekomstige behoeftes van de Bank.

strategisch geplaatste logistiek

Voor de logistiek van de Bank ligt het voor de hand om het aan de zijkant - langs de Berlaimont / Wildewoudstraat - te bevoorraden. Deze positie heeft als voordeel dat er zowel ruimtelijk als functioneel een heldere sequentie in de logistiek komt: controleren, opslag, uitpakken, verdelen. Dit treintje komt vervolgens uit in het hart van het gebouw, waarna het eenvoudig verder gedistribueerd kan worden naar de afdelingen. Ook werkt deze logistiek handig voor het afstootbare deel van de Bank in een multi-tenancy situatie.

looproutes

Een gebouw van dit formaat is als een kleine stad, met hoofdstraten, kleine straatjes, steegjes en pleinen. Iedereen heeft daarin zijn eigen domein en werkgebied. Een goede routing is essentieel in het gebruik van een gebouw van dit formaat. De vele soorten 'flows' hebben een specifieke bestemming of adres in het gebouw en een bijbehorend beveiligingsniveau. Voor intuïtieve routings is het gebruik van daglicht en oriëntatieplekken van belang, evenals heldere oplopende beveiligingsgrenzen.

veiligheidsgrenzen

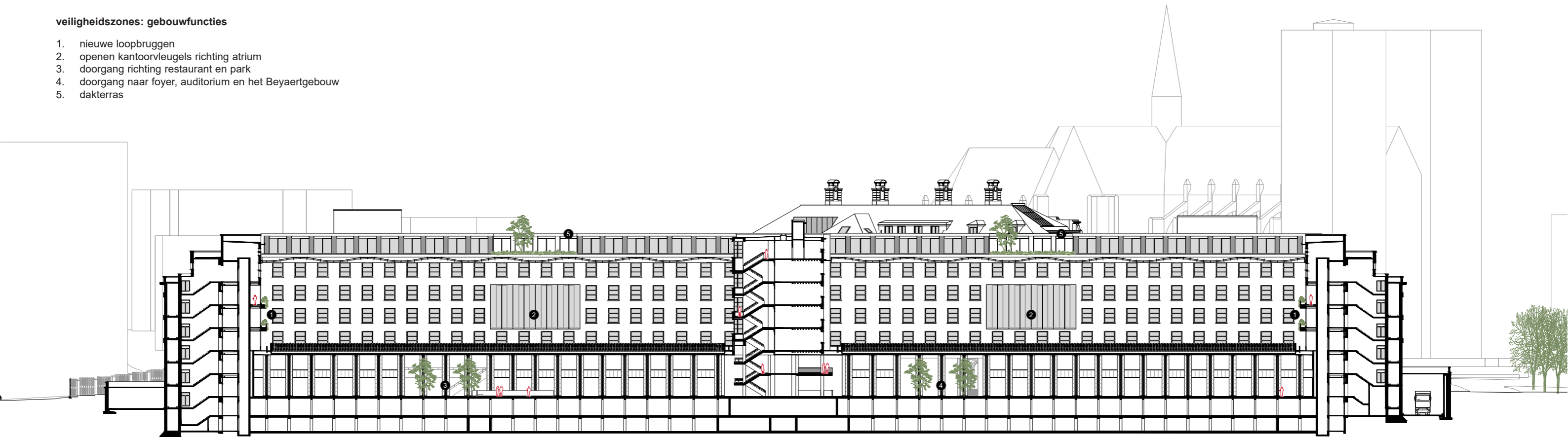
Voor een goede en aangenaam werkbare functionele indeling zijn de voorgeschreven ruimtelijke relaties, beveiligingseisen en bouwkundige en bouwfysische eisen behorende bij de verschillende clusters geanalyseerd. Integraal zijn de verschillende programmatische relaties gevisualiseerd en in combinatie met de overige eisen zijn uitgangspunten voor de functionele indeling opgesteld.

hernieuwde verbindingen

Zoals gezegd kent ons plan twee nieuwe verbindingen die de lokettenhal doet koppelen aan zowel het Beyaertgebouw als aan de nieuwbouw. Hieronder omschrijven we in meer detail de verbindingen.

veiligheidszones: gebouwfuncties

1. nieuwe loopbruggen
2. openen kantoorvleugels richting atrium
3. doorgang richting restaurant en park
4. doorgang naar foyer, auditorium en het Beyaertgebouw
5. dakterras

terugbrengen ruimtelijke relaties

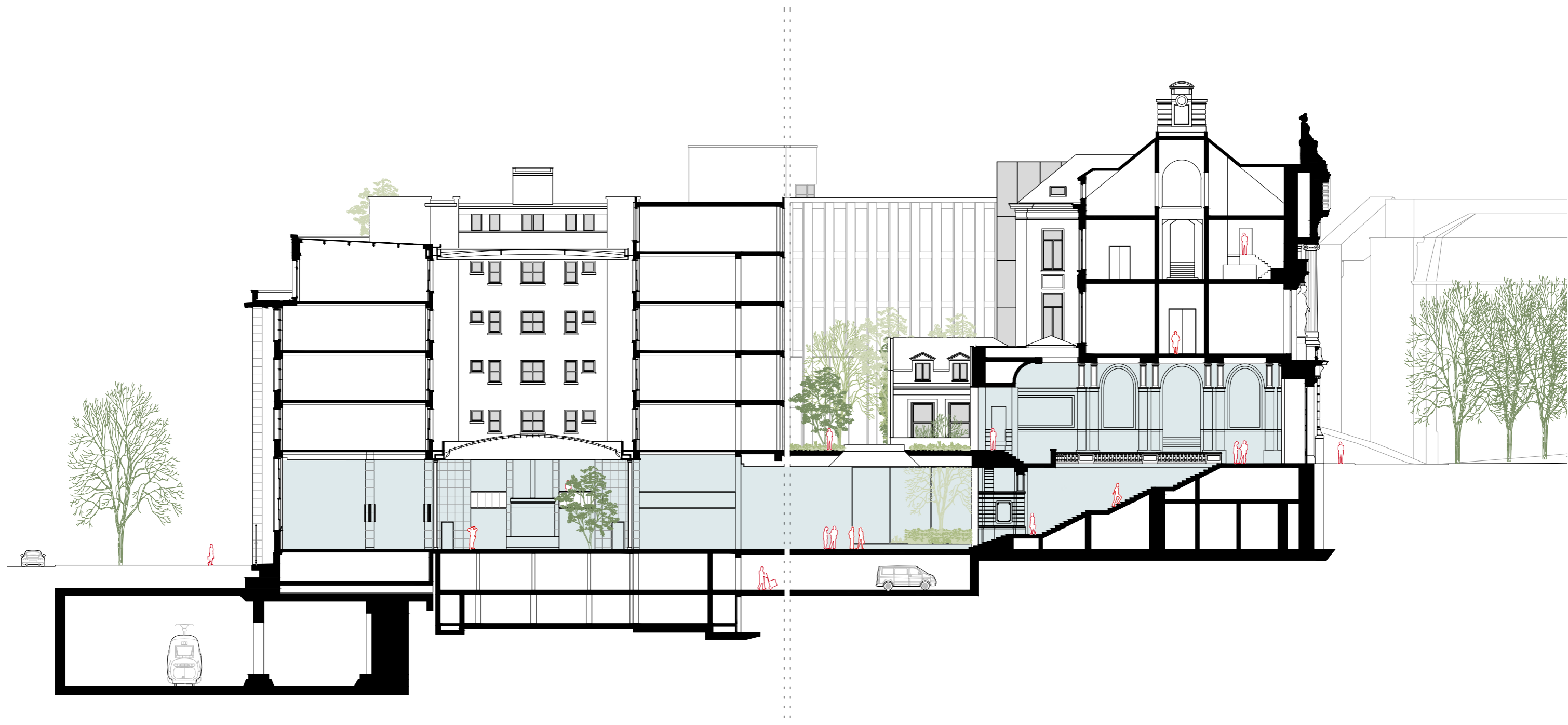
koppeling Van Goethem gebouw & Beyaert gebouw

De nu dichtgelegde statige trap in het Beyaert gebouw, liep vroeger door tot de eerdere lokettenhal. Deze route is in de loop der tijd ontkoppeld toen deze lokketenhal werd afgebroken en het Van Goethem gebouw verrees.

In ons voorstel brengen we de koppeling terug, zowel fysiek als programmatisch. Aan de Wildewoudstraat ligt de entree van het VIP meeting gedeelte, waar men in de monumentale ruimte de riante trap treft. De trap herstellen we in ere en zal gebruikt worden als verbinding tussen al het meeting programma, dat zich zowel in het Beyaert gebouw als in de huidige lokettenhal bevindt, als ertussen.

koppeling Van Goethem & nieuwbouw

Vanuit de lokettenhal zal naast de verbinding met het Beyaert gebouw, ook de verbinding gemaakt worden met de nieuwbouw langs de Bankstraat. Deze nieuwbouw kent een optrappend basement, waar zich het restaurant op begeeft met enkele donkere functies eronder. Het laagste niveau sluit direct aan op de lokettenhal, het hoogste niveau loopt natuurlijk over in de nieuw omsloten groene tuin.

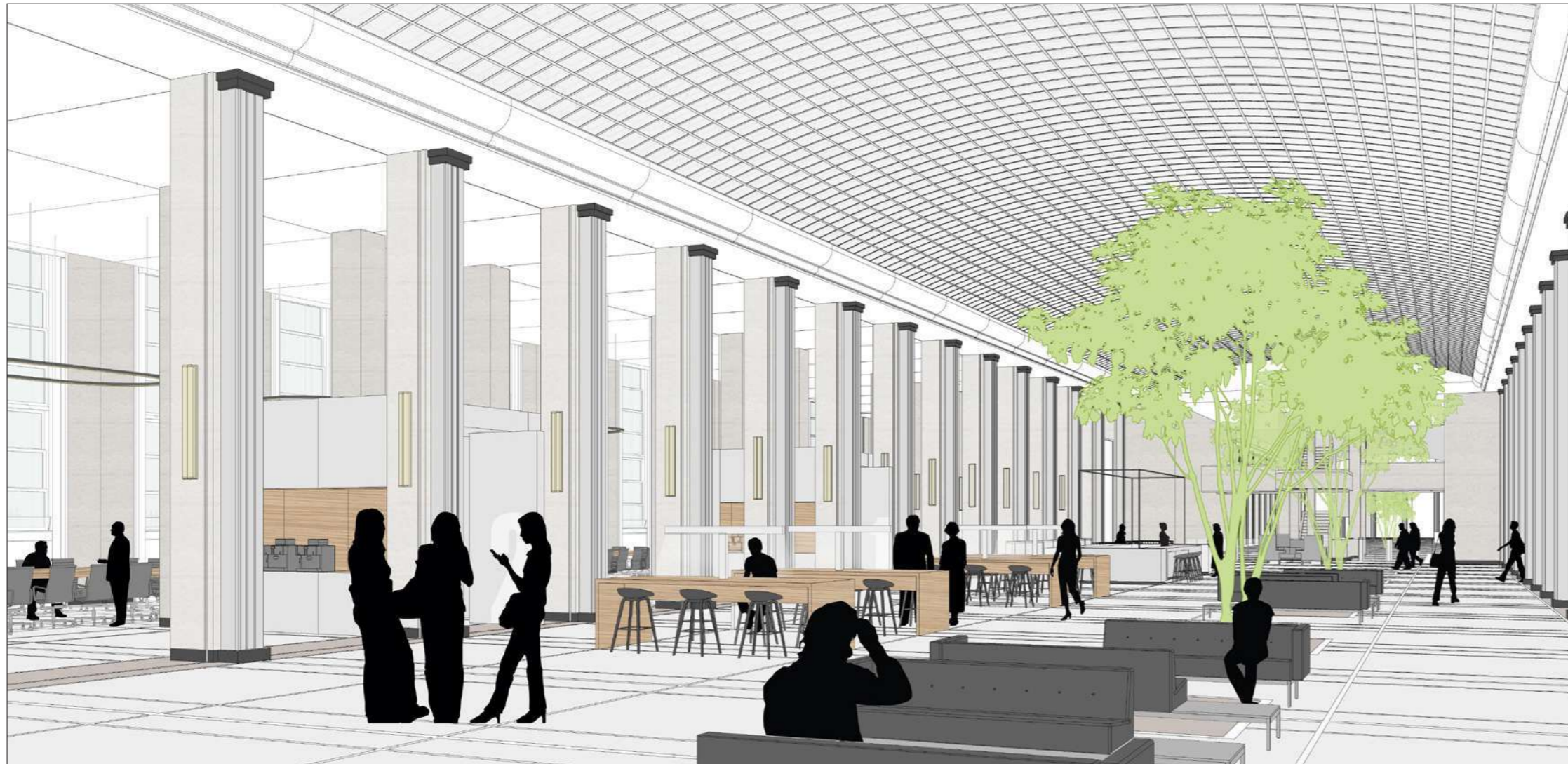

geactiveerde plint

Het ontwerpteam heeft een rationeel plan ontworpen waarbij alle voorzieningen en programmatische wensen van de Bank een logische plek in het gebouw hebben. Het gevraagde programma hecht grote waarde aan verbinding; tussen werknemers, goederenstromen, maar ook tussen de historie, de toekomst en tussen publiek en heimelijk. Daarbij is getracht het ontwerp van binnenuit vorm te geven, waarbij de gevels reageren op het programma. Transparant waar kan, gesloten waar moet. Ontwerpend vanuit dit principe, gecombineerd met de wensen en voorschriften uit de stedenbouwkundige krijtlijnen, heeft elke functie een plek in het gebouw gekregen.

de levendige plint

De onderste drie lagen van het gebouw (verdieping 0, 0.5 en 1) huisvest vrijwel het gehele sociale programma van de Bank. Van het (VIP)-meeting center, keuken en restaurant, tot de personeelsvertegenwoordigers en leslokalen. Deze stapeling van sociale functies is mede mogelijk door het oplopende maaiveld, dat vanaf de Berlaimointlaan oploopt tot waar de Bankstraat en Wildwoudstraat samenkomen.

lokettenhal: het ontwerp toont een gekoesterde wens om deze historisch indrukwekkende ruimtes weer tot een bruisend hart van de organisatie, zijn medewerkers en het publiek te maken.

alzijdigheid Bank

Deze transformatie maakt het tevens mogelijk om ook rondom meer activiteit van de Bank waar te nemen, zonder op veiligheid in te leveren. Waar nu de meeste gevels gesloten zijn en inkijk niet mogelijk is, zal bij een toekomstige rondgang veel meer levendigheid zichtbaar zijn. Belangrijk onderdeel daarbij is het restaurant onder de nieuwbouw, die uiteraard met mooie gordijnen af te scheiden is, maar in basis een prachtig daglichtrijke ruimte is.

plint met juiste schaal & maat

De plint van het gebouw moet passen bij de maat en schaal van het totale gebouw en zijn gebruikers. Door het veelvoudig gebruik van deze functies kiezen we voor een toepassing van vier heldere grootschalige gebieden en vermijden hiermee onnodige versnippering: het meeting center, de interne sociale plint, het restaurant en het dakpark.

het hart reanimeren

De voormalige lokettenhallen, zowel die van Beyaert als die van Van Goethem waren ruimtes die fungeerden als het bruisende hart van de Bank organisatie. Met de functies van de sociale plint en het gehele meeting center, toont het ontwerp een gekoesterde wens om deze historisch indrukwekkende ruimtes weer tot een bruisend hart van de organisatie, zijn medewerkers en het publiek te maken. Het zuidelijke deel van de lokettenhal - geprogrammeerd met het meeting center - is toegankelijk voor (genodigd) publiek. Het noordelijke deel bevat de sociale plint van de Bank en is enkel toegankelijk voor Bankmedewerkers. Zij kunnen elkaar hier ontmoeten, samenwerken en ontspannen.

lokettenhal als passage

Beide delen van de lokettenhal fungeren als verdeler van mensen en koppelt programma. Alle stijgpunten zijn hieraan gekoppeld, het centrale hoofdstijgpunt en de twee secundaire stijgpunten op de koppen. Vanuit de lokettenhal steken twee nieuwe verbindingen naar de andere twee gebouwen, het Beyaertgebouw en de nieuwbouw.

restaurant & VIP-dining

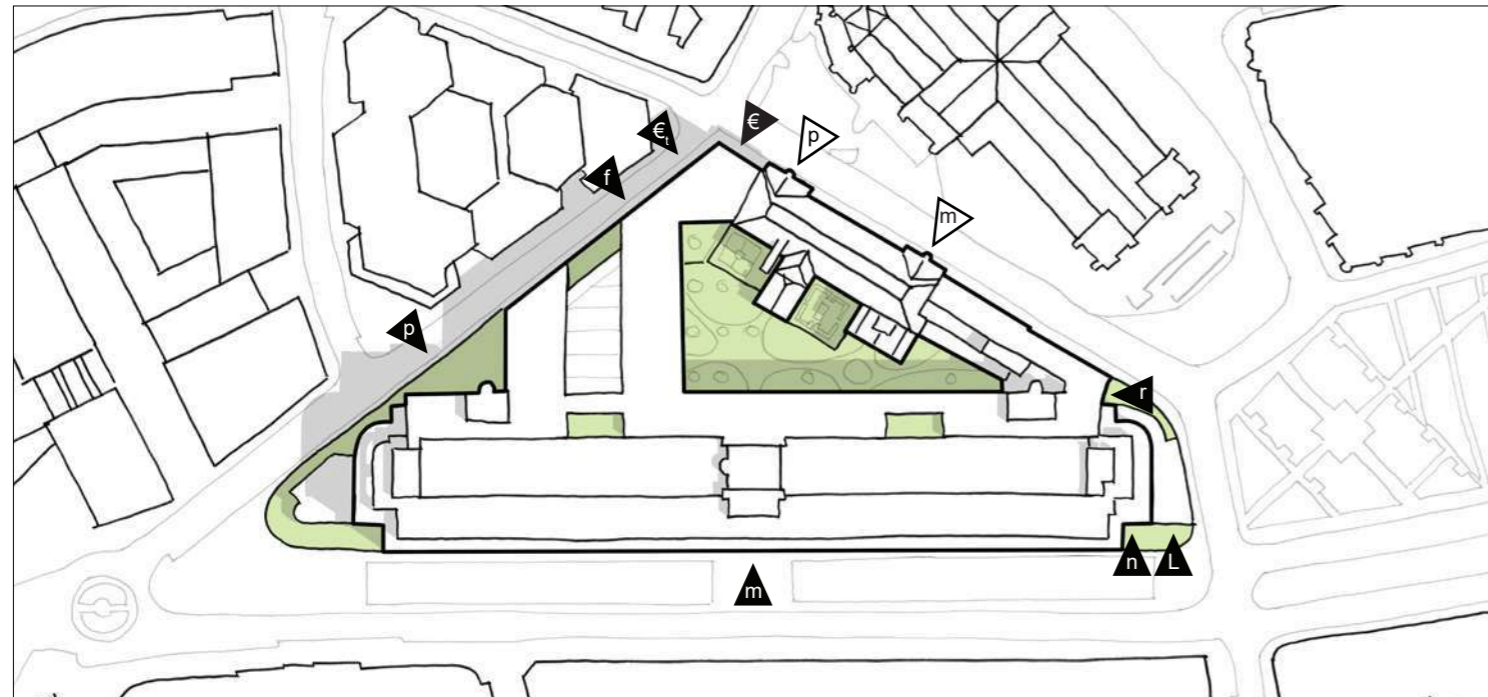
Het restaurant is sec voor Bankmedewerkers, terwijl het deel VIP-dining dat eraan gekoppeld is, wel toegankelijk is voor VIP gasten. Dit deel is intiemer, luxer uitgevoerd, is via een toegewezen stijgpunt gekoppeld aan het Beyaertgebouw en biedt zicht op de kathedraal.

dakpark

De groene binnentuin is een reactie op de diepe en donkere koeren die vandaag de dag enkel als logistieke ontsluiting dienen. We zien hier een park voor ons dat vanuit de gehele organisatie te zien is en daarmee als herkenningspunt bijdraagt aan een prettig en gezond werkklimaat. Het dakpark laat tevens het Beyaertgebouw in zijn volledigheid zien, waardoor het beter tot zijn recht komt.

gebouwentree's

main, daily use	rental space, polyvalent	fitness	meeting center for weekends
night loge	visitors cash/bank	bank parking	VIP-parking
logistics	cash-transport		

bestaand hekwerk entree
zichtbaar achter nieuwe frames

nieuwe reversibele entreeframes
als uitnodigend gebaar

entreeframes: zichtbaarheid van de hoofdentree vergroten, door reflectie en relief zijn deze blikvangers aan de berlaimontlaan

Het driehoekige complex van de Bank heeft door zijn functie veel entrees en daarmee meerdere relaties met de stad. Het ontwerpteam heeft in haar ontwerp rekening gehouden met de vele verschillende stromen die dagelijks in en uit het gebouw gaan. Belangrijk hierin is een helder uitgangspunt, waarin aan de ene kant de hoeveelheid ingangen (en dus potentiële lekken) minimaal wordt gehouden en aan de andere kant stromen juist los van elkaar worden getrokken om geen kruisingen of onduidelijkheden te veroorzaken.

de hoofdentree

De hoofdentree voor dagelijks gebruik voorziet het ontwerpteam op dezelfde locatie als deze momenteel is, aan de Berlaimontlaan, in het midden van het Van Goethengebouw. De entree is qua schaal, positie en herkenbaarheid goed bruikbaar als hoofdentree. Mede doordat de Berlaimontlaan de komende jaren transformeert tot groene stads-as is het mogelijk hier drop-off plekken te realiseren. Ook vanuit programmatisch oogpunt is de entree goed inzetbaar door zijn centrale positie. Als laatste is de entree ook rolstoel toegankelijk, wat een inclusieve ontvangst garandeert. In de trap verwerken wij een traplift, vergelijkbaar met de oplossing in het Kunstmuseum, Den Haag, NL.

ingang meeting center

Het meeting center bestaat uit een VIP-gedeelte in het Beyaertgebouw en de rest van het centrale vergadercentrum in het Van Goethengebouw en de voormalige koer. Het centrale vergadercentrum is via de hoofdentree logisch en goed te bereiken, waarbij bezoekers onthaalt worden bij de receptie.

In de weekenden of bij speciale gelegenheden kan de entree in het Beyaertgebouw (Wildewoudstraat) gebruikt worden. De trap die in het verleden de route naar de voormalige lokettenhallen vormde, wordt gerestaureerd en gebruikt om het Beyaert- en Van Goethengebouw te verbinden en daarmee het totale vergaderprogramma toegankelijk maken. Via deze entree kunnen ook de VIP-vergaderzalen bereikt worden in het Beyaertgebouw.

stalling en entree 'gentle mobility'

Naast deze entree bevat het Beyaertgebouw ook de originele monumentale VIP-entree met binnenrijden. Deze blijft gehandhaafd en biedt twee vervolgroutes. De bestaande monumentale trap brengt de bezoeker naar het VIP-vergaderen en de feestzaal in het Beyaertgebouw. Daarnaast introduceren wij een doorbraak naar het nieuwe stijgpunt van waaruit eenvoudig de directieverdieping, het centrale vergadercentrum en het VIP-restaurant bereikt kan worden. Achter deze VIP-entree bevinden zich enkele opstelplekken voor VIP-parking.

ingang publieke loketten

Op de kopse kant van het nieuwbouwwolume aan de Wildewoudstraat plaatsen wij de entree voor de publieke loketten. Deze loketten bevinden zich op de begane grond, een discrete positie maar toch sterk verbonden met de stad. Deze entree kent vormverwantschap met de hoofdentree aan de Berlaimontlaan, maar is minimaler in zijn uitvoering. Daarmee ontstaat een bepaalde herkenbaarheid en statigheid.

ingang parkeergarage (auto's, motoren en fietsen)

De inrit van de parkeergarage bevindt zich op het laagste punt van de Bank langs de Bankstraat en vormt een herkenbare entree die direct aansluit op de routing vanuit Brussel richting de Bank. Het is een gedeelde inrit voor auto's, motoren, fietsen en scooters. Alvorens de openbare weg te betreden is er in een 'stand-off' zone voorzien. De entree kent een stedenbouwkundige relatie met de nieuw voorziene entree van het naastgelegen Politiebureau Elsene. De inrit is onderdeel van een omsloten groene pocket die licht en lucht in de straat brengt.

ingang logistiek gebied

De logistieke ingang is losgekoppeld van alle andere entree's en bevindt zich op de hoek van de Berlaimontlaan en Wildewoudstraat, waar de voormalige cash-entree was. De entree wordt gecombineerd met de dag- en nachttoegang, een nieuwe ingang in de vorm van een symmetrische echo van de voormalige personeelentree aan de andere zijde van het Van Goethengebouw.

ingang rental-zone

De rental-zone bestaat uit een viertal verschillende functies: de fitness, de polyvalente ruimte, de IMF-kantoren en de standaard verhuurbare kantoorruimtes. De fitness (1) bevindt zich als losse entiteit aan de Bankstraat en heeft een eigen entreezone. De polyvalente ruimte (2) bevindt zich bij de verhuurbare kantoorverdiepingen (3) en de IMF-kantoren (4). Deze functies hebben hun gezamenlijke entree met voorruimte op de hoek van de Wildewoudstraat en de Berlaimontlaan. De identiteit van de entree en verhuurbaar oppervlakte gaat mee in vormtaal van de Bank. Vanuit de entreehal bereikt men de kantoorverdiepingen met de verschillende functies (2,3 en 4) met een speciaal toegewezen stijgpunt (trap en lift).

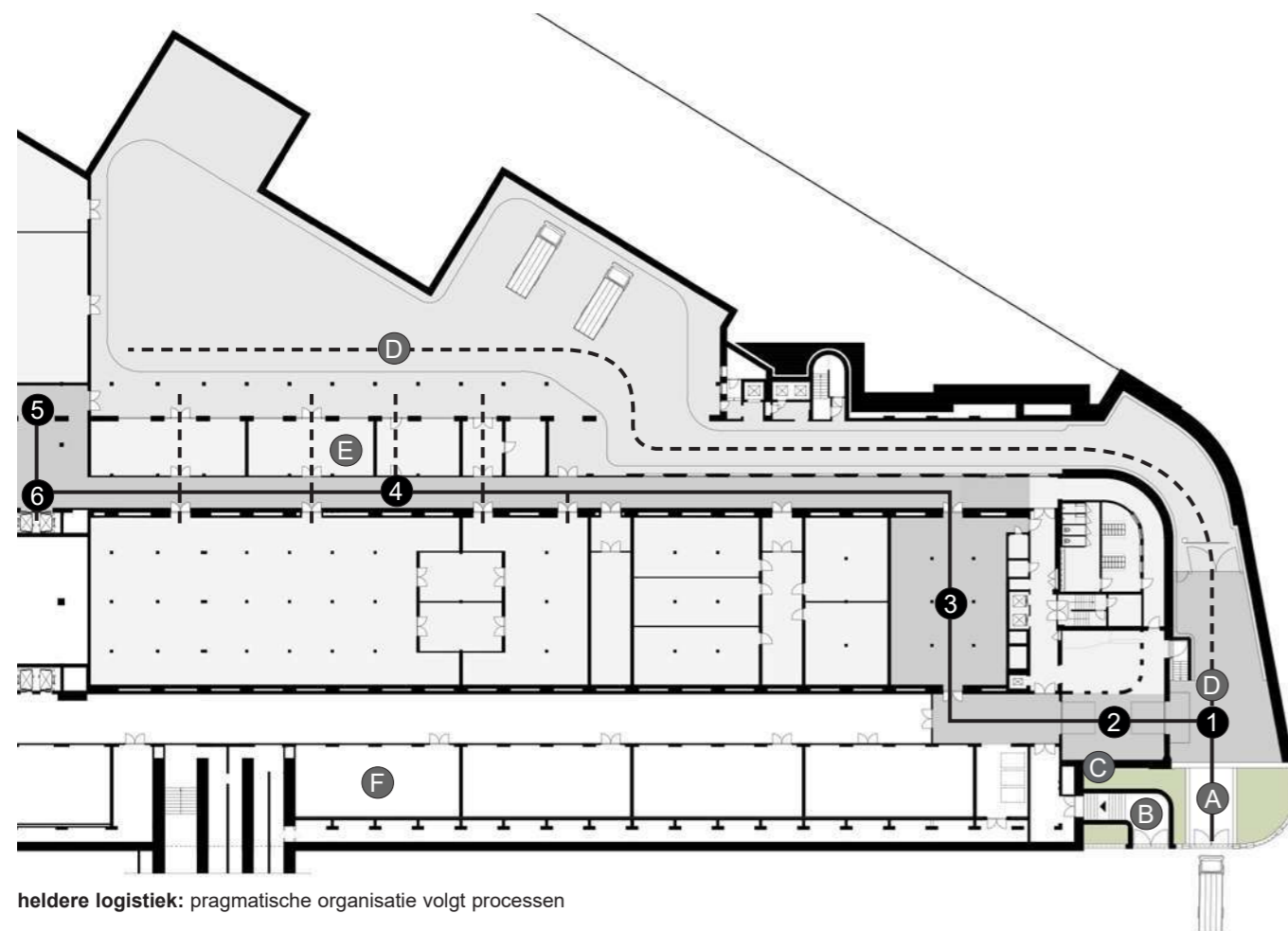
heldere logistiek

entrees & ruimtes

- A - logistieke entree
- B - nachtentree
- C - nachtlodge (BG)
- D - laden en lossen
- E - diverse ondersteunende ruimtes
- F - technische ruimtes

proces laden & lossen

- 1 - loket met goederensas
- 2 - afgescheiden doorgang met verdeelplekken
- 3 - controle
- 4 - verdeling langs de adressen
- 5 - tijdelijke stand-off
- 6 - verspreiding het gebouw in

heldere logistiek: pragmatische organisatie volgt processen

Het functioneren van een samengesteld gebouw zoals dit valt of staat bij een doordachte en logische logistiek, waarbij oog is voor een pragmatische organisatie waarin processen optimaal kunnen plaatsvinden. Naast medewerkers en bezoekers zijn er ook nog zo'n 40 a 50 vrachtwagenbewegingen per dag is het een komen en gaan van goederen. Hieronder een opsomming van de meest belangrijke processen binnen het complex.

laden & lossen

De keuze is gemaakt om de bestaande logistieke sas aan de kopse kant van de Wildewoudstraat en de Berlaimontlaan te behouden. Daarbinnen zijn twee mogelijkheden die inspelen op de variatie in type leveringen. Voor de kortstondige 'drop-offs' - die vaak gepland zijn - kan in de sas zelf het laden en lossen plaatsvinden. Daarnaast is het mogelijk om verder het gebouw in te rijden via de bestaande onderdoorgang, naar een ondergrondse middenkoer (verdieping -1). Dit biedt de mogelijkheid om met (kleinere) voertuigen voor langere tijd in het logistiek gebied te verblijven en te laden en lossen. Hiervoor is een specifieke 'stand-off' zone ingericht. De huidige locatie van de inrit is een logische, gezien het oplopend maaiveld en de behoefte de logistiek te bundelen.

nachtloge & nachtentree

Aan de entree van de goederen, is ook de nachtlodge gekoppeld. De nachtlodge wordt op de hoek geplaatst van de Berlaimontlaan en heeft goed zicht op bewegingen in en uit het gebouw.

Deze inrit is tevens bewust ontkoppelt van de overige stromen die het gebouw in- en uitgaan. Bijvoorbeeld de toegang tot het parkeren en de inrit van de geldwagen behorende bij de publieke loketten.

Om het gebouw in de nacht toegankelijk te maken is er in een specifieke nachtentree voorzien. Hiervoor plaatsen we een nieuwe ingang in het Van Goethem gebouw, direct naast de inrit voor de goederen en de nachtlodge. Deze nieuwe entree kent gelijkenissen met de voormalige personeelsentree aan de andere zijde van het Van Goethemgebouw, eveneens aan de Berlaimontlaan.

Deze nieuwe nachtentree verbindt het straatniveau met verdieping -1 in het gebouw, waar direct de koppeling is met het logistiek gebied en de technische ruimtes. Dit is handig voor de onderhoudsmedewerkers of andere technische externen om buiten de bedrijven door onderhoud te kunnen plegen.

afhandeling van goederen

De Bank heeft een specifieke sequentie in de afhandeling van goederen. Van laden en lossen, naar controleren en opslag, naar uitpakken en verdere distributie door het gebouw. In het schetsontwerp brengen we de sequentie onder in een lineaire gangzone met daaraan de verschillende benodigde adressen:

1. loket met goederensas;
2. afgescheiden doorgang met verdeelplekken;
3. controle;
4. tijdelijke stand-off;
5. verspreiding het gebouw in.

Op deze manier werken de goederen zich naar het hart van het gebouw, waarna het verder gedistribueert kan worden in het gebouw.

heldere interne circulatie

Vanuit het hart van het Van Goethemgebouw kan via de lange corridor meerdere stijpunten bereikt worden en daarmee alle verschillende adressen. Op elke verdieping is er tevens een as aanwezig die haaks staat op het Van Goethem gebouw, waardoor de nieuwbouw en het monumentale Beyaertgebouw bereikt kan worden voor goederendistributie. Via deze route zijn de functies die veel goederen nodig hebben eenvoudig te voorzien, zoals de barista, opslag en archief en alle technische zones. Er is in het schetsontwerp ook een extra lift voorzien die de centrale corridor van het logistieke gebied direct verbindt met de centrale keuken.

stijpunten

In het ontwerp zijn de stijpunten neutraal, dat wil zeggen dat de facilitaire dienst het hart van elke verdieping kan bereiken voor bijvoorbeeld onderhoud of het ophalen van vuilnis, maar daarbij niet genoodzaakt is om altijd de meer discrete verdiepingvloer te betreden.

logistieke oplossing voor multi-tenant situatie

In het toekomstige scenario waar de Bank een gedeelte van zijn vastgoed afstoot en hier een externe partij onderbrengt, is het mogelijk de logistieke zone ook multi-tenant uit te voeren. Hierbij krijgt de externe partij zijn eigen adres in de overdekte binnenkoer.

een monumentale ontvangst

De hoofdentree van de Bank bevindt zich aan de Berlaaimontlaan, in hart van het Van Goethemgebouw. Binnen de statige en ritmische gevel toont de huidige entree zich minimaal door een kleine afwijking in deze ritmiek.

Het ontwerpteam ziet dit als het vertrekpunt en versterkt dit principe door het contrast tussen de ritmiek van de gevel en de inpassing van de entree te vergroten. Dit bereiken we door vóór het huidige zwarte hekwerk een vijftal dubbelhoge portalen te plaatsen, die daarmee direct ook de verticale gelaagdheid accentueren. Echter, op een meer transparante en uitnodigendere wijze binnen de gevestigde statuur.

Door deze vijftal bronzen portalen in het bovenste deel te voorzien van een detailloos glazen invulling, zonder diepe negge, ontstaat een spannend reflectiespel en is de entree van de Bank overhoeks beter zichtbaar. Het onderste deel van de portalen bevat de entreedeuuren. Deze liggen dieper waardoor ze zich goed aftekenen op straatniveau.

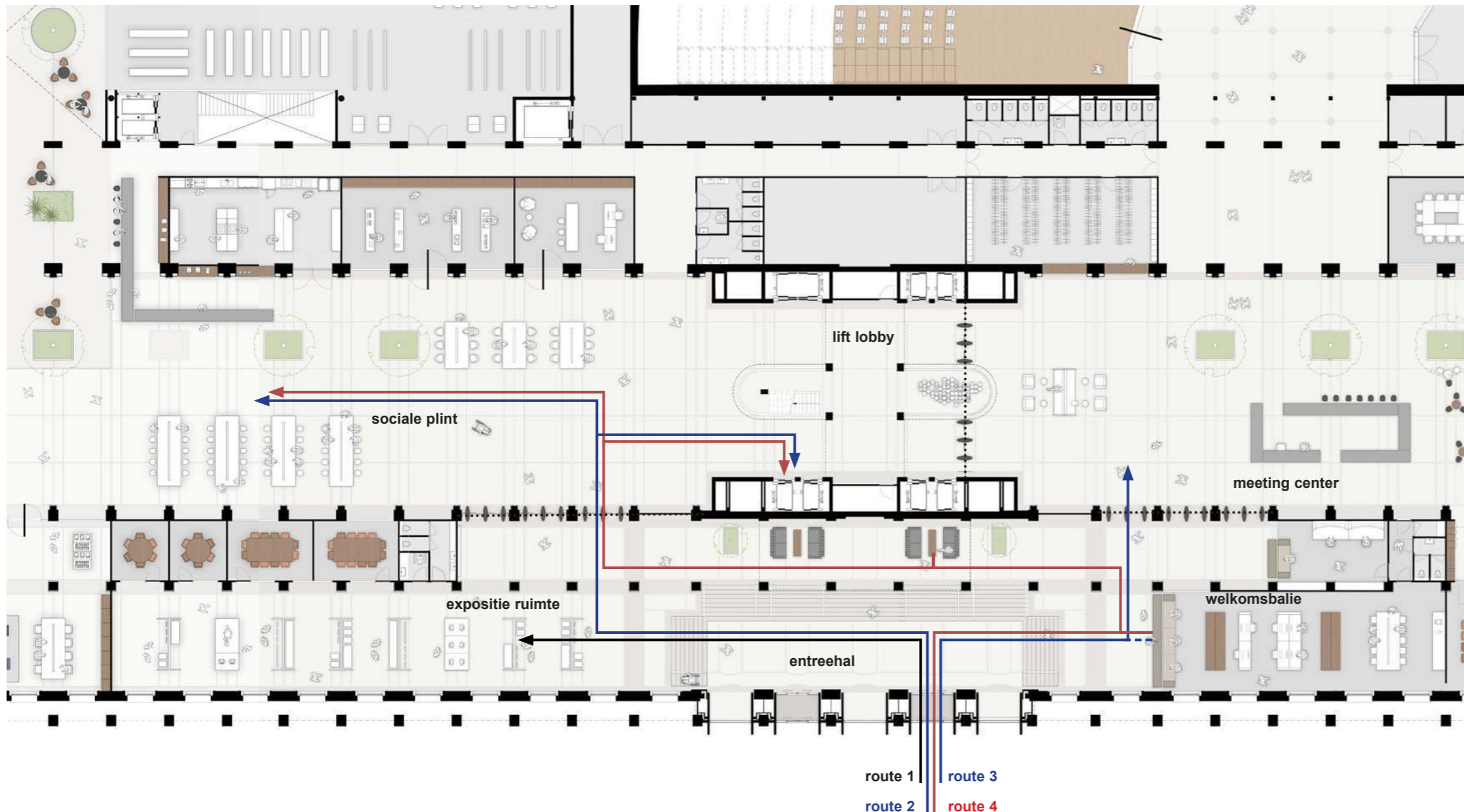
De vijf beeltenissen (twee munten en drie beelden) en het kenmerkend zwarte hekwerk blijft behouden. Het ontwerpteam voorziet daarmee in het behoud van het huidige karakter van de Bank, maar in een nieuw, uinodigend en eigentijds jasje gestoken.

Bij binnenkomst valt direct op dat de ruimtelijkheid en de statuur teruggrijpt naar het monumentale en pragmatisme van het oorspronkelijk ontwerp van Van Goethem. De oorspronkelijke entree toonde een overvloed aan ruimte en licht, welke waarde het ontwerpteam tracht terug te brengen en daarmee de historie te respecteren.

Door een heldere zoneringen in de entreehal aan te brengen komt de functionaliteit van de entreehal het beste tot zijn recht: melden, wachten en onthaal. Er zijn in de entreehal een viertal routes mogelijk; een route naar de publieke vergaderzalen en expositie (1), de route voor werknemers die hun werkdag via de sociale plint beginnen of eindigen (2), bezoekers die bij het meeting center moeten zijn (3), en bezoekers of medewerkers die zich melden bij de balie, waarna ze hun route op verschillende wijze vervolgen (4). Dit moet functioneren voor een individu, maar ook voor grote groepen.

omdraaien liften

Een belangrijke ingreep in de entreehal is het omdraaien van de liften waardoor medewerkers aangemoedigd worden zich via de sociale plint naar de kantoren te begeven. Zo is het tevens mogelijk om de gewenste veiligheidszones in het ontwerp te verwerken en maakt dat de entreehal beter als een overzichtelijk wachtgebied kan functioneren.

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE
NATIONALE BANK VAN BELGIË

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE

a day at the office

Binnen een instituut dat van een fysieke organisatie - waarbij geldtransacties fysiek plaatsvinden - transformeert naar een diensten organisatie, is het welzijn van de medewerker van centraal belang. Voor diens productiviteit, creativiteit en welzijn. Hieronder lichten wij toe hoe een typische dag van de medewerker er in de toekomst uit kan zien.

binnenkomst

Medewerkers kunnen op vele manieren naar de Bank komen. Het gros van de medewerkers doet dit per openbaar vervoer, waarbij het laatste deel per voet wordt afgelegd. Vanaf de Berlaimontlaan is de herkenbare hoofdentree goed zichtbaar. Mede door een minimale en reversibele toevoeging van vijf portalen en de reflectie van zonlicht in het glas is dit meer uitnodigend dan voorheen.

Bij binnenkomst wordt een ruime entree ervaren, teruggebracht naar de originele glorie, van waaruit de sociale plint zichtbaar en betreedbaar is. Vanuit de entreehal loopt men door de eerste beveiligingsgrens richting de lokettenhal, dat als oriëntatiepunt dient en de verschillende diensten van de sociale plint ontsluit. Via de lokettenhal kan het centrale trappenhuis gebruikt worden om richting de kantoorverdiepingen te gaan.

Voor medewerkers die per fiets of auto reizen, zijn na het parkeren de kleedruimtes op verdieping -1 direct toegankelijk. Van daaruit kan de lokettenhal eenvoudig bereikt worden en daarmee de rest van het gebouw.

routing naar de werkplek

Aangekomen op de verdieping waar de afdeling zijn flexplekken heeft, gaat de medewerker door een SAS en komt in het beveiligde gebied van de betreffende afdeling. Aldaar kan de medewerker zijn kantoorspullen pakken in de lockerruimte, een koffie halen bij de pantry en zich naar zijn werkplek begeven. Afhankelijk van de werkzaamheden voor die dag, is het mogelijk verschillende soorten werkplekken te kiezen, van samenwerken in zaaltjes, tot individuele focusplekken. De werkplekken bieden allen een goede oriëntatie, zicht op groen van de binnentuin of de Berlaimontlaan.

lunchpauze

Voor het nuttigen van onder andere de lunch, is in ons plan in het nieuwbouwdeel een riant optrappend restaurant opgenomen. Voorzien van substantieel groen en een grote verscheidenheid aan zitplekken. Tafels voor grote groepen, individuele aanlandplekken en ronde tafels voor kleine, meer intieme groepjes collegae. Het restaurant bevindt zich op de begane grond, eerste en tweede verdieping. Hierdoor ontstaat een fijne maat en schaal en door goede verbindingen ook altijd dichtbij en laagdrempelig.

napraten

Na lunchtijd is het mogelijk gesprekken voort te zetten in de rustzaal. De zogenaamde rustplek is direct verbonden met het restaurant en gelegen in de (voormalige) lokettenzaal. Verschillende zitjes zijn aanwezig; grote groepen kunnen even staand een laatste conclusie trekken, of lage loungeplekken waar het mogelijk is nog even het nieuws te lezen. Aanpalend aan de rustzaal is de bibliotheek van de Bank gelegen: een plek waar in rust en stilte gewerkt en gelezen kan worden. Bijvoorbeeld om kortstondig zelfstandig wat werk af te ronden alvorens een overleg te hebben in het meeting center.

meeting center

Op weg naar het meeting center is het mogelijk nog een koffie te halen in de centrale bistro. Deze bevindt zich in de lokettenhal, bij de entree van het restaurant. Het meeting center bevindt zich in het andere deel van de (voormalige) lokettenhal. Bij aankomst is er direct overzicht welke vergaderzalen er allemaal zijn en bij de informatiedesk is op schermen te zien waar de desbetreffende afspraak is. In een van de warme, sfeervolle grote vergaderzalen heeft de medewerker zijn vergadering met externen. Het is tijdens de vergadering mogelijk om in de lokettenhal in klein comité te overleggen, maar ook een telefoongesprek te voeren, zonder daarmee de vergadering te verstoren. Na de vergadering is er de mogelijkheid om nog na te praten aan een van de aanlandplekken in de hal.

afronding van de dag

Na de vergadering wil de medewerker nog even iets afmaken op zijn eigen afdeling. Centraal in het meeting center plaatsen wij naast de foyer een nieuw stijppunt, dat de bovenliggende kantoorverdieping direct ontsluit. Waarbij de medewerker met zicht op het Beyaert gebouw nog wat laatste werkzaamheden kan verrichten, of een digitale meeting kan bijwonen in een van de kleinere afgesloten werkruimtes.

Op het einde van de dag laat de medewerker zijn bureau schoon achter en plaatst zijn of haar spullen in een locker. Via het centrale trappenhuis loopt de medewerker nog snel even langs de IT-shop, die zich aan de lokettenhal bevindt, om een vraag te stellen over zijn computer. Nadat hij geholpen is, vervolgt hij zijn weg door de lokettenhal richting de hoofdentree, om huiswaarts te keren.

VIP-meeting & centraal vergadercentrum

perspectief 1: verbinding
openbreken monumentale trap die het Beyaertgebouw verbindt met de lokettenhal in het Van Goethemgebouw

introdactie venster met direct zicht op groene tuin

aan weerszijden indien gewenst doorgangen direct naar de tuin

perspectief 2: binnentuin
amoveren timpaan en de dichte kop openwerken met drie grote glasvlakken waardoor relatie versterkt wordt tussen binnenkomst en tuin

perspectief 3: dakterras
herintrodactie dakterras met zicht op de kathedraal en het groene voorplein

koppeling herstellen

De koppeling van het 'Hotel van de Gouverneur' en de huidige lokettenzalen van het Van Goethemgebouw zal met de monumentale trap verbonden worden. Hiermee wordt tevens intern de koppeling gemaakt tussen de hoge stad en gedeeltelijk de lage stad Brussel.

twee ontsluitingen

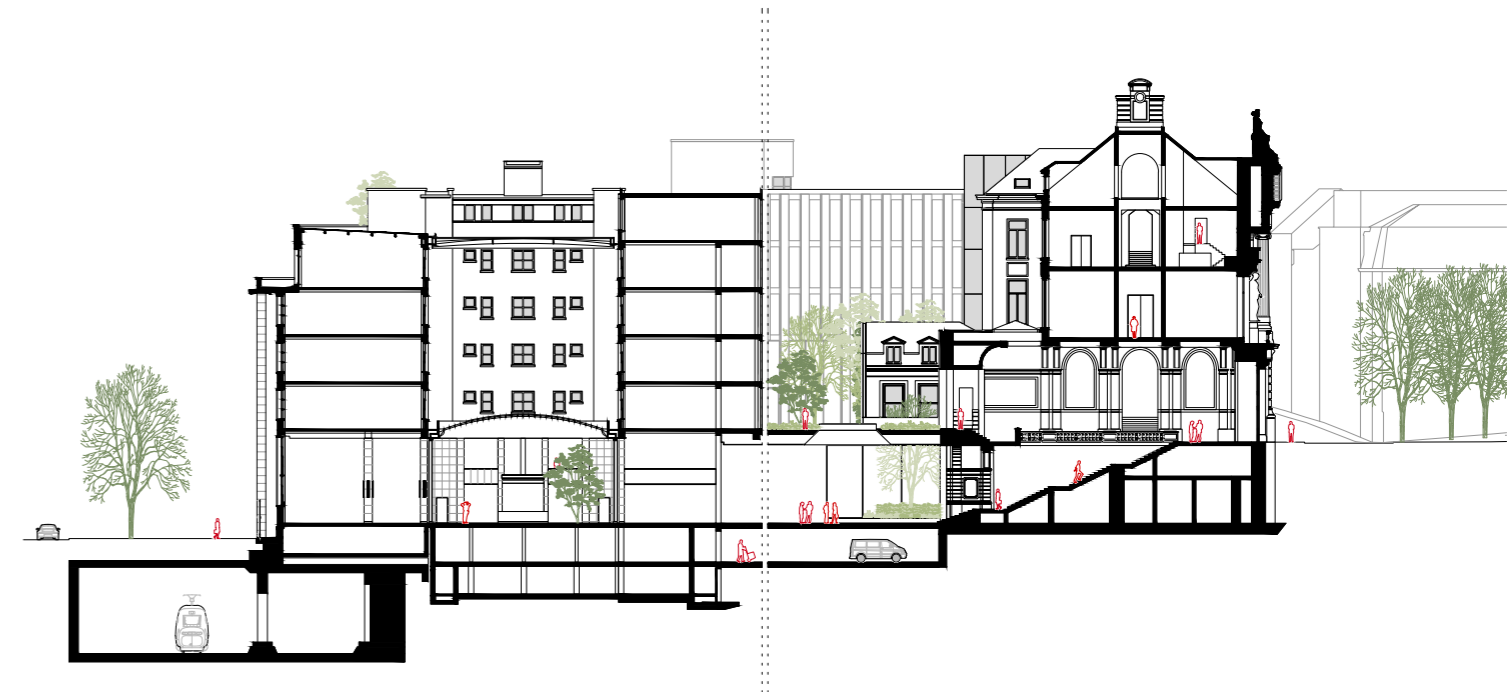
Het meeting center kan op twee manieren gebruikt worden. Wanneer horende bij de Bank dan kan de hoofdentree ingezet worden als controlegebied en kunnen werknemers via speedgates het meeting center betreden. Bij indienststelling in het weekend of als het meeting center verhuurd wordt aan externen is de ingang aan de Wildewoudstraat operationeel. Hier is tevens een eigen beveiliging voorzien.

nieuwe liften

Er worden twee stijpunten toegevoegd aan het Beyaertgebouw. Eén lift op het knooppunt van het Beyaertgebouw en de De Ryckenvleugel. Deze is bestemd voor logistieke stromen en mindervalide. Het andere stijpunt is tussen het Beyaertgebouw en de nieuwbouw gelegen, en doet dienst voor logistiek, medewerkers, VIP en de directie.

dakterrassen

Ook voorziet het ontwerp in meerdere dakterrassen. Eén is geplaatst nabij het VIP-restaurant, waarbij uitzicht is over de binnentuin. Een ander dakterras is geplaatst op het dak van de De Rycken-vleugel, waar vroeger ook een dakterras was. Daarnaast kent de vijfde verdieping van het Van Goethemgebouw twee dakterrassen nabij de nieuwe trappenhuizen.

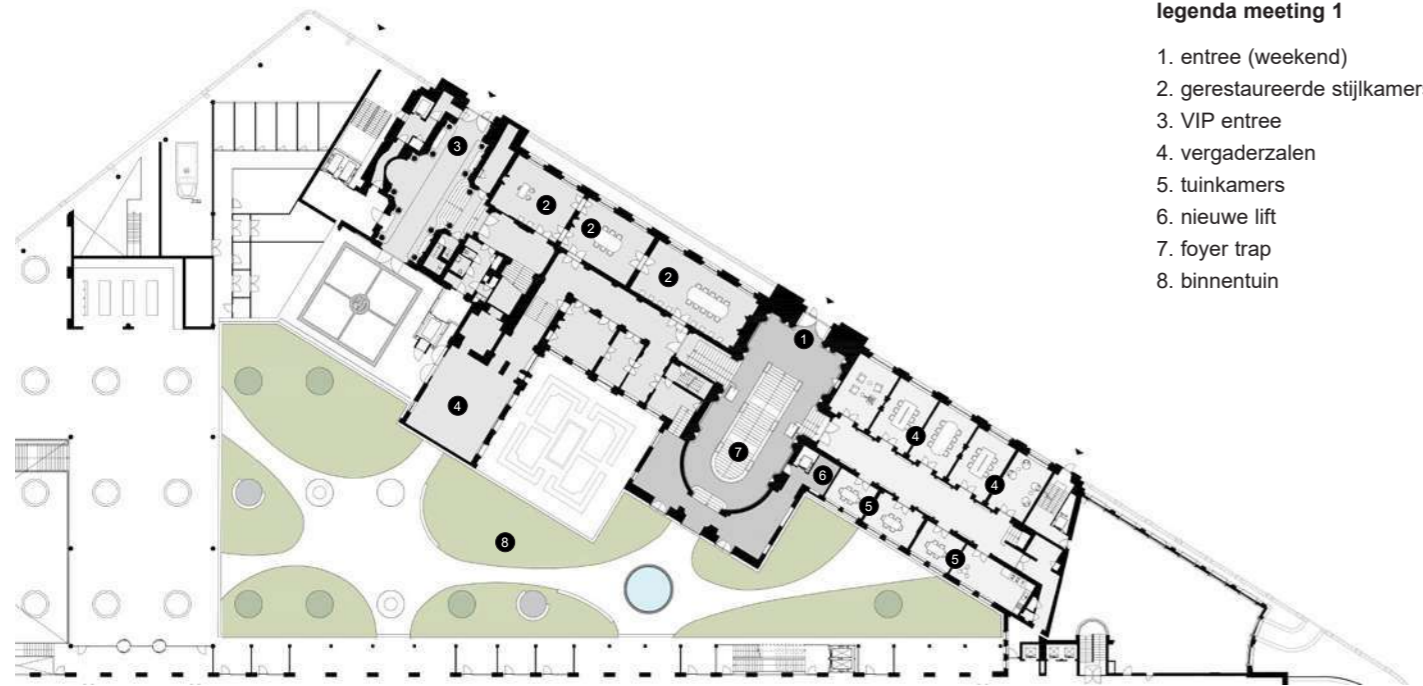

herstellen dakterras op De Rycken-vleugel

uitzicht op de St-Michiels en St-Goedelekathedraal

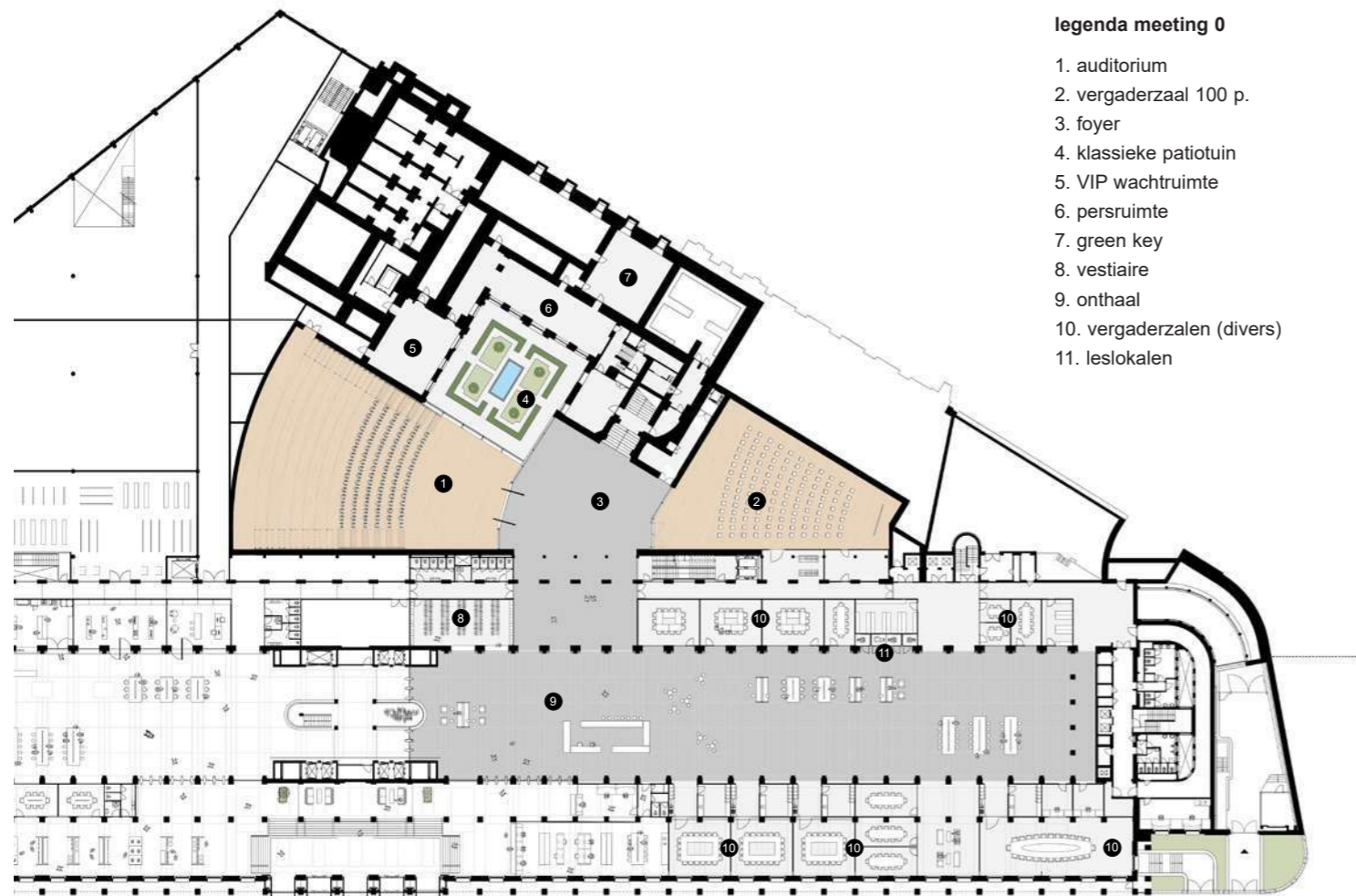
meeting center koppelt gebouwen

legenda meeting 1

1. entree (weekend)
2. gerestaureerde stijkkamers
3. VIP entree
4. vergaderzalen
5. tuinkamers
6. nieuwe lift
7. foyer trap
8. binnentuin

plattegrond verdieping 1

legenda meeting 0

1. auditorium
2. vergaderzaal 100 p.
3. foyer
4. klassieke patiotuin
5. VIP wachtruimte
6. persruimte
7. green key
8. vestiaire
9. onthaal
10. vergaderzalen (divers)
11. leslokalen

plattegrond verdieping 0

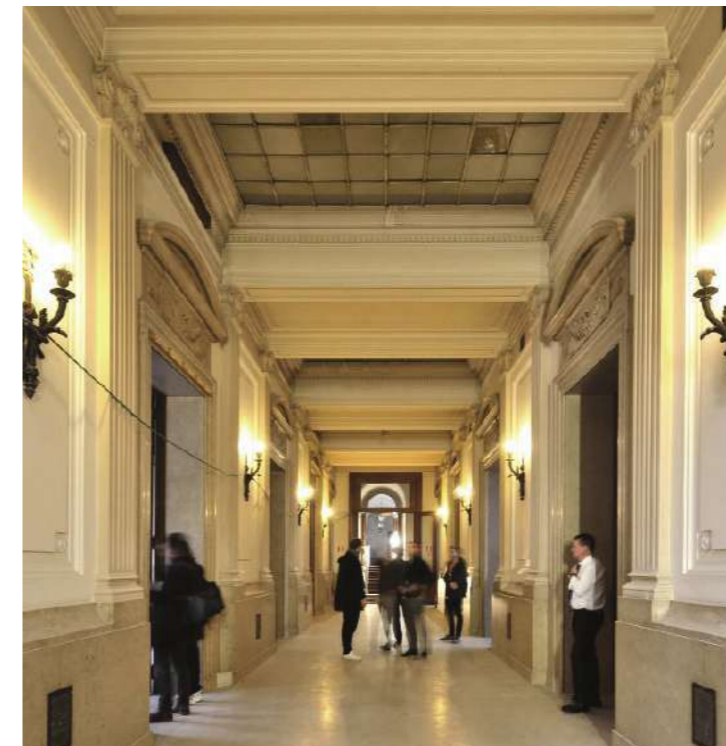
Het meeting center kent drie gebieden: het VIP-meeting in het Beyaertgebouw, de foyer met de grote zalen en het centrale vergadercentrum in het Van Goethengebouw.

Het historische gebouw 'Hotel van de Gouverneur' van Beyaert met daarnaast de directievlugel van De Rycken is gelijkvloers met elkaar verbonden. De begane grond van beide gebouwen zal gebruikt worden voor VIP-meetings, aangevuld met de waardevolle feestzalen op de eerste verdieping van het Beyaertgebouw. Een deel van de stijkkamers zal verder gerestaureerd moeten worden en geupdate om te komen tot eigentijdse vergaderruimtes met de benodigde faciliteiten. In de ruimtes van het De Ryckengebouw komen eigentijdse moderne vergaderzalen, die een uitloop hebben aan de tuinkant met na-praatskamers, inclusief openslaande deuren naar het terras / binnentuin.

foyer

De foyer kent een dubbelgebruik, enerzijds is het de in- en uitloop van het auditorium, anderzijds is het bruikbaar als break-out zone voor het gehele vergadergebied en staat in directe verbinding met de lokettenhal.

Het ontwerpteam ziet de foyer en de voormalige lokettenhal meer dan alleen als wacht- en napraat gebied van het meeting center. Wij zien een kans om hier een deel van de bijzondere kunstcollectie van de Bank te presenteren. Met mogelijke wisselcollecties kan hier continu een veranderende sfeer gemaakt worden waardoor het ook voor de Bankmedewerker steeds een interessant gebied blijft.

in ere herstellen van de daklichten (daglicht) in de gangzone

transparante oculus

Een andere kenmerkend element in de foyer is de transparante oculus in het midden van het plafond. Via dit daklicht is ook zicht op het Beyaertgebouw, waardoor het werkt als historisch decor voor de bezoekers en gebruikers van het meeting center.

In de tweede beuk van het Van Goethengebouw is plaatselijke een doorbraak in de mezzaninevloer gemaakt, waardoor een acht meter hoge ruimtelijke verbinding ontstaat tussen de foyer en de lokettenhal.

In de lokettenhal bevinden zich aan de flanken de meeste vergaderzalen en zijn vanuit deze kant ook ontsloten. De vergaderzalen verschillen in afmeting en capaciteit, om een variatie aan vergadermogelijkheid te bieden. De grotere zalen hebben een eigen voorruimte met garderobe en een kleine pantry met bergruimte. In de lokettenhal staan verschillende interieur zit- en sta-elementen, waaraan voor- of nagepraat kan worden. Deze dienen als bufferruimte in het meeting center. Het is ook mogelijk deze meubels weg te halen, zodat er een grote hal ontstaat voor grotere vergaderingen, beurzen of feesten.

binnentuinen

Bij het ontstaan van het Beyaertgebouw bestonden er vierkante binnen koeren, die in de loop der tijd zijn verdwenen. Vanuit dit historisch oogpunt, brengen wij deze vierkante verhouding in de binnentuin terug. Deze tuin toont zich aan de foyer en aan het auditorium en brengt daarmee direct daglicht binnen.

1. daklichten 2. vergaderen aan het groen 3. nieuwe lift 4. dakterras

foyer

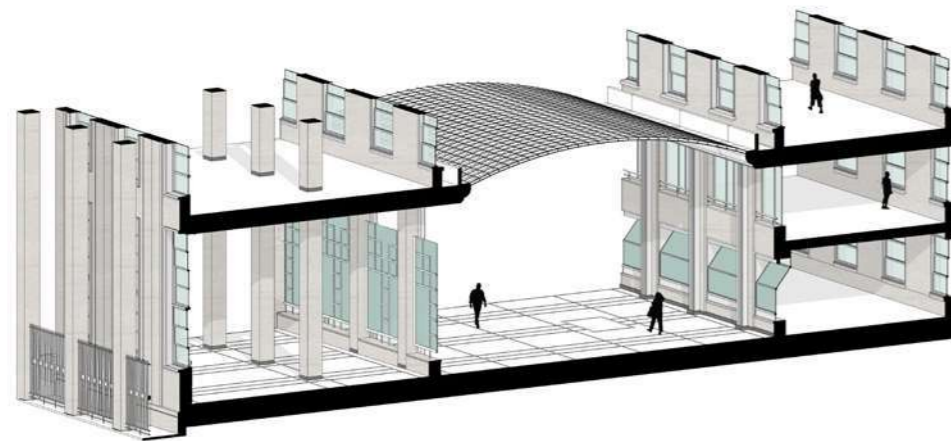
functies sociale plint

orginele lokettenhal: openheid tot de gevel

huidige lokettenhal: tunnelwerking door dichtgezette wanden

bestaande lokettenhal

voorstel lokettenhal: terugbrengen openheid en verbinding tot aan de gevel

De sociale plint is het sociale hart van het gebouw. Het is een gebied dat intern georiënteerd is en de focus heeft op ontmoeten, ontspannen, plezier maken, afspreken, leren en werken. Het is echt een gebied, gericht op de sociale interactie tussen de werknemers.

Het ontwerpteam onderstreept het belang van deze functie, die past bij de ambities van de Bank. Het plaatsen van deze functie in een van de centrale lokettenhal is dan ook bijna vanzelfsprekend. Wij zien hier ook een kans om de sociale plint direct te koppelen aan het nieuwe restaurant en zijn aangrenzende tuin. Om op deze manier een grote verscheidenheid aan plekken te creëren.

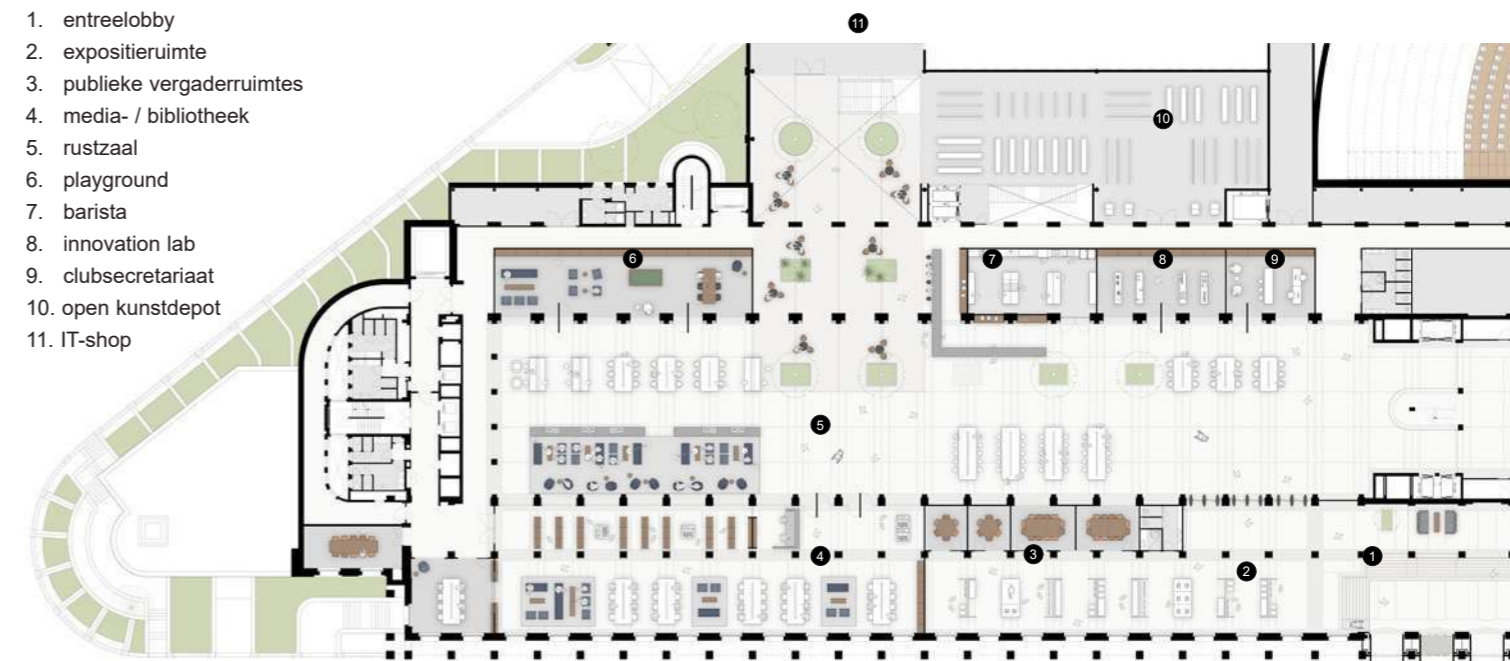
De lokettenhal, waar de meeste functies van de sociale plint gelegen zijn, kenmerkt zich door zijn ruimtelijkheid, statigheid en luchtigheid. Wij onderstrepen deze kwaliteiten en voorzien dat de functies zich voornamelijk in de flanken van de lokettenhal bevinden. Waarbij, net als bij het meeting center, deze functies een eigen adres hebben aan de lokettenzaal. Net zoals de oorspronkelijke publieke balies (de daadwerkelijke loketten) die in het originele ontwerp van Van Goethem stonden, kunnen de functies van de sociale plint zich deels in de hal zelf, deels in de eerste beuk tonen.

relatie met restaurant

Een eerste aanzet van het restaurant wordt vanuit de lokettenhal gemaakt. Dit gebeurt op dezelfde manier als in het meeting center, waarbij een gedeelte van de mezzaninevloer open gebroken wordt. Hierdoor ontstaat een sterke functionele en visuele relatie.

ruimtes van de socialeplint

1. entreelobby
2. expositieruimte
3. publieke vergaderruimtes
4. media- / bibliotheek
5. rustzaal
6. playground
7. barista
8. innovation lab
9. clubsecretariaat
10. open kunstdepot
11. IT-shop

sociale plint

diverse functies

De rustzaal, playground, bibliotheek en barista zijn nabij de uitloop van het restaurant gelegen, omdat deze als na- en overloop dienen. In deze functies wordt nagegetafelt, nagepraat of nog even snel gewerkt.

De bibliotheek bevindt zich in de voorste beuk en is afgesloten met glazen binnenwanden om de juiste klimaatcondities te garanderen. Aan de gevelkant bevinden zich leestafels en loungestoelen in een intieme rustige sfeer en aan de lokettenhal zijde zijn meer actieve rumoerige aanlandplekken geplaatst. Naast de koppeling met het restaurant bevindt zich de barista. In de lokettenhal naast de barista staan hoge aanlandplekken waar in klein comite overleg plaats kan vinden of waar even een koffie gedronken kan worden.

Naast de functionele invulling zorgen we ook voor integratie van groen, activeren we de vloer met vloerverwarming en door de openheid is de ruimte overzichtelijk, veilig en vol met daglicht.

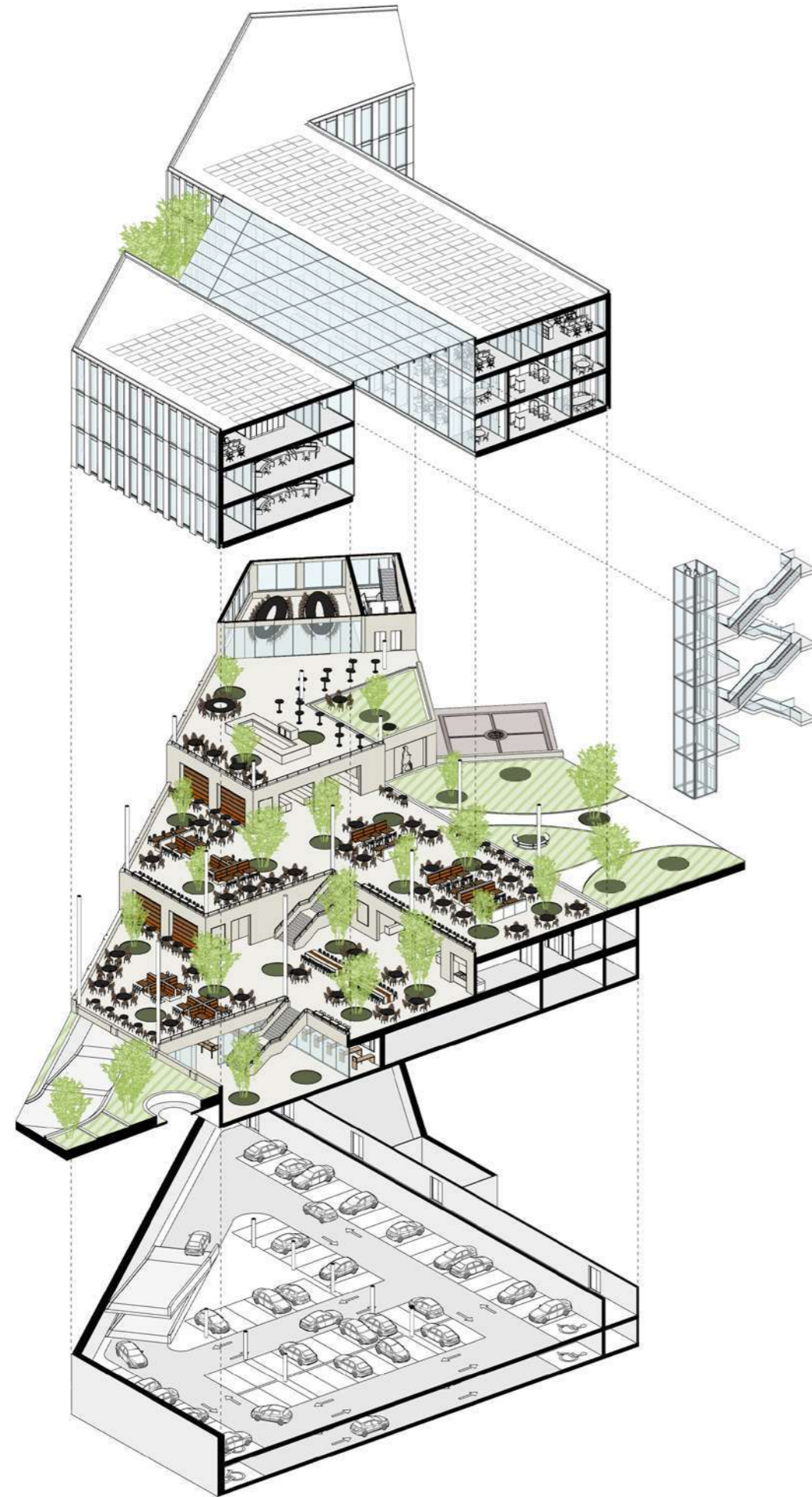
integratie kunst, open kunstdepot en de expo

Ook in deze lokettenhal zien we veel mogelijkheden om kunst tentoon te stellen, los in de ruimte, tegen losse elementen en wanden, maar ook in het open kunstdepot. Deze ruimte bevindt zich naast de opgang van het restaurant. Direct naast de ingang is er nog de publieke expo waar elke bezoeker uit Brussel kan genieten van een deel van de kunst van de Bank.

sociale plint van de Bankorganisatie

integrale gelaagdheid nieuwbouw

Bij de transformatie van de Bank is een van de hoofdgrepen een nieuwbouwvleugel. Deze nieuwbouw kent een functionele, ruimtelijke en sociale gelaagdheid. Zoals hiernaast weergegeven, bestaat de toevoeging grofstoffelijk uit drie verschillende elementen. De onderstaande laag biedt onderdak voor de gevraagde 150 parkeerplaatsen, de middelste laag is een optrappend dynamisch restaurantlandschap, met daaronder een facilitaire wereld. Het bovenste deel bestaat uit drie lagen van kantoorverdiepingen.

het parkeren

Door de nieuwbouw is het mogelijk het huidige kavel van twee nieuwe parkeerverdiepingen te voorzien. In overleg met de Bank is het mogelijk ook minder dan 150 voertuigen onder te brengen in het ontwerp, door slechts een parkeerverdieping te realiseren. In deze parkeergarage bevinden zich ook overige voertuigen zoals motoren, scooters en fietsen. Het parkerenprogramma is direct gekoppeld aan de kleedruimtes en de overige Bankfuncties.

ritmiek van Van Goethem

De bestaande structuur en ritmiek van het Van Goethemgebouw hebben we opgepakt en vertaald naar een moderne maatvoering van vloervelden die flexibiliteit in het ontwerp garanderen. Onderdeel van deze eenduidige structuur is dat er meerdere functies in passen, zoals: efficiënt parkeren, een overzichtelijk restaurant en een flexibel kantoor. Zonder extra constructieve voorzieningen.

restaurant als optrappend landschap

Tussen het ondergronds parkeren en de zwevende kantoorverdiepingen bevindt zich het restaurant. Een optrappend landschap met facilitaire functies eronder. Deze functies zijn ondersteunend aan de Bankorganisatie en hebben een sterke relatie met het restaurant en de sociale plint. Het landschap start op het niveau van de lokettenhal en loopt op tot de verdieping +2. De bovenste laag van het restaurant geeft ruimte aan het VIP-dining, met uitzicht op de kathedraal.

VIP-dining

Daarbij voegt het ontwerpteam een specifiek dakterras toe aan het VIP-dining, uitkijkend over de binnentuin en in de namiddag bezond. Binnen is er naast het dining gedeelte ook een speciale borrelplek, grenzend aan en uitkijkend over het gehele restaurantlandschap.

de kantoorverdiepingen

De drie nieuwe kantoorverdiepingen brengen, naast regulier kantoor, ook onderdak aan de kritieke onderdelen van de Bank. Door de draagconstructie nabij de gevel te plaatsen, ontstaan flexibel indeelbare vloervelden die van gevel tot gevel lopen. We stellen voor om op de bovenste verdieping de directie te positioneren, met korte lijnen naar alle belangrijke functies binnen de Bankorganisatie.

optrappend restaurant

Onderdeel van de uitvraag is een groot en centraal restaurant. De Bank wenst een restaurant dat niet alleen een ruimte is om te eten, maar ook waar overlegt kan worden, waar men elkaar tegenkomt, dat multi-inzetbaar en flexibel is en bijdraagt aan het voorgestelde karakter van de Bank.

Het ontwerpteam heeft het restaurant niet als een enkele verdiepingvloer uitgevoerd, maar als dynamisch groen landschap, dat onderdak biedt aan 500 zitplaatsen. De zitplaatsen worden in vele verschillende vormen aangeboden. Van snelle aanlandplekken, waar staand gegeten kan worden, tot groepszitjes, waarbij langer tafelen mogelijk is.

De centrale keuken van het volledige complex bevindt zich op de mezzanineverdieping en is verbonden met de logistieke zone op verdieping -1 middels een eigen lift.

Door de grote van de organisatie en het aantal medewerkers, stellen wij voor om een tweetal uitgifteplekken te realiseren. Een grotere op dezelfde verdieping als de keuken en de andere op verdieping erboven, verdieping +1, grenzend aan de tuin.

vast versus los meubilair

Het ontwerpteam herkent de wens om het restaurant flexibel in te zetten. Daarom stellen we voor de meubels verplaatsbaar uit te voeren. Zodat er een open en flexibel vloerveld ontstaat, met daarin bomen die voor schaal en sfeer zorgen. Kenmerkend zijn de zitelementen voor elk

zitveld, zoals de kruizen, stroken, T-tjes en I-tjes. Dit zijn vastere elementen, die voor herkenning zorgen. Daar omheen zijn losse zitmeubels gesitueerd die voor de benodigde aantal zitplaatsen zorgen.

continue groene as

Om het idee van een getrappt landschap te vergroten, voegen we bomen toe die verdiept in de vloer zijn uitgevoerd. Dit is mogelijk doordat het onderliggende programma op de groenvoorziening is afgestemd. De bomen die recht onder het atriumdak staan, krijgen veel daglicht en kunnen in de hogere hoogte groter en voller uitgroeien.

Het optrappend landschap, continu voorzien van substantieel groen, kan gezien worden als een doorlopende groene as die van buiten (aan de Bankstraat), naar binnen loopt (het restaurant) en weer naar buiten (de binnentuin). Waarbij het rijkgedetailleerde Beyaertgebouw zich als een decorstuk in het restaurant toont.

hergebruikte natuursteen

Om overzicht en harmonie te bewaken in het optrappende restaurant, gebruiken we één toon en afwerking voor de vloeren, wanden, trappen en bordessen. Onze intentie is om dit met natuursteen te bekleden die we hergebruiken van de gevelpanelen van de 'te slopen' gebouwdelen. Samen met de kunstcollectie en het groen komt hiermee een samenhang in het gehele complex.

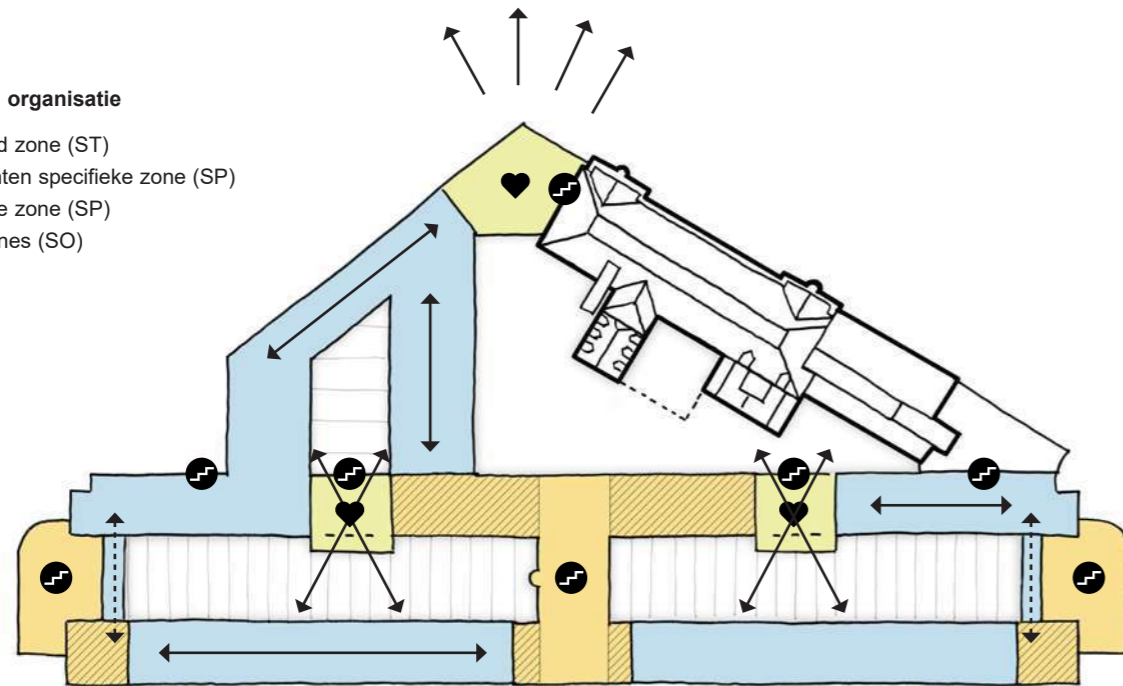
restaurant

activiteitgerelateerde werkomgeving

legenda: organisatie

- standaard zone (ST)
- ankerpunten specifieke zone (SP)
- specifieke zone (SP)
- social zones (SO)

flexibele organisatie
verdeling van afdelingen, werkplekken en werkvelden

Een terugkerende en belangrijke wens van de Bank is het faciliteren van een goede werkomgeving. Er is bewustheid bij de Bank dat er in deze tijd gewerkt wordt conform 'place and time independency'. De werkvoorzieningen worden daarop aangepast. De Bank wil een kantooromgeving bieden die (spontane) ontmoetingen faciliteert, een grote verscheidenheid aan (samen)werkplekken biedt in een omgeving waar het credo geldt: 'open waar kan, discretie waar moet'. Dit vertaald zich in een groot sociaal programma en een grote diversiteit aan werkplekken.

Voor het ontwerpteam zijn duurzaam, gezond, aanpasbaar en adaptief bouwen kernbegrippen die in voorliggend plan naar voren komen. Waar alle huidige en toekomstige wensen van de Bank beantwoord en vertaald kunnen worden. De uiteindelijke samenstelling en sequentie van werkplekken zal uiteraard in dialoog worden afgestemd, hoewel de huidige pilots en proefopstellingen al richting gaven.

De eerste en ook wel belangrijkste ingreep in het werkgebied is het huidige gebouw ontdoen van alle kruip-door-sluip-door routes, en inzetten op deels nieuwe, heldere en zichtbare verbindingen.

activity based werken

De Bank wil in de toekomst werken volgens het activiteitsgerelateerd werken concept. In dit concept horen verschillende vormen van (samen)werken, die voldoen aan de soort activiteit die de medewerker uitvoert. Niet alleen het meubilair verandert mee met de activiteiten, ook de omgeving, sfeer, licht en akoestiek. Daarmee wordt nog specifiek de activiteit gefaciliteerd. Er is onderscheidt gemaakt in drie verschillende soorten zones op de kantoorvloeren; social zones (SO), dat staat voor verbinden, specifieke zone (SP) dat het samenwerken faciliteert en de standaard zone (ST) waar in concentratie gewerkt kan worden.

Het ontwerp voorziet in deze zones en koppelt deze aan het rumoer - ruis - rust principe. Er is meer rumoer in de sociale zones en er is behoefte aan rust in de standaardzones, waar onder andere de werkplekken zich bevinden. De indeling van de typische plattegrond is hier, samen met het handboek AB@W, op gebaseerd.

de drie zones in het werkgebied

Dit rumoer - ruis - rust principe is toegepast en verder vormgegeven op nevenstaande tekening. Via de twee kernen -de middenkern en de twee zijkernen in het Van Goethengebouw - betreden de medewerkers de kantoorverdieping. Hier bevinden zich direct de ondersteunende functies zoals een koffiepoint, printers, lockers en toiletten (de SO zone). Vervolgens loopt men door een ruiszone, waaraan zich vergaderzalen van verschillende grotes, scrumplekken en aanlandplekken bevinden (het SP gebied). Vervolgens komt men in het rustgedeelte (de ST zone), waar zich onder andere de werkplekken, bibliotheek, concentratiecellen en afgesloten samenwerkplekken bevinden.

De implementatie van de diverse werk- en overlegplekken is gebaseerd op het hoofdstramien van het gebouw. Dat betekent dat er van een sub- of meervoud van 3.9 meter gebruikt wordt gemaakt. Hierin schikken zich de vergaderzalen, kleinere overlegruimtes en werkplekken. Op deze manier ontstaat er een flexibele en aanpasbare werkvloer, omdat alle tussenwanden op dit stramien zijn aangesloten.

Het ontwerpteam heeft veel ervaring in het ontwerpen en samenstellen van dit soort werkgebieden en zet ook graag zijn expertises in om de werkgebieden van de Bank vorm te geven.

gezonde geactiveerde werkomgeving

Een gezonde werkomgeving zorgt voor medewerkers die creatief, productief en flexibel zijn. Kernzaken die cruciaal zijn voor een goed functionerende Bankorganisatie. Het ontwerpteam zet hoog in op het welzijn van de gebruikers van het Bankgebouw.

Dat vertaalt zich in een aantal zaken, die verder toegelicht worden in nota 2, visie op welzijn. Belangrijke punten voor het bieden van een goede werkomgeving, zijn zorgen voor natuurlijke routings, voldoende daglicht, natuurlijke ventilatie, mogelijkheid tot wegstijgen en persoonlijke autonomie op de werkplek. Daarnaast horen ook nog zaken als: vlotte en inclusieve toegankelijkheid, voldoende voorzieningen, grote variatie aan werkplekken, fijne en goede akoestiek per plek en identiteit en herkenbaarheid van werkplekken.

natuurlijke routing

De routings van en naar de werkplek, zijn intuïtief vormgegeven, mede doordat herkenning en identiteit er aan ten grondslag licht. Het is belangrijk voor een medewerker om te weten waar hij zich in het gebouw bevindt. Dit doen we door identiteiten te creëren die corresponderen bij de drie zones in elk werkgebied. Het is daarbij mogelijk om rond te lopen binnen de eigen veiligheidszone, door toegevoegde omlopen op de kopse kanten van de overdekte ruimte. Je hoeft hierdoor niet door het beveiligde trappenhuis, wat tevens ervoor zorgt dat de wangen van de ruimte geactiveerd worden. Centraal op de vloer zijn nieuwe stijgpunten toegevoegd, waardoor medewerkers zich ook gemakkelijk verticaal kunnen bewegen.

autonomie

De mogelijkheid zeggenschap te hebben over (dag)licht, ventilatie en temperatuur is belangrijk voor het welzijn van medewerkers. Het zorgt ervoor dat men controle heeft en de werkplek naar zijn of haar voorkeur kan gebruiken.

kunst op de werkvloer

Door de rijke kunstverzameling van de Bank ook in te zetten ter plaatse van de werkomgeving, bieden we de medewerkers een stimulerende werkomgeving. De integratie van kunst biedt op alle lagen een meerwaarde en draagt bij aan een verfrissend en verbredend kader.

flexibiliteit

Over het algemeen is er maximale flexibiliteit op de werkvelden, wat maakt dat nu en in de toekomst wijzigingen in inzicht makkelijk doorgevoerd kunnen worden.

Om te grote open vloervelden te vermijden en de menselijke maat te behouden, zijn open meerpersoonswerkplekken afgewisseld met omsloten werkplekken en / of vergaderruimten. Er is gestreefd naar een hoofdindeling met maximaal acht werkplekken in een open kantoorzone. Daar waar er meer zijn zal een hoge akoestische wand worden toegepast om comfortabelere kleinere zones te creëren.

technische eisen

De voorliggende transformatie grijpen wij aan om technisch de comforteisen aan te pakken en naar het niveau van vandaag de dag te tillen. Zelfs al verder, naar de toekomst. Los van technische installaties, zetten wij met name ook in op het gebruik maken van natuurlijk daglicht.

Van Goethemgebouw

Het Van Goethemgebouw kent aan de Berlaimontlaan een vloerveld van 11.5 meter breed. Het vloerveld aan de binnentuin heeft in de bestaande situatie een slecht functionerende breedte van 7.6 meter en is in het ontwerp opgedikt naar 11.5 meter. De nieuwbouw heeft een kolomvrije overspannings van 15.6 meter, een ideale maat voor kantoorvloeren.

Verder is het de ambitie om het Van Goethemgebouw terug te brengen naar zijn oorsprong, waarbij de kwaliteit van de werkverdiepingen, in licht, lucht en openheid teruggebracht wordt. Het team bereikt dat onder andere door de plafonds weer tot de bovenkant van de markante guillotine ramen te brengen. En daarnaast de ruimtes van plafondeilanden te voorzien, waarin licht en ventilatie te regelen is. Voor verwarming worden de huidige radiatoren onder de guillotine ramen gebruikt.

transparante erker

De kenmerkende ruimte tussen het gekromde dak van de lokettenzaal en het daarboven liggende golvende dak, blijft behouden. Het ontwerp erkent de argumenten die zijn opgevoerd bij het plaatsen van het 2e dak en behoudt deze ook. De tussenruimte blijft daardoor ook deels beschouwd als buitenruimte.

Echter zien wij ook de potentie van de ruimte. Met het toevoegen van twee (minimale) elementen komt de binnenruimte beter tot zijn recht. De eerste toevoeging is een erker, gerealiseerd door lokaal een vloer door te breken. De meerwaarde van dit gebaar is dat de binnenruimte richting krijgt, er ontstaat een voor- en achterkant. Het fungeert als herkenning en als ankerpunt in het gebouw en het accentueert de statigheid van de ruimte. De onderbreking versterkt juist de ritmiek.

groene omloop

De andere toevoeging zijn de reeds benoemde verbindende loopbruggen. Deze bevinden zich op de kopse kanten van de binnenruimte. Ze verbinden de kantoorvleugels, zonder dat daarbij de veiligheidszone van de kantoorverdieping afgegaan hoeft te worden. Ook biedt het de mogelijkheid om de binnenruimte in zijn totaliteit te ervaren en de binnenruimte te vergroenen.

toevoeging: transparante erker
als ankerpunt en versterking van de bestaande ritmiek

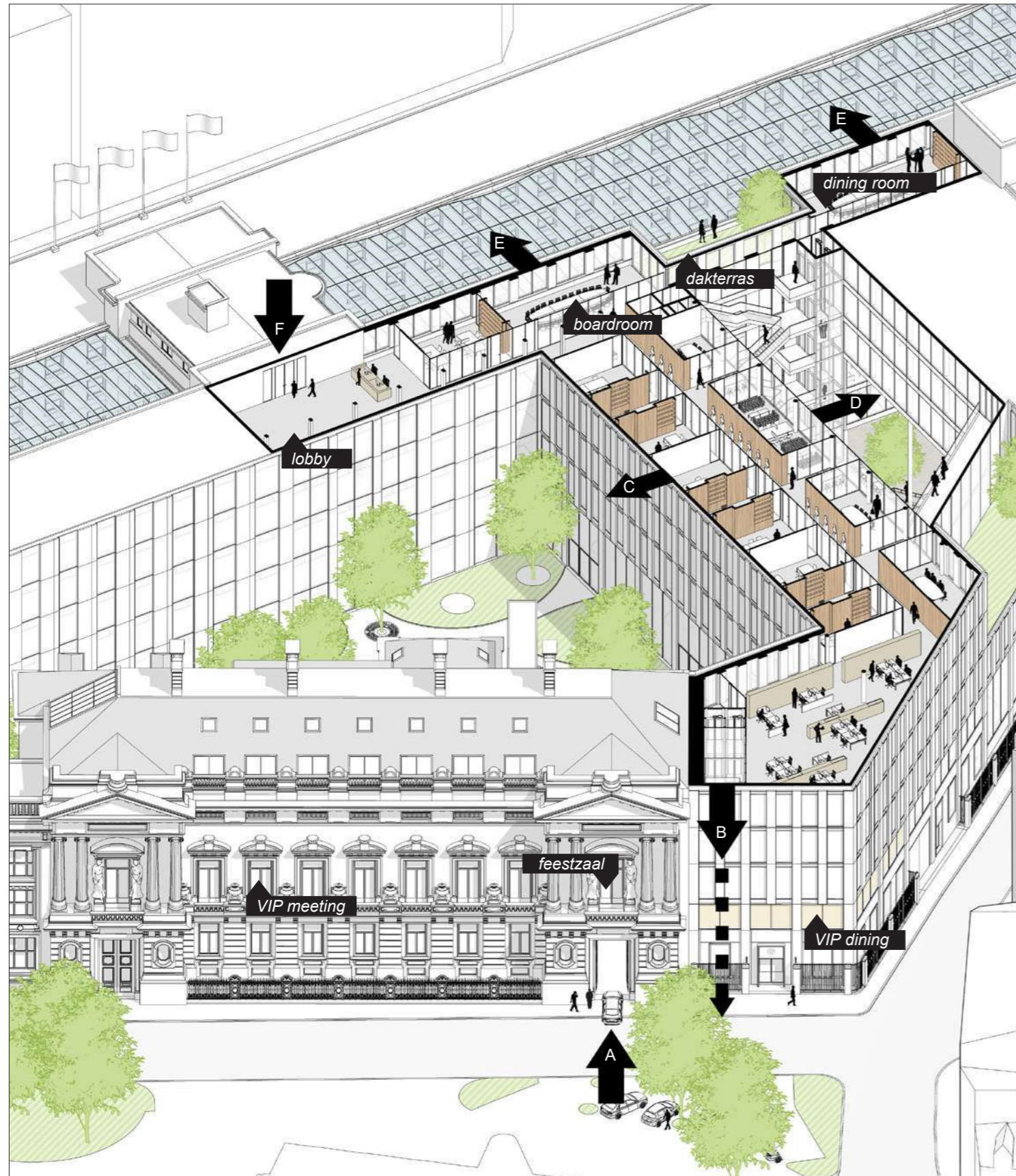
toevoeging: groene omloop
verbindt de kantoorvleugels en vergroent de binnenruimte

toevoeging: transparante erker
als ankerpunt en versterking van de bestaande ritmiek

de directie toegankelijk & centraal

de directie: toegankelijk en centraal

- A - VIP entree
- B - VIP stijgpunt (tot parkeren)
- C - zicht op groene binnentuin
- D - zicht op restaurant
- E - zicht op Brussel centrum
- F - centrale lobby met stijpunten

De Bank kent zijn oorsprong in het 'Hotel van de Gouverneur'. Dit was het eerste adres waar de directie plaatsnam. In rijk gedecoreerde kamers ontving de gouverneur zijn gasten en legde hier de basis voor het instituut: de nationale Bank van België.

Verandering van behoeftes en groei van de organisatie deed de directie meermaals verplaatsen. Met de uitbreiding van de Bank door de bouw van het Van Goethengebouw aan de Berlaumontlaan, verplaatste de directie naar haar huidige plek: de vierde verdieping van het Van Goethengebouw. De door Stéphanne Jasinski vormgegeven directievleugel, bood een waanzinnig uitzicht over lage stad Brussel.

Met de onderhavige uitvraag, waarbij zowel de organisatie als het gebouw een transitie doormaakt, veranderd ook de werkomgeving van de directie. Waarbij wij onderkennen als ontwerpteam dat de verbinding die de directie heeft met de rest van de organisatie cruciaal is. Daarom stellen wij voor om samen te onderzoeken welke locatie in het nieuwe gebouw de voorkeur heeft.

Ons voorstel is om de directie op de bovenste verdieping van een van de nieuwe vleugels te positioneren. Daarmee bevindt de directie zich centraal in het gebouw en maakt sterk onderdeel uit van de gehele Bank organisatie.

aankomst

Via de parkeerentree aan de Bankstraat rijdt de Gouverneur de parkeerverdieping -1 of -2 binnen. De ervaring dat de nationale Bank van België betreden wordt is sterk aanwezig door de zichtrelaties naar binnen. Vanuit de parkeergarage kan via een nieuw stijgpunt (in de hoek tussen de nieuwbouw en het Beyaert gebouw) rechtstreeks de directieverdieping betreden worden. Deze kern verbindt daarnaast alle nodige functies van het Beyaertgebouw en dat van de nieuwbouw.

interne routes

Vanwege de voorgestelde ligging, is elke cruciaal onderdeel van de Bank snel te bereiken. We voorzien een drietal routes voor de directie. De eerste maakt gebruik van het centrale trappenhuis in het Van Goethengebouw, de tweede behelst een trappenhuis waar in discretie bezoekers de directieverdieping kunnen betreden en de derde is een nieuw stijgpunt dat aan het atrium van het restaurant grenst. In het schema hiernaast zijn de verschillende routes en verbindingen van de directie weergegeven.

ontvangst VIP's

Een zeer belangrijk persoon komt aan met de auto in het 'Hotel van de Gouverneur'. Waar vroeger alleen een entree was richting de feestzalen, is er nu ook de mogelijkheid om via het nieuwe stijgpunt zich rechtstreeks naar de directieverdieping te begeven, voor een overleg in klein comité. Ook is het mogelijk voor de Gouverneur om zich op deze manier snel naar de entree te begeven en gasten welkom te heten.

het VIP-restaurant

Het VIP-restaurant op verdieping 2 staat via hetzelfde stijgpunt in verbinding met de directieverdieping. Dit deel van het restaurant heeft prachtig uitzicht op de kathedraal op de hoek van de Wildewoudstraat. Tevens kan via het stijgpunt de centrale (feest)zaal en de overige zalen van het Beyaertgebouw bereikt worden.

een bezoeker voor de directie

Een bezoeker die aan de Berlaumontlaan wordt afgezet, komt via de hoofdentree naar binnen. Hij/zij wordt ontvangen bij de balie en opgehaald. De bezoeker gaat via de sociale plint naar de centrale kern en komt via de lift op de 5e verdieping. In de lobby op de directieverdieping, met het Beyaertgebouw op de achtergrond kan hij/zij wachten tot het overleg start.

nieuw stijgpunt; verbinding met organisatie

Met het nieuwe stijgpunt, dat zich tussen de twee nieuwe vleugels bevindt, kan snel de 3e en 4e verdieping bereikt worden. Op deze verdiepingen bevinden zich enkele cruciale onderdelen van de Bank organisatie, zoals de war-room en marktzenalen. Ditzelfde stijgpunt brengt de directie tevens direct naar het restaurant en de sociale plint.

directieverdieping

ruimtes van de directie

1. directie kantoor
2. secretariaat
3. koffie corner
4. 10p vergaderzaal
5. lounge ruimte
6. boardroom
7. wachtruimte bezoek
8. onthaal bezoek
9. dinerkamer
10. daktuin

De positie van de directie is nog niet definitief. Binnen het flexibele indelingssysteem is nog veel mogelijk. Ons voorstel gaat uit van een centrale plek in het gebouw met korte lijnen naar het VIP meeting gebouw, de werkverdiepingen in het Van Goethengebouw, uitkijkend over de lage stad Brussel, het Beyaert gebouw en de kathedraal. Ook is er een korte relatie met de groene binnentuin en het restaurant.

functionele indeling directieverdieping

Het plaatsen van de directie op deze verdieping maakt het tevens mogelijk om aan de gevraagde oppervlaktes van het programma te voldoen. De kantoren van de directie kunnen vanzelfsprekend afgesloten en afgeschermd worden wanneer dit nodig wordt geacht in verband met confidentialiteit.

De sequentie van directiekantoren wordt afgewisseld door kantoren van het directiesecretariaat, die zoals gewenst direct gekoppeld zijn aan de directiekantoren. De kantoren van het directiesecretariaat zijn in dit voorstel gekoppeld per twee, om een samenhang tussen de directies te bevorderen en de kwaliteit van de kantoren te verhogen, passend bij de gevraagde oppervlaktes in het programma.

Aan de centrale gangzone zit een verscheidenheid aan ondersteunende functies, zoals lounges, kleinere vergaderzalen, koffiecorners en andere faciliteiten. De gangzone zelf kan afgezonderd worden ten opzichte van de rest van de organisatie en kan daarmee aan de gewenste discretie voldoen.

representatief

Op de kopse kanten van de twee nieuwbouwvleugels bevindt zich de boardroom en de dinerzaal. Met hun centrale ligging zijn ze goed te bereiken vanuit het centrale trappenhuis. Via deze route kunnen gasten onthaalt worden, tijdelijk te wachten gezet worden en opgehaald worden door staf of directieleden.

De boardroom en de eetzaal, die deel uitmaken van de statuur en status van de organisatie, hebben uitzicht over de stad Brussel en maken gebruik van het naastgelegen groene dakterras. Hiermee creëren we een aangename vergaderomgeving waarin op verschillende manieren vergaderd en gedineerd kan worden.

ondersteuning binnen handbereik

Op dezelfde verdieping voorzien we plek voor alle ondersteunende stafleden. We zien het belang om deze afdeling dicht bij de directie te plaatsen om de communicatie en integraliteit optimaal te houden. De loopbrug, die de twee nieuwbouwdelen verbindt biedt hier uitkomst voor. Ook andere ondersteunende functies bevinden zich in de buurt, zoals de afwerkkeuken, waar voorbereidingen voor de dinerzaal plaatsvinden. Net als een wachtgebied en lobby voor de boardroom.

het interieur

Het interieur van de directieverdieping is licht, modern en is tweeledig ingedeeld. Aan de ene kant bevinden zich de kantoren en aan de andere kant vergaderzalen. De scheidingen tussen kantoren worden gedefinieerd door losstaande schijven die ombouwd zijn met glazen elementen. Hierdoor ontstaan afgesloten, maar toch lichte en ruimtelijke kamers. De schijven zijn opgedikte elementen, waar kasten en deuren in zijn verwerkt. Hierdoor krijgt de kamer een rijk en functioneel uiterlijk. Voor discretie en vertrouwelijkheid is het mogelijk gordijnen uit te schuiven, die hun rustplaats hebben in de kastenwanden.

De vergaderzalen aan de andere kant zijn vormgegeven als meer massieve dozen met openingen. In deze ruimtes is afzondering gevraagd; vergaderruimtes en lounges. Deze hebben aan de hoofdruiting een massieve wand voor discretie en openingen aan de gevel, om toch een mogelijkheid te geven om weg te kijken en ruimtelijkheid te ervaren. Er wordt gezocht om ruimtes op hoog niveau te creëren, waarbij het voor interne en externe partijen comfortabel en inspirerend is om te werken en afstemming te plegen. Dit ontstaat door een variëteit aan ruimtes, uitzichten en sferen aan te bieden, waartussen een prettige afwisseling en samenhang zit. We zijn er als ontwerpteam van bewust dat bepaalde processen en taken een andere soort sfeer en ruimte nodig hebben.

dakterras

De directieverdieping kent een prive-dakterras van waaruit over de lage stad Brussel gekeken kan worden onder het genot van een drankje en de ondergaande zon. Het bevindt zich ter hoogte van de plug van het nieuwe trappenhuis, tussen de boardroom en de dinerkamer.

kunst

De omvangrijke collectie van de Bank biedt een uitgelezen kans om kunst op de directieverdieping onderdeel van de ervaring te maken. De portrettengalerij zou ook hier weer een plek kunnen krijgen en een verwelkomend gebaar in de gang kunnen creëren.

rental zone

rental zone: entrees op de lopse kant van de Wildewoudstraat en het Sint Goedeplein

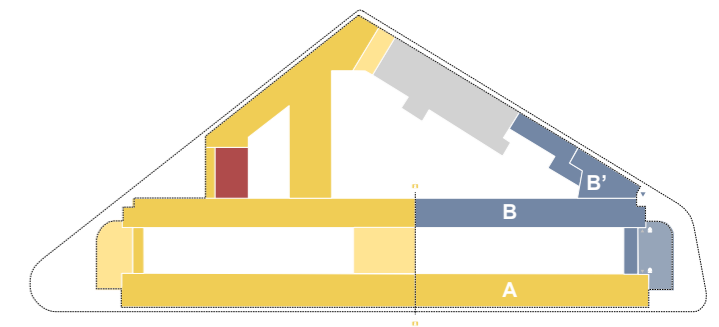
De Bank wenst in zijn vastgoedstrategie externe partijen toegang tot het bouwplot te geven. Daarbij maakt de Bank onderscheid tussen twee functies. Enerzijds het verhuren van vrij indeelbare ruimtes, waarbij specifieke functies zich kunnen vestigen; zoals de fitness (500m²), kinderdagverblijf in de vorm van een polyvalente ruimte (500m²) en de IMF-kantoren (160m²). Anderzijds wil de Bank de mogelijkheid hebben om in de toekomst gedeeltes van zijn eigen kantoorvloer af te stoten en aan derde partijen te verhuren. Het beoogde aantal zou 300 werkplekken zijn, wat neerkomt op 6.000m² verhuurbaar oppervlakte.

Het ontwerpteam heeft deze wens vertaald door een heldere verdeling te maken in; het gebied dat bij de essentiële taken van de Bank hoort en anderzijds ruimtes en functies die door externe gebruikt kan worden. De entrees van de verhuurbare ruimtes zijn op de kopse kant van de Wildewoudstraat en de Berlaimontlaan gepositioneerd, uitkijkend op het park van het Sint Goedeplein. Via deze entree hebben ze de mogelijkheid, via een eigen stijgpunt, de desbetreffende ruimte te bereiken (zie nevenstaande afbeelding). Door het kantoorgebouw op deze manier in te delen en de kernen neutraal te houden is het mogelijk per vleugel of verdieping ruimte te verhuren aan externen. Ook

is het op deze manier mogelijk om meer dan 6.000m² te verhuren, als door het toekomstige werken of een andere reden de ruimtebehoefte van de Bank nog verder afneemt.

Er kan tot 9.000m² verhuurt worden in de uiteindelijke situatie zonder dat de essentiële Bankoperatie in gevaar komt. Nevenstaande verhuurtekening laat zien dat zone B verhuurt is aan externe partijen. Ze maken gebruik van hun eigen entree en de kern op de kopse kant van het Van Goethengebouw. In dit geval wordt zone A gebruikt door de Bank zelf. Het is ook mogelijk om zone A mede te verhuren, waarbij de gehele rechterzijde van het gebouw wordt ingezet als rental zone.

De verhuurbare ruimtes hebben hun eigen stijgpunten en autonome installaties. Voor de polyvalenteruimte en de IMF-kantoren wordt de voormalige aantakking van het Van Goethengebouw op de directievleugel van het De Ryckengebouw gebruikt. In de tekening zone B'. Dit gebied is hier historisch gezien goed voor geschikt omdat het al vanaf het begin separaat van de Bankorganisatie kon opereren. Mede door de verbinding met het naastgelegen park van de Kathedraal is het een representatieve plek, die niet direct concurreert met de identiteit van de Bank.

functionele knip in de gebouwvleugels vergroot de verhuurbaarheid (A, B, B') Deze delen kunnen ook door één huurder worden betrokken.

triptiek historiek

Het ensemble van de nationale Bank zal straks bestaan uit drie karakteristieke 'luiken' uit eigen historische periodes; het klassieke Beyaertgebouw, het statige langgerekte Van Goethemcomplex en de nieuwe uitbreiding.

De eerste twee luiken zijn in incomplete staat omdat ze in zekere mate geamputeerd zijn in de tijd. Het Beyaertgebouw heeft met de bouw van het nieuwe pand aan de Berlaimontlaan haar karakteristieke lokettenhal verloren; terwijl ook het door Van Goethem geconcipeerde kamvormige bankgebouw omsloten door groene tuinen door het behoud van het 'Hotel van de Gouverneur' nooit volledig is gerealiseerd en slechts twee van haar vijf achtervleugels heeft gekregen. De onstane breukvlakken zijn vrij abrupt, terwijl de groene tuinen zijn geslachtofferd en veranderd in stenige logistieke koeren.

Met de ontwikkeling van de nieuwe toekomstgerichte Bank ligt er een kans om het complex af te hechten en te verbinden in de nieuwe stedelijke context. Enerzijds om het gehele ensemble terug in samenhang te brengen, zowel ruimtelijk als organisatorisch en anderzijds om een nieuwe, meer op de omgeving georiënteerde opzet te geven en het complex stevig te vergroenen.

De eerste twee historische 'luiken' kennen een monumentale en gesloten opzet, gericht om te imponeren, afstand te kweken en vertrouwen te wekken als instituut. Een plek waar waardevolle goederen opgeslagen worden, beheert en beschermd en waar monetair beleid gevoerd wordt.

Met de transitie naar een kennisgedreven instituut en het vrijwel verdwijnen van waardeopslag uit het complex is een ander gebouw op zijn plaats – maar met behoud van de statuur van een Nationale Bank; een kenniscentrum, analytisch en met een open blik op de wereld.

blik op de toekomst

Toekomstgericht, aantrekkelijk voor jonge professionals en gericht op een duurzame toekomst, interactie en kennisuitwisseling. Ook dan zal het pand gevuld zijn met waarde; namelijk met een rijke diversiteit aan mensen van de organisatie, waarbij kennis, privacy en vertrouwelijkheid nog steeds centraal staan; maar ook het laagdrempelig uitwisselen van kennis en inzichten in de conferentieruimtes en de sociale plint.

De Bank kijkt hierbij niet alleen naar de eigen organisatie, maar zelfs in de toekomst naar gerelateerde nevenhuurders. Het is een organisatie die geworteld is in een rijk verleden maar met de blik op de toekomst en de uitdagingen van een globaliserende samenleving. Dit vraagt een mensgericht gebouw waarbij groen, duurzaamheid, gezondheid en comfort centraal staan.

De kracht van het complex zit zowel in het contrast als in het samenspel binnen dit historische drieluik. Voor statuur, conferentie en representatie ligt het zwaartepunt in het samenspel tussen Beyaert en Van Goethem. In de wisselwerking tussen Van Goethem en de nieuwbouw ligt het zwaartepunt van het open activiteitengericht werken, met het informeel 'aanlanden' en een focus meer op interne samenwerking. Als drager en verdeler fungeert de lokettenhal van Van Goethem als lange as. Kortom, een veelluik gecentreerd rond een nieuw groen binnenhof; een herinnering aan de oude kloostertuinen op deze plek.

een sterke familie van drie

Het ensemble bestaat straks uit dit sterke drieluik, waarbinnen de drie karakters zo krachtig en 'eigen' mogelijk worden hersteld en doorgevoerd. De techniek en het comfort zal volledig worden geupdate naar de eisen en wensen van vandaag de dag.

Alle drie de gebouwen kennen een uitgesproken en eigenzinnige identiteit, doordat ze door de detaillering, ornamenten en structuren een kind zijn van hun tijd. Echter vormen ze een sterke familiäre eenheid door een aantal overkoepelende samenhangende thema's als ritmiek, gebruik van daglicht, flexibiliteit en routing.

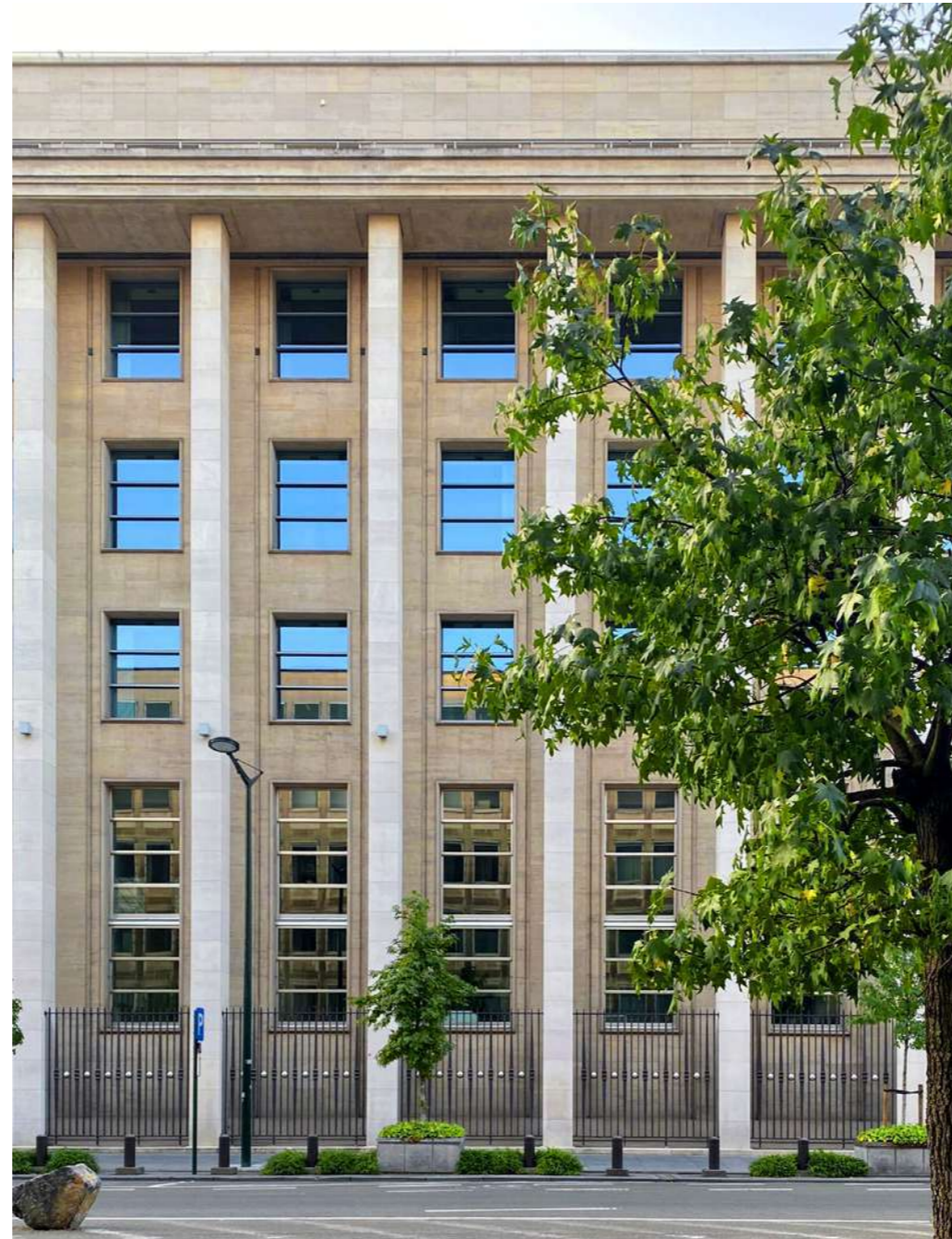
Deze wordt versterkt door een verwant materiaalpalet van kalksteen, natuursteen, marmer, hout en aluminiumdetails, die in elk gebouw in een eigen stijl en samenhang voorkomen. Elke tijdslaag heeft zijn eigen balans in deze materialen; de nieuwbouw leent op eigen wijze in materiaal, ritmiek en textuur van zowel Beyaert en Van Goethem en overbrugt en verbindt hiermee beide gebouwen. Een gelaagde historische triptiek, elk met eigen verhaallijnen maar in sterke harmonie en samenhang.

triptiek historiek | exterieur

Beyaertgebouw 1865

Van Goethengebouw 1949

nieuwbouw 2032

B2Ai cepezed tractebel sum

de evolutie van de schil

De Bank heeft zijn huisvesting in een alzijdig gebouwblok. Dat wil zeggen dat het zich van alle kanten presenteert aan de stad Brussel. Dat doet het gebouw met een diversiteit aan geveltypes en afwerkingen.

klassieke verdeling

Het huidige gebouwensemble heeft voor zijn functie en plek in de stad een aantal zeer kenmerkende, identiteitgevende en schone elementen die het behouden en versterken waard is.

Alle huidige gevels kennen een klassieke gevelverdeling, waarbij wordt uitgegaan van een voet, lichaam en kroon, met een heldere omlijsting. Daarbij horen staande gevelvlakken en een verticale geleding, die de rijkdom en statuur van de Bank laat zien en typisch zijn voor de tijd waarin de gevel werd gemaakt.

gevel nieuwbouw

Het ontwerp van de gevel van de nieuwbouw sluit hierop aan. Het gebruikt de horizontale lijnen die door het Beyaertgebouw worden ingezet en vertaalt deze naar een gelaagdheid in een stenen basement als plint (voet), een transparant middendeel (lichaam) en daarboven een kroon van drie deels open / deels gesloten verdiepingen.

De contour van de plint loopt mee met het hoogteverschil van het terrein en naarmate de Bankstraat verder afloopt zakt de plint mee. Hierdoor opent het transparante middendeel - met restaurant - zich steeds meer naar de straat, richting de noordelijke rotonde. Deze beweging volgt de Bankstraat naar de onbebouwde ruimte die zich in het stedenbouwkundige profiel aan deze zijde bevindt.

De kroon van de nieuwbouw is een drielaags kantoorvolume dat aansluit op de kroonlijst van het Beyaertgebouw en de ritmiek van het Van Goethengebouw oppakt.

oog voor detail

Alle gevels van het gebouw zijn rijk aan details en hebben voor hun bouwtijd zowel technische hoogstandjes als klassieke elementen. De gevel van het Beyaertgebouw is opgebouwd volgens de gulden snede, heeft grote raamopeningen en is rijk geornamenteerd. Het Van Goethengebouw ontleent zijn statigheid aan het hekwerk met daarachter de repetitie aan kolommen, afgesloten door een kroonlijst. De ramen kennen een horizontale driedeling, die te openen zijn volgens het guillotineprincipe. Dit geheel wordt gecompleteerd door de nieuwe gevel, die in de kleurstellingen meegaat in het geheel, met een transparante tussenstrook en hoogwaardige kantoorverdiepingen. Hier is gelet op reliefoering, schaduwlijnen en negge, die van eenzelfde (eigentijdse) detailvoering zijn als het originele Beyaertgebouw en meegaat in de strakke repetitie van het Van Goethengebouw.

De materialisering en kleurstelling van de nieuwe gevel heeft als basis de hergebruikte gevel van natuursteen. Dit is circulair en toont de ambitie om een duurzaam, naar de toekomst gericht gebouw te ontwerpen en realiseren. De natuursteen wordt gecompleteerd door nieuwe (meer reflecterende) gevelementen aan de bovenzijde, die het geheel licht en luchtig maakt. De nieuwe gevelementen (bij het kantoorgedeelte) pakken de verticale geleding op van de overige gebouwen en kennen een afwisseling van al dan niet geperforeerde gecoate aluminium beplating. Achter de perforatie is voorzien in te openen delen voor natuurlijke ventilatie.

stedenbouwkundige implementatie

Belangrijk is het terugbrengen naar originele glorie, door het restaureren en herstellen van de gevel waar nodig. Daarbij behouden we de kenmerkende en identiteitgevende elementen van de gevels, zoals de ronde beëindigingen van het Van Goethengebouw. Hiërarchisch is de gevel van de nieuwbouw onderschikt aan de gevels van de twee bestaande bouwdelen, zonder eigen karakter of identiteit te verliezen.

Het gehele ensemble wordt bij elkaar gehouden door een verbindend hekwerk, dat naast een beveiligende functie ook een identiteitsbepalende functie heeft. Het hek kenmerkt de beëindiging van de Bank.

veiligheid & toegankelijkheid

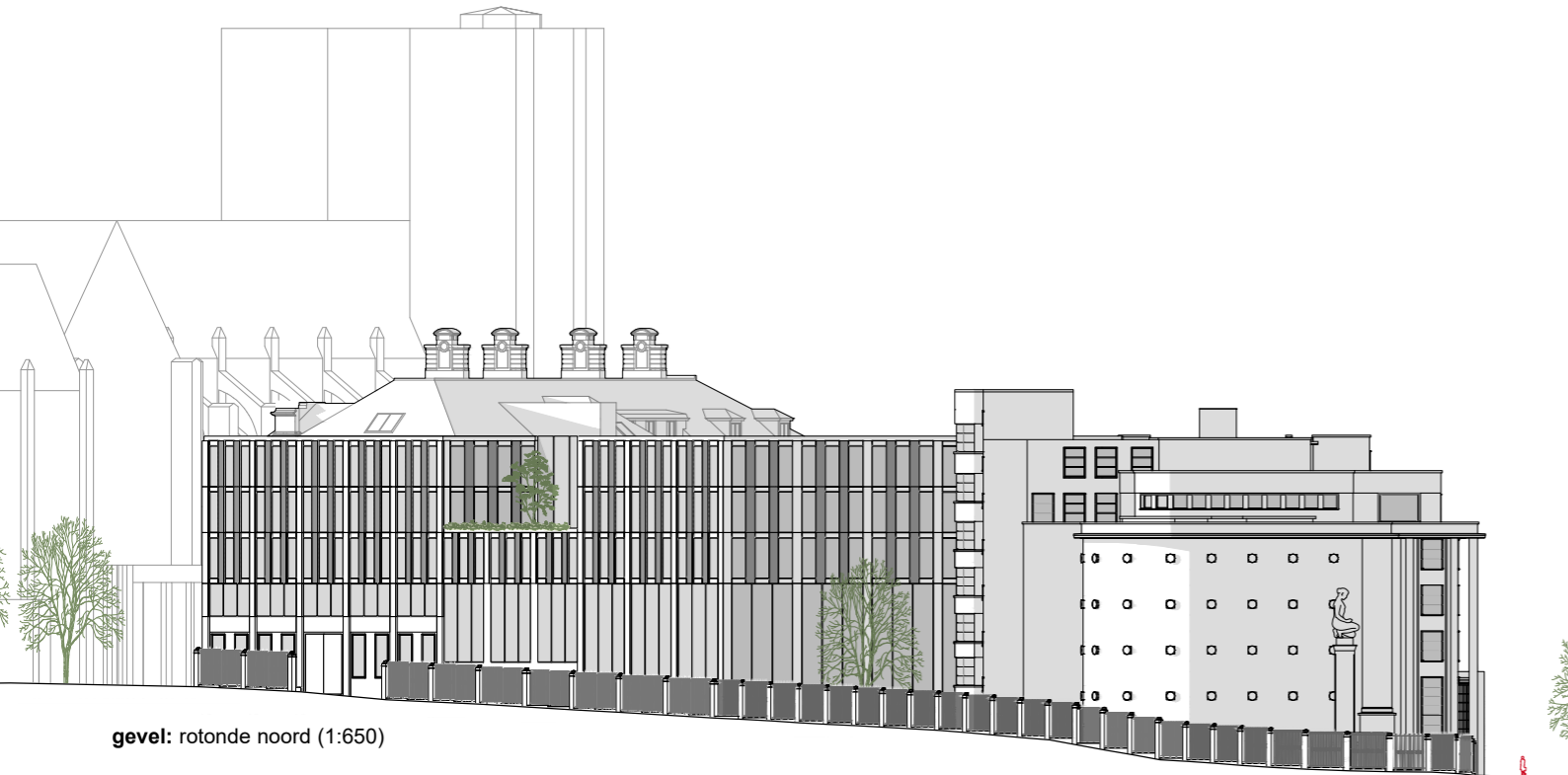
De gevel is de eerste verdedigingslinie die dienst doet tegen het gebouw ongewenst te betreden. Maar, de gevel is ook het visitekaartje van de organisatie. Het gevaar is dat de gevel te gesloten is en het complex overkomt als een zich naar binnen gekeerd bastion. Het ontwerpteam gebruik het credo: open waar kan, gesloten waar moet. Dit door bijvoorbeeld hoog beveiligde ruimtes aan de binnenzijde te plaatsen en sociale functies in een lagere veiligheidszone. Daarbij wordt gebruik gemaakt van natuurlijke en bestaande beveiligingsschillen, zoals de groene tussenzones en het bestaande hekwerk. Daarnaast wordt voor de gehele buitenschil studie gedaan naar mogelijke verbeteringen, betreffende veiligheid, duurzaamheid en functionaliteit.

binnengevel

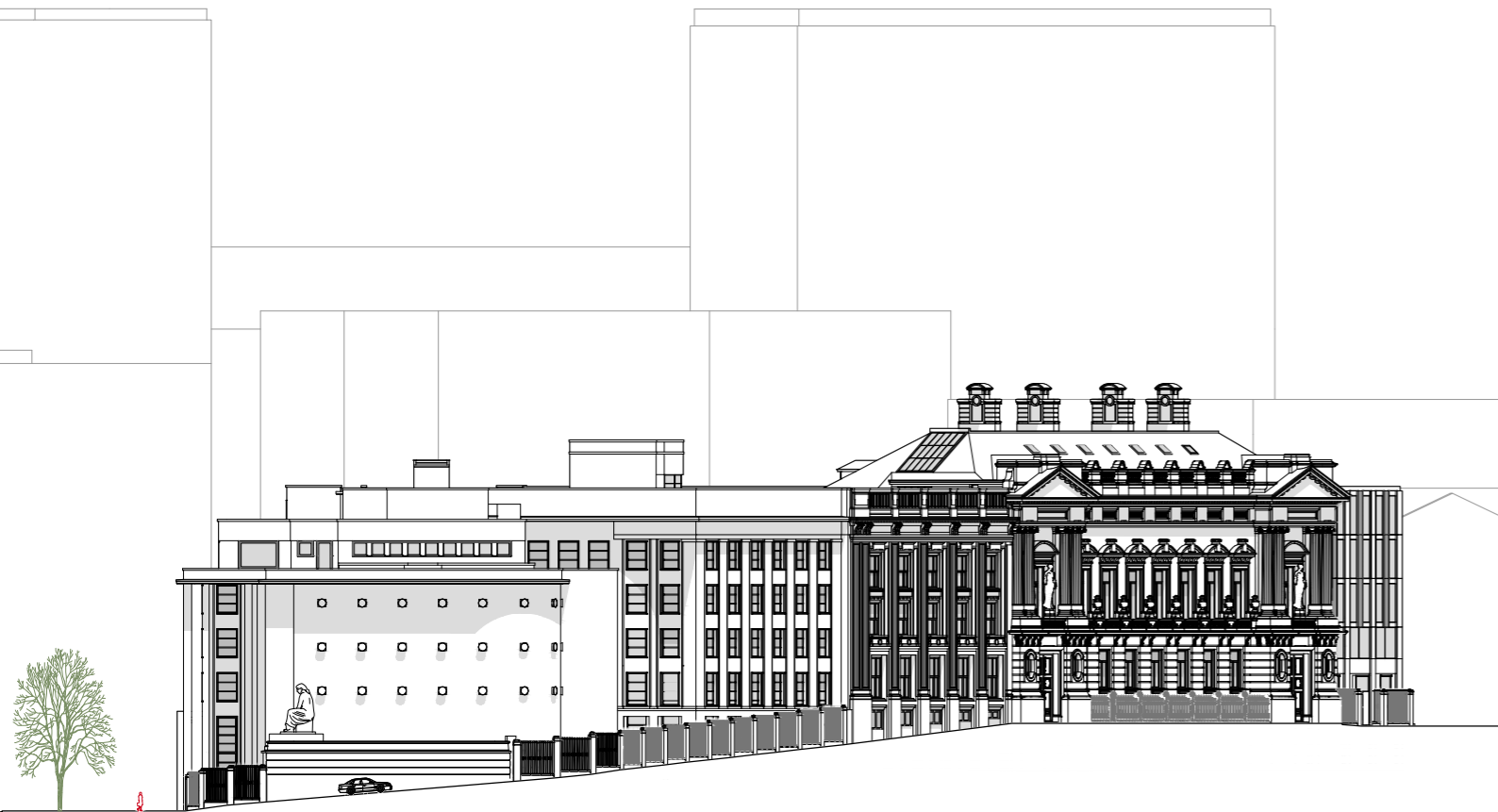
De afgekapte gevels van het Beyaertgebouw, grenzend aan de binnentuin worden opgeschoond en vergroend, waardoor het Beyaertgebouw nog beter tot zijn recht komt en echt als decor fungeert vanuit de meeste werkplekken in de Bank. De nieuwe gevel tegen de achterzijde van het Van Goethengebouw kent een verticale gelaagdheid en reflecteert zonlicht deels in de binnentuin.

technieken

Het hele gebouw zal worden voorzien van de laatste onderhoudssystemen, gevelverlichting en zal voldoen aan de laatste risico analyse richtlijnen. Waardoor de Bank klaar is voor de toekomst.

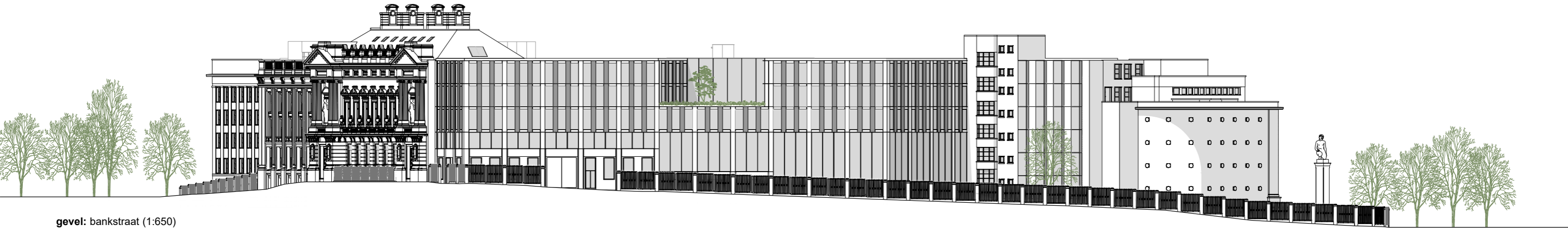

gevel: rotonde noord (1:650)

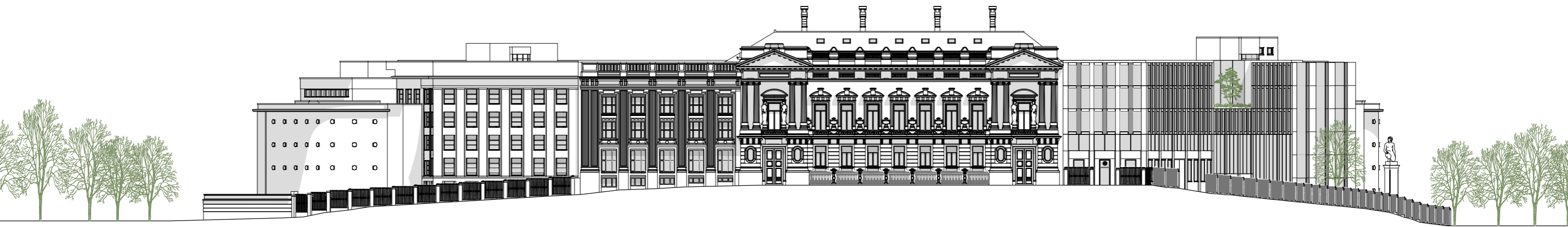

gevel: rotonde zuid (1:650)

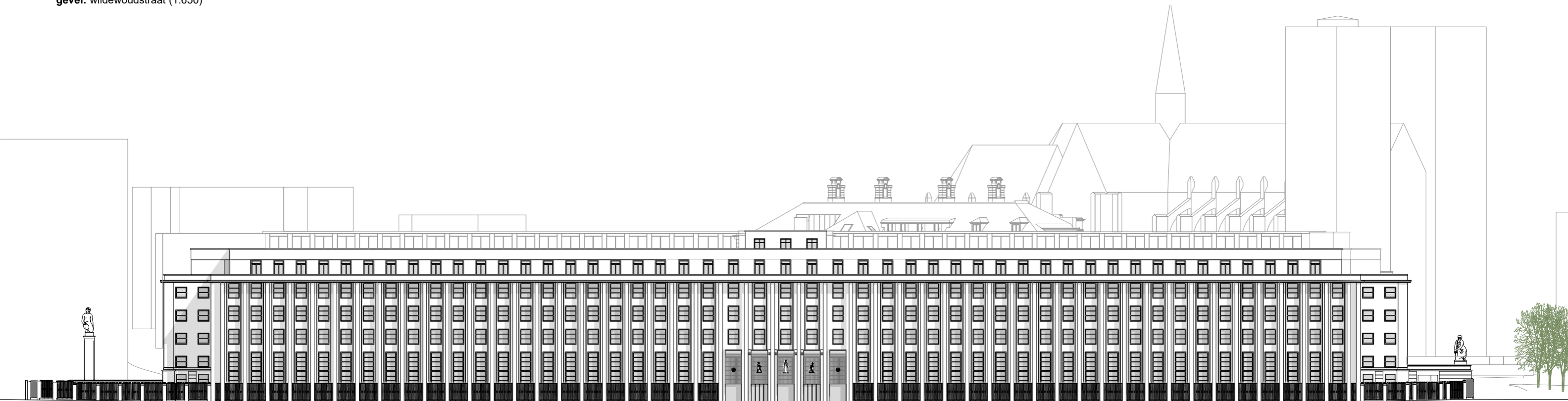
gevels / aanzichten

gevel: bankstraat (1:650)

gevel: wildewoudstraat (1:650)

gevel: de berlaimontlaan (1:650)

harmonie tussen gebouwdelen

triptiek historiek | interieur

Beyaertgebouw 1865

Van Goethengebouw 1949

nieuwbouw 2032

look & feel Bank van de toekomst

Beyaert

De Bank zat eindelijk ruim. Het gebouw was niet alleen voldoende groot maar beschikte tevens over rationeel verdeelde lokalen. Een vleugel was voorbehouden voor de directie van de Bank, waarin de appartementen van de Gouverneur werden ingericht. Daarnaast was er een gedeelte bestemd voor de kassen, algemene administratie en de boekhouding. De kantoren van de directeuren lagen niet centraal, maar bevonden zich in de onmiddellijke nabijheid van hun respectieve diensten.

Voor de binneninrichting werd destijds vakmanschap voor decoraties, verwerking van 'nieuwe innovatieve' materialen en systemen, uit het buitenland gehaald. Een harmonisch decor, een gesamt-kunstwerk, werd als essentieel element van het bouwwerk beschouwd.

De rijke ornamentiek in zowel natuursteen, houtsnijwerk, pleisterwerk en polychromie zijn in het Gouverneurshotel zeer sfeer- en beeldbepalend. De ruimtes met donkerhouten betimmeringen, parketvloeren met intarsia 's, donkere cassetteplafonds met subtiel vergulde details herbergen een bepaalde zwaarte en voelen daardoor ietwat naar binnen gekeerd. Van origine bieden de wandbespanningen (gobelins), vloerkarpetten, gordijnen en overgordijnen een warme en verzachtende toevoeging. De polychromie in de ontvangsthal en trappenhuizen is licht, opgebouwd uit ton sur ton wittinten. Aangevuld met vergulde accenten zoals de messing verlichtingsarmaturen vormen ze een mooi contrast met de overige stijl kamers.

De ruimtelijke structuur van dit bouwdeel is kenmerkend voor zijn tijd. Naast de brede gang in het midden, met kamers links en rechts, zijn de meeste stijl kamers zijn onderling aan elkaar verbonden. Deze enfilade kamers zijn naast elkaar gesitueerd en hebben zo doorgangen in elkaars verlengde. Het mooie van deze structuur is dat alle ruimtes visueel met elkaar verbonden kunnen worden.

Van Goethem

De evolutie van het kantoorlandschap. Aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog kwamen de lokalen niet meer overeen met de behoeften en werd er een nieuw vastgoedprogramma op touw gezet.

De historiek van het gebouwencomplex van de Nationale Bank illustreert hoe architecturale typologieën evolueren onder impuls van maatschappelijke, culturele en technische ontwikkelingen. Door veranderde opvattingen inzake administratie, kantoorcultuur, bedrijfsvoering en bouwcultuur ziet het Van Goethemcomplex er anders uit als dat van Beyaert. Wat hen verbindt is dat beide gebouwen bijzonder zijn in de context van hun eigen tijd.

De eerste ideeën van Van Goethem waren: door te bouwen met vertakkingen en op verschillende niveaus tuinen aan te leggen, kan men een architecturale eenheid bewaren terwijl tevens maximaal ruimte gelaten wordt aan licht en lucht". Kernwaarden van zijn ontwerp waren:

symmetrie, groot volume, wijde perspectieven en een homegeen geheel. Er waren heldere ideeën over specifieke materiaaltoepassingen, hout, natuursteen, aluminium, keramiek en detailleringen passend in de jaren 50. Bijzonder is de detaillering en de kwaliteit van de uitvoering. Er werd gewerkt met de beste leveranciers en hoogwaardige materialen, die meestal gekozen werden voor hun moderniteit, kleur, textuur en duurzaamheid. Op een beperkt aantal plekken zijn deze nog zichtbaar.

Bij de binneninrichting werd rekening gehouden met de voortdurende ontwikkeling der centrale banken. Een gebouwstructuur, met een geordend orthogonaal grid, waarin flexibiliteit centraal staat. Opvallend zijn de zeer ruimtelijke, imponerende lichte lokettenhallen ten opzichte van de lange gangen met gesloten kamerstructuur.

nieuwbouw

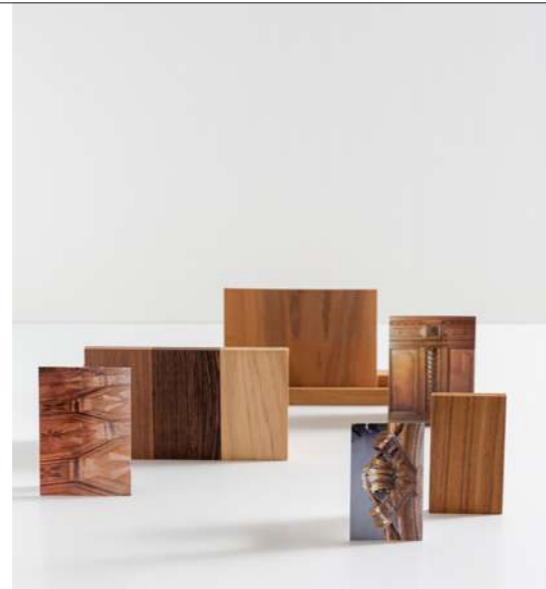
Een nieuwe eeuw, een nieuw gebouw. Het ontwerpteam staat voor de uitdagingen van vandaag de dag. Een eigentijds gebouw en het naast elkaar bestaan van verschillende stijlen. Een gebouw met een publieke rol, maar vaak gesloten karakter. In het interieur is een harmonieuze verbinding gemaakt tussen de drie gebouwen om eenheid te creëren. Zowel fysiek als visueel en voorbereid op de Bank van de toekomst. We renoveren en herstellen de waardevolle elementen uit de oude bouwdelen en de vertroebeling wordt opgeschoond. Naast de verbinding vormt de nieuwbouw ook een contrast. Hierdoor blijven de drie verschillende karakters leesbaar en komen ze allen volledig tot hun recht.

In de nieuwbouw maken we gebruik van hedendaagse en tijdloze interieurelementen in vorm, detail en kleur. In materiaalgebruik zijn er overeenkomsten met de oudbouw (natuursteen, hout en metaal), maar dan met moderne technieken vervaardigd. De overall sfeer bestaat uit een ingetogen kleur- en materialenpalet voor met name de vaste delen die lang meegaan. Dit zorgt voor een natuurlijke en rustige basis. Kleuraccenten vinden hun toepassing in de meer modieuze zones als ontmoetingsplekken en plekken waar vaker vervanging van losse elementen plaats kan vinden. Kleuraccenten kunnen verschillen per verdieping, afdeling of ruimte en dragen zo bij aan de oriëntatie en identiteit van domeinen. Zowel in het restaurant als op de kantoorverdiepingen wordt hoog ingezet op natuurlijke groenvoorzieningen. Ook substantieel groen draagt bij aan een aangename en gezonde werkomgeving.

De binneninrichting van de nieuwbouw houdt rekening met de voortdurende ontwikkelingen van de manier van werken. Dit vraagt een ruimtelijke structuur die modulair en flexibel bruikbaar is en daardoor kan meebewegen met toekomstige veranderingen. Binnen deze structuur zijn voldoende mogelijkheden en aanleidingen om een grote diversiteit in gebruik en expressie te realiseren. Open en transparant, modern en duurzaam, gezond en comfortabel. Het interieur richt zich met name op ontmoeten en samenwerken en weerspiegelt het karakter van de Nationale Bank van België.

triptiek historiek | materialen & texturen

Beyaertgebouw 1865

3

4

5

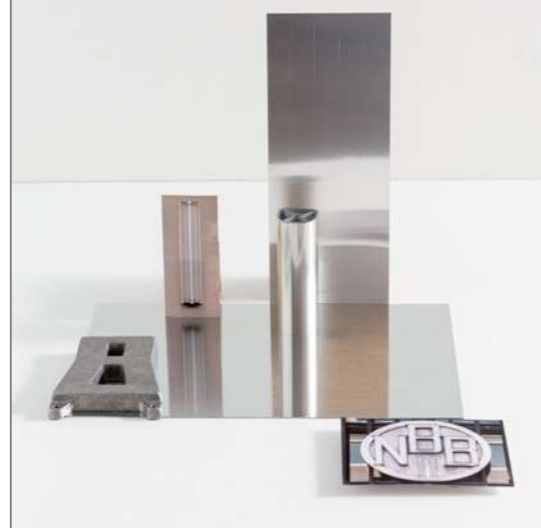

- 1. natuursteen**
functioneel voor trappen en vloeren
decoratief in interieurelementen
- 2. hout**
functioneel in vloeren en deuren en raamkozijnen
decoratief in lambrisering en meubeldetails
- 3. metaal** (messing, brons, gietijzer)
functioneel in trapeleuningen en gietijzeren dakconstructies | decoratief in kroonluchter en muurdecoraties
- 4. polychromie**
functioneel in pleisterwerk en verf, decoratief in bladgoud op gips en hout
- 5. textiel**
functioneel in vloerkleden en gordijnen | decoratief in geweven wandbespanningen

Van Goethengebouw 1949

8

9

10

- 6. natuursteen** - functioneel in vloer en wandafwerking | decoratief met minimale elementen en patronen in mozaïek; vooral directieverdieping en entree- en lokettenhal
- 7. hout** - massief en fineer (open boek), functioneel in deuren, enkele vloeren / wandafwerkingen | decoratief in interieurelementen, vooral directieverdieping
- 8. metaal** - aluminium, brons en staal, functioneel in aluminium raamkozijnen | decoratief in kolomafwerking, armaturen en gebouwgebonden beeldhouwwerken
- 9. keramiek** - tegels, functioneel in vloeren en wanden in sanitaire ruimtes, in trappenhuisen en in keukenruimten | decoratief in afwerking raamkozijnen
- 10. glas & kunststof** - translucet, helder en mat, functioneel in lichtstraat | decoratief in een aantal trappenhuisen

nieuwbouw 2032

selectie kernmaterialen nieuwbouw & renovatie

Het concept voor het materialenpalet voor de Bank vindt zijn oorsprong in een grondige studie naar de oorspronkelijk materialen van het Beyaertgebouw en Van Goethengebouw. Beide bouwdeelen kunnen bogen op een rijk en zeer gelaagd spectrum aan materialen.

Per bouwdeel zijn materiaalcategorieën gedefinieerd, die relevant zijn voor de type architectuur en zijn tijd. Om tot de essentie van de materialen te komen zijn er binnen die categorieën - los van decoratie en vormtaal - materiaalsoorten gekozen. Daarbij is het expliciet de bedoeling om in het nieuwe ontwerp de relatie aan te gaan met de bestaande bouwdeelen en de geschiedenis van het complex. Dit resulteert in een versmelting van oude ambachten en nieuwe technieken en materialen.

look & feel Bank van de toekomst

introductie materialen

Het interieur van de huisvesting van de Bank heeft door de jaren heen steeds meer een gelaagd karakter gekregen door de mix van diverse bouwstijlen. Dat zorgt voor een zeer divers materialenpalet. Daar komen de oorspronkelijke en later toegevoegde materialen samen en zorgen inmiddels voor een vertroebeld totaalbeeld.

Door tot de essentie te komen met het creëren van één palet van kernmaterialen dat aansluit bij bestaande bouwdelen wordt de basis gelegd voor de nieuw te bouwen delen. Daarmee krijgt het hele complex van de Bank een heldere look & feel en ondanks diverse bouwstijlen een gevoel van eenheid.

verschil materiaaltoepassing in de twee gebouwen

In het Beyaertgebouw speelt het materiaal een ondergeschikte rol ten opzicht van decoratie. Materiaal is vaak alleen de drager van de decoratieve laag; zoals met verf en bladgoud op gips. Hout wat steen lijkt en gips dat op hout lijkt.

Bij het Van Goethengebouw worden vanuit een andere tijd de materialen juist heel puur toegepast en komen vooral tot hun recht door hoge kwaliteit van de detaillering en uitvoering. Ook de esthetische kwaliteiten van de materialen zoals kleur en textuur komen tot hun recht door intelligente toepassingen van de materiaaleigenschappen.

nieuwbouw versus bestaande bouw

Ook bij aanpassingen in de bestaande bouw; ofwel in de vorm van restauratie of in de vorm van nieuwe toevoegingen en/of verandering, wordt steeds gekozen vanuit deze kernmaterialen.

De essentie van materialen worden met name toegepast in het gebouwcasco en de vaste inrichting. Deze materialen zijn zo tijdloos mogelijk en afgestemd op de twee bestaande bouwdelen.

Nieuwe materialen worden nauwgezet afgestemd. Bij toevoegen van nieuwe materialen voor losse inrichting, aankleding en stoffering kan gekozen worden voor materialen met een kortere levenscyclus dan het gebouwcasco; hetzij door hun fysieke materiaaleigenschappen of door een veranderende visie vanuit de opdrachtgever op de inrichting van de werkomgeving. Maar ook voor deze materialen worden steeds welafgewogen keuzen gemaakt op het gebied van duurzaamheid, hergebruik, tijdloze uitstraling, levensduur en onderhoud.

voorbeelden materialen

linoleum - eigentijdse, duurzaam geproduceerde, biobased vertaling van de oorspronkelijke asfalt-tile van het Van Goethengebouw (wat volstrekt niet meer voldoet aan de huidige milieunormen en zelfs asbesthoudend was).

textiele akoestische panelen - bijvoorbeeld 3D-geweven stoffen uit hoogwaardige materialen. Hebben een link met de wandbespanningen in de representatieve ruimtes van het Beyaertgebouw, worden ingezet om de akoestische kwaliteit van de nieuwbouw te verbeteren.

hergebruik van materialen uit de gesloopte delen - tegels rond de ramen; kenmerkende elementen weer opnieuw toepassen om ze in het gebouw te behouden.

gordijnstoffen - glans, translucet, metaalachtig (refererend aan aluminium), warm maar zakelijk en functioneel. Voornamelijk en representatieve uitstraling, lichtval dempen, akoestiek en comfort.

verzachtende vloerbedekking voor werkvloeren - akoestische werking, duurzame materialen die goed te hergebruiken of recyclebaar zijn. Vezels en garens kunnen fijnstof binden om zo de binnenlucht te zuiveren.

gekleurd glas - glazen binnenwanden zijn voor specifieke functies of werkgebieden gekleurd, zowel helder als gematteerd. Daarnaast bieden ze de nodige privacy en kunnen ze bijdragen aan de identiteit van een afdeling.

Materialen en producten worden steeds getoetst aan en afgestemd op de kernmaterialen om de eenheid in de look & feel te bewaken.

kunst & gesamtwerk

restauratie & integratie bestaande kunst

integratie belgische ontwerpers & kunstenaars

de kunstcollectie

Sinds 1972 voert de Nationale Bank van België een actief aankoopbeleid voor kunst. De selectiecriteria zijn duidelijk: de Bank legt zich uitsluitend toe op het werk van hedendaagse Belgische of in België residerende kunstenaars en geeft de voorkeur aan kunst met een link naar haar monetaire kerntaak. De Bank koopt meestal kunstwerken aan, maar geeft af en toe ook opdrachten aan kunstenaars om specifieke werken in situ te vervaardigen.

Inmiddels is de kunstverzameling uitgegroeid tot zo'n 2000 werken. Tot 2019 kreeg bijna niemand deze te zien. Ze waren alleen bedoeld om de medewerkers van de Nationale bank een stimulerende werkomgeving te bieden. In mei 2019 zijn de kunstwerken voor het eerst geëxposeerd aan het grote publiek in de lokettenhal van het Van Goethengebouw, die een volledige restauratie had ondergaan.

De integratie van hedendaagse kunst in de werkomgeving biedt een verrissend en verbredend kader, een meerwaarde die de Bank zal blijven aanbieden in de toekomst en die door het ontwerpteam wordt ondersteund. Bij de uitwerking van het interieurontwerp en de integratie van de kunst zal ons team, samen met de specialisten en experts van de Bank zelf, zorgvuldig onderzoeken hoe en waar het kunstwerk het beste tot haar recht komt. Belangrijke thema's daarbij zijn: de context waarin het werk komt te staan, de ruimtelijkheid, de toegevoegde waarde, zichtbaarheid (ook voor publiek), belichting (dag- kunstlicht), klimaattechnische randvoorwaarden, stevige muren en een flexibel ophangstelsel.

kunst als onderdeel van het gebouwoontwerp

Sinds het eerste ontwerp uit 1865 tot nu, heeft een verschuiving plaatsgevonden in de aanpak van het interieurontwerp bij bouwwerken van vergelijkbare omvang en gelaagdheid. Er zijn door de architecten diverse samenwerkingsverbanden aangegaan. Het Beyaertgebouw is zeer kenmerkend voor het tijdperk. Een gesamtwerk van de architect, decoratieve kunstenaars en ambachtlieden. De meeste interieurelementen en meubelontwerpen tekenden de architecten dan ook zelf met als doel van hun creatie één geheel te maken.

In het Van Goethengebouw wordt, naast de ontwerpen van interieurelementen van Van Goethem zelf, ook de ontwerpers van atelier Stéphane Jasinki gevraagd om een aantal ruimtelijke ingrepen te doen. Daarnaast worden diverse kunstenaars benaderd om een werk in situ te maken. Karakteristiek zijn de uit aluminium vervaardigde beelden van Marcel Rau, de bronzen beelden van Grard en Lepae en de fresco van Maurits Van Saene.

De portrettengalerij, bestaande uit wit marmeren bustes, zou in de nieuwe situatie wederom een plek kunnen krijgen in de directievlugel.

hedendaags

Naast de collectie met hedendaagse kunstenaars, zoals het kunstwerk uit bladgoud van Edith Dekyndt, vindt het ontwerpteam het wenselijk om meer Belgische hedendaagse ontwerpers een plek te geven in de collectie en in het (nieuwe) gebouw.

De nieuwbouw is het resultaat van een samenwerkingsverband van verschillende disciplines. Om het 'drieluik' ook in het interieur tot een geheel te brengen, is een inspanning nodig om tot een zorgvuldig samengesteld samenwerkingsverband tussen de architecten, ontwerpers en kunstenaars te komen.

Te denken valt aan prominente Belgische ontwerpers zoals Maarten van Severen, het ontwerpersduo Muller en van Severen, Vincent Van Duysen en het Brut Collectief. Allen werken op het snijvlak van architectuur, kunst en vormgeving. De Bank pleit vanuit ecologisch standpunt voor een maximaal hergebruik van structuren en materialen. De ontwerpen van het Brut Collectief (recent winnaar van de Henry van de Velde Award), vertonen een eenheid van stijl en tonen (her)gebruikte materialen in hun meest pure vorm.

kunst als ervaring en spiegel van de wereld

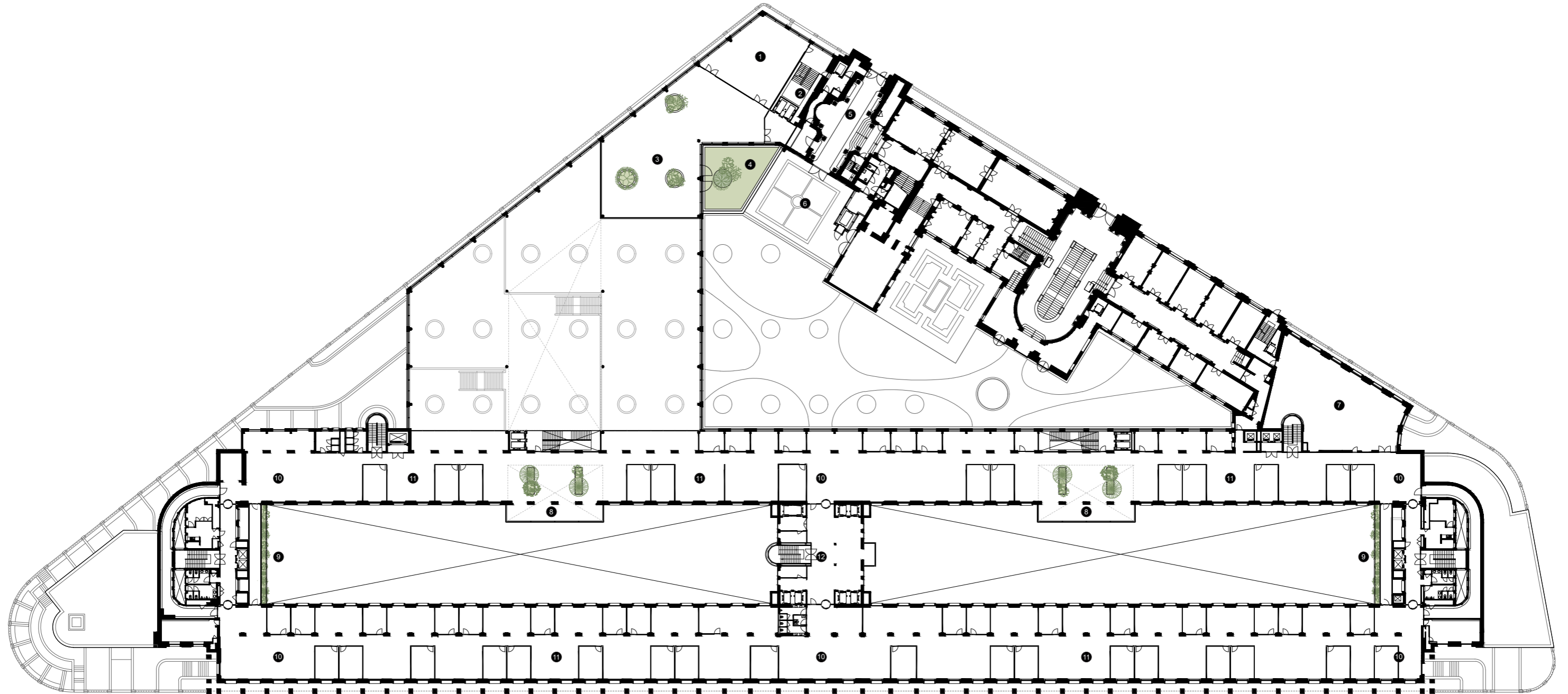
De omvangrijke collectie van de bank biedt een uitgelezen kans om kunst op alle niveaus onderdeel van de ervaring te maken, voor de dagelijkse medewerker maar ook voor de incidentele bezoeker of vaste partner van de Bank.

Het gebouwenensemble van de Bank heeft veel ruimtes met museale kwaliteiten; van de 'gesamtwerkten in architectuur, decoratie en inrichting' in de zalen van het Beyaertgebouw tot de lichte lokettenhallen en dubbelhoge ruimtes aan de straat in het bouwdeel van Van Goethem. Deze ruimtes hebben in zichzelf al allure en een museale uitstraling. Vanzelfsprekend willen wij met de conservators en curators van de kunstcollectie van de Bank deze ruimtes inzetten in het beleven van kunst in het gebouw; een verrijking voor medewerkers en bezoekers en een spiegel van de wereld.

Wij zien kansen in het creëren van waardige toonplekken voor kunst op strategisch gelegen posities in het gebouw, bijvoorbeeld knooppunten tussen verdiepingen (denk aan de opgeschoonde lifthallen en de nieuwe erkers boven de lokettenhallen). Ook de kantoorverdiepingen met overleg ruimtes en open werkplekken bieden kansen, juist ter versterking van identiteitsrijke plekken en daarmee het verbeteren van de oriëntatie in het gebouw. Vanzelfsprekend zijn er ook speciale domeinen, zoals de directievlugel, waar de wisselwerking tussen representatie, kunst en design van grote importantie is.

Wij zien ook kansen om spanning in te brengen met kunst binnen het ensemble; soms door klassieke werken in moderne context te plaatsen en vice versa; dit bindt de gebouwen en geeft gelaagdheid aan de beleving. Kwaliteit van de werken en zorgvuldigheid in de plaatsing zijn hierbij belangrijke sleutels.

verdieping 2

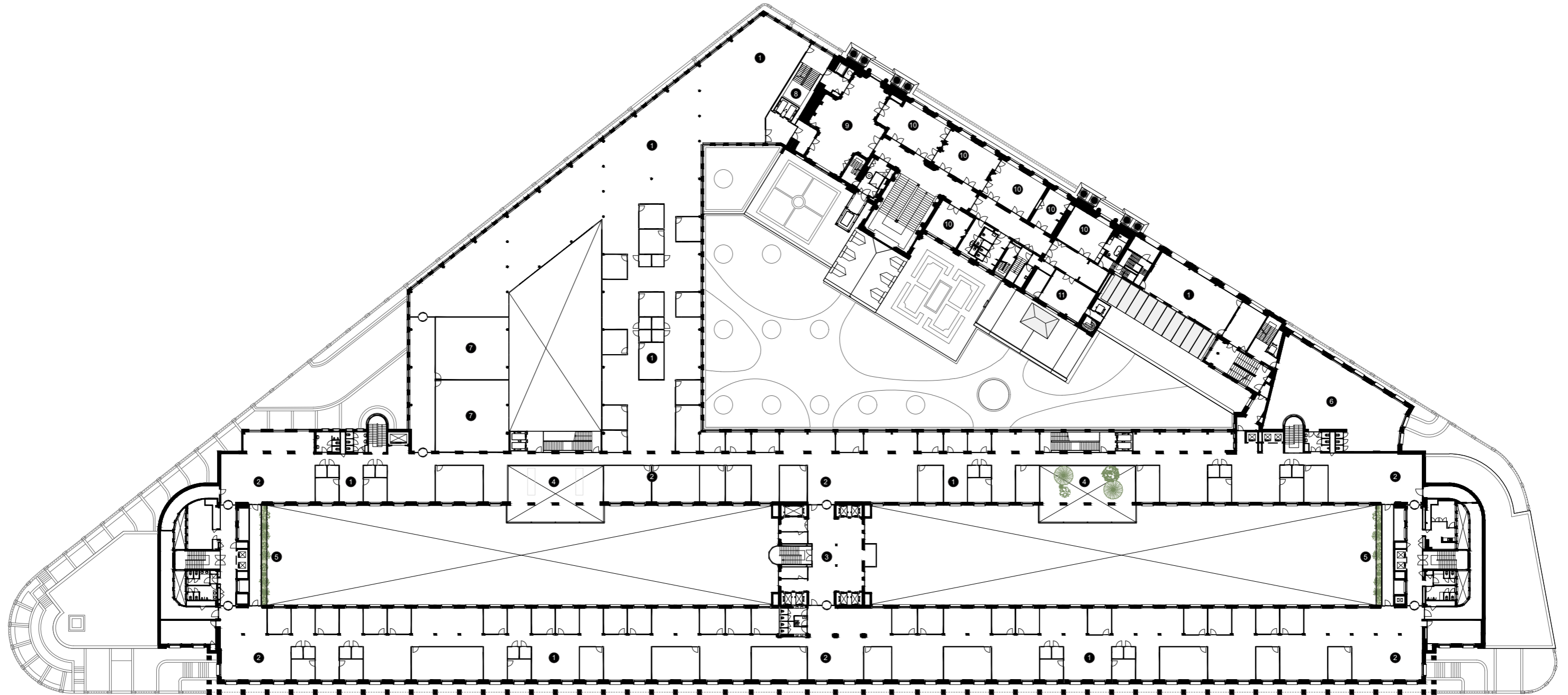

- 1 VIP restaurant
- 2 VIP stijlpunt
- 3 VIP borrelruimte
- 4 VIP dakterras
- 5 VIP entree
- 6 VIP parking
- 7 Polyvalente ruimte
- 8 Groene erker
- 9 verbindings brug
- 10 pantry, aanlandplek
- 11 werkplekken
- 12 centrale kern, met centraal welkom

werk
Nationale Bank van België
datum
09-12-2021
schaal
1:650
formaat
A3

verdieping 3

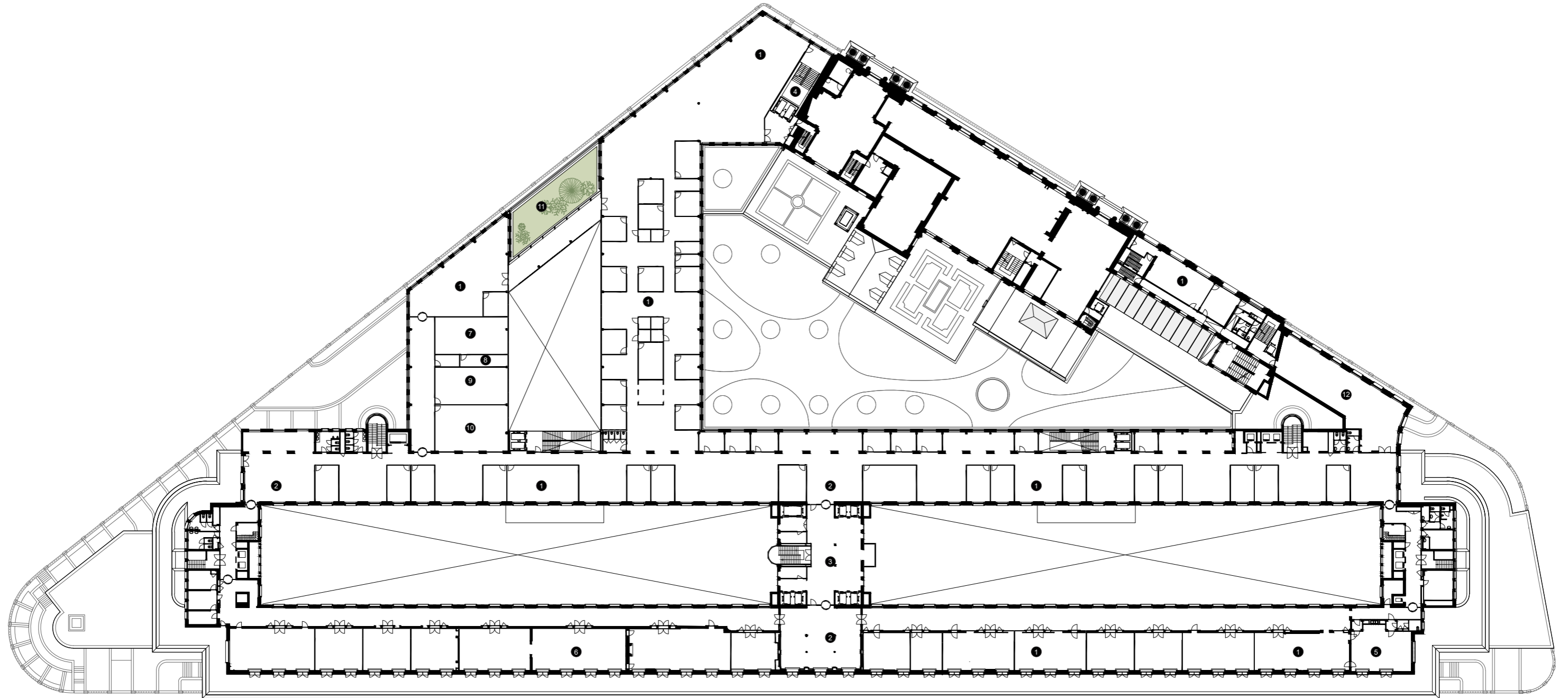

- 1 werkplekken
- 2 pantry en aanlandplekken
- 3 centrale kern, met centraal welkom
- 4 erker
- 5 verbindings brug
- 6 polyvalente ruimte
- 7 marktenzaal
- 8 VIP liftkern
- 9 centrale VIP feestzaal
- 10 VIP vergaderen
- 11 VIP afwerkkeuken

werk
Nationale Bank van België
datum
09-12-2021
schaal
1:650
formaat
A3

verdieping 4

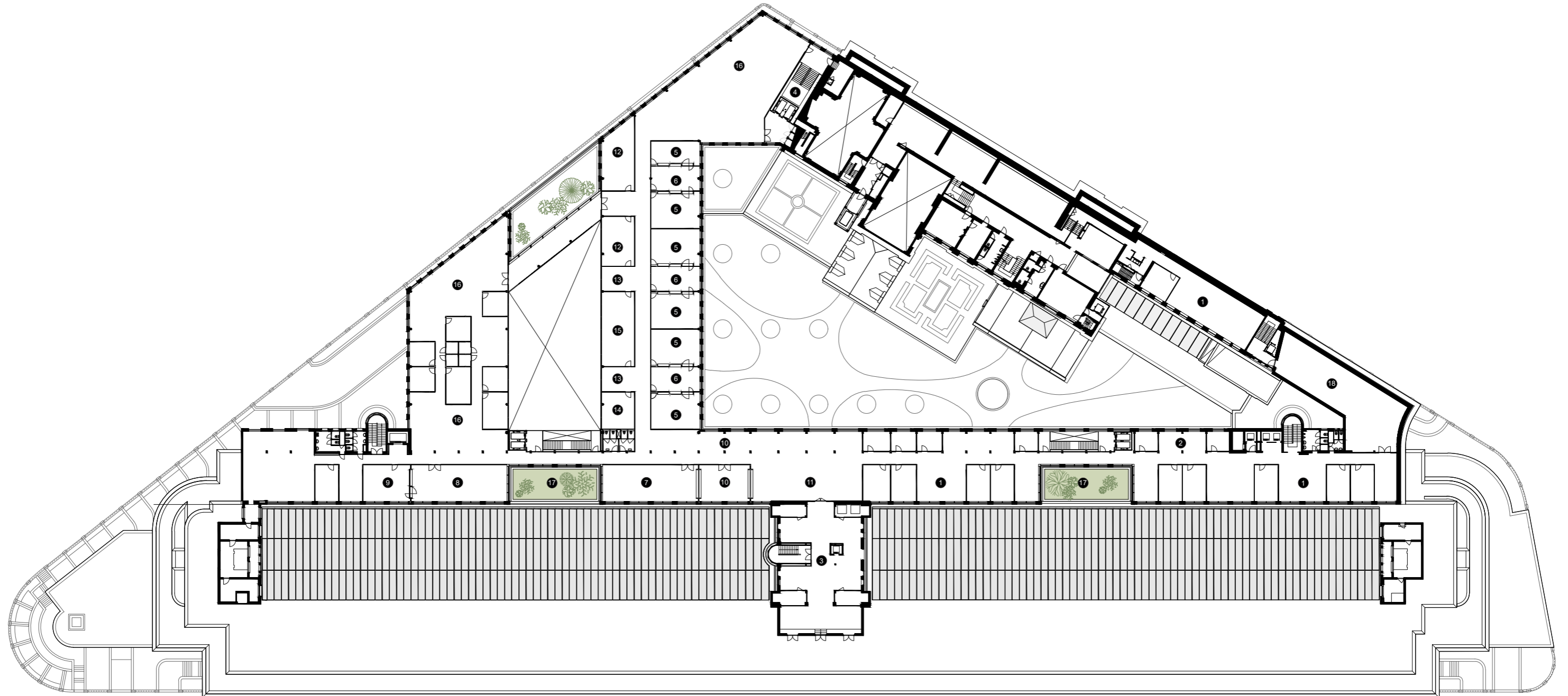
1 werkplekken	9 soc. room
2 pantry en aanlandplekken	10 war room
3 centrale kern, met centraal welkom	11 groen dak
4 VIP liftkern	12 polyvalente ruimte
5 voormalige gouverneurskamer	
6 voormalige boardroom	
7 control room	
8 data lokaal voor soc. room	

werk
 Nationale Bank van België
 datum
 09-12-2021
 schaal
 1:650
 formaat
 A3

verdieping 5

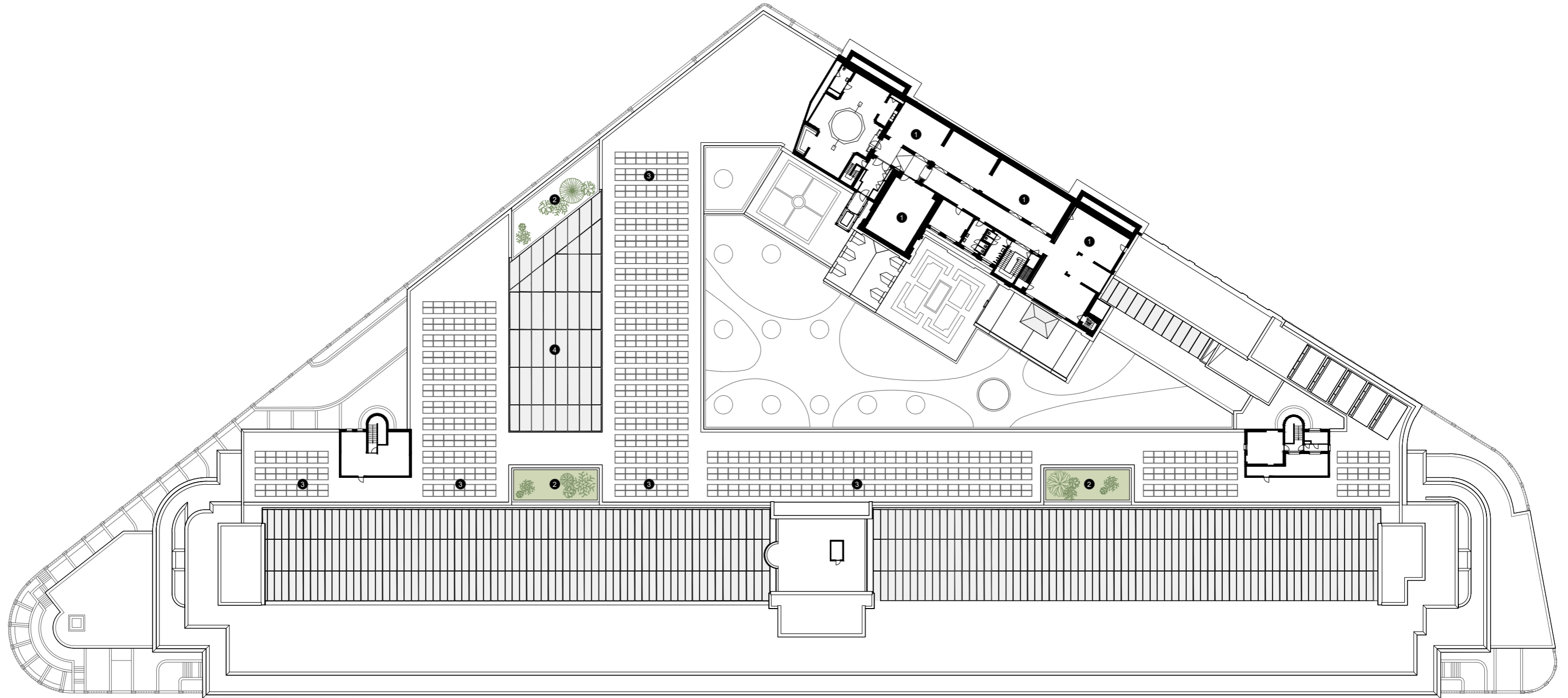

1 werkplekken	9 afwerkkeuken	17 daktuinen
2 pantry en aanlandplekken	10 wachtruimte boardroom	18 polyvalente ruimte
3 centrale kern, met centraal welkom	11 ontvangstbalie	
4 VIP liftkern	12 vergaderruimte	
5 directie kantoren	13 coffee corner	
6 directie administratie	14 wachtruimte	
7 boardroom	15 lounge	
8 dining zaal	16 ondersteunend personeel	

werk
 Nationale Bank van België
 datum
 09-12-2021
 schaal
 1:650
 formaat
 A3

verdieping 6

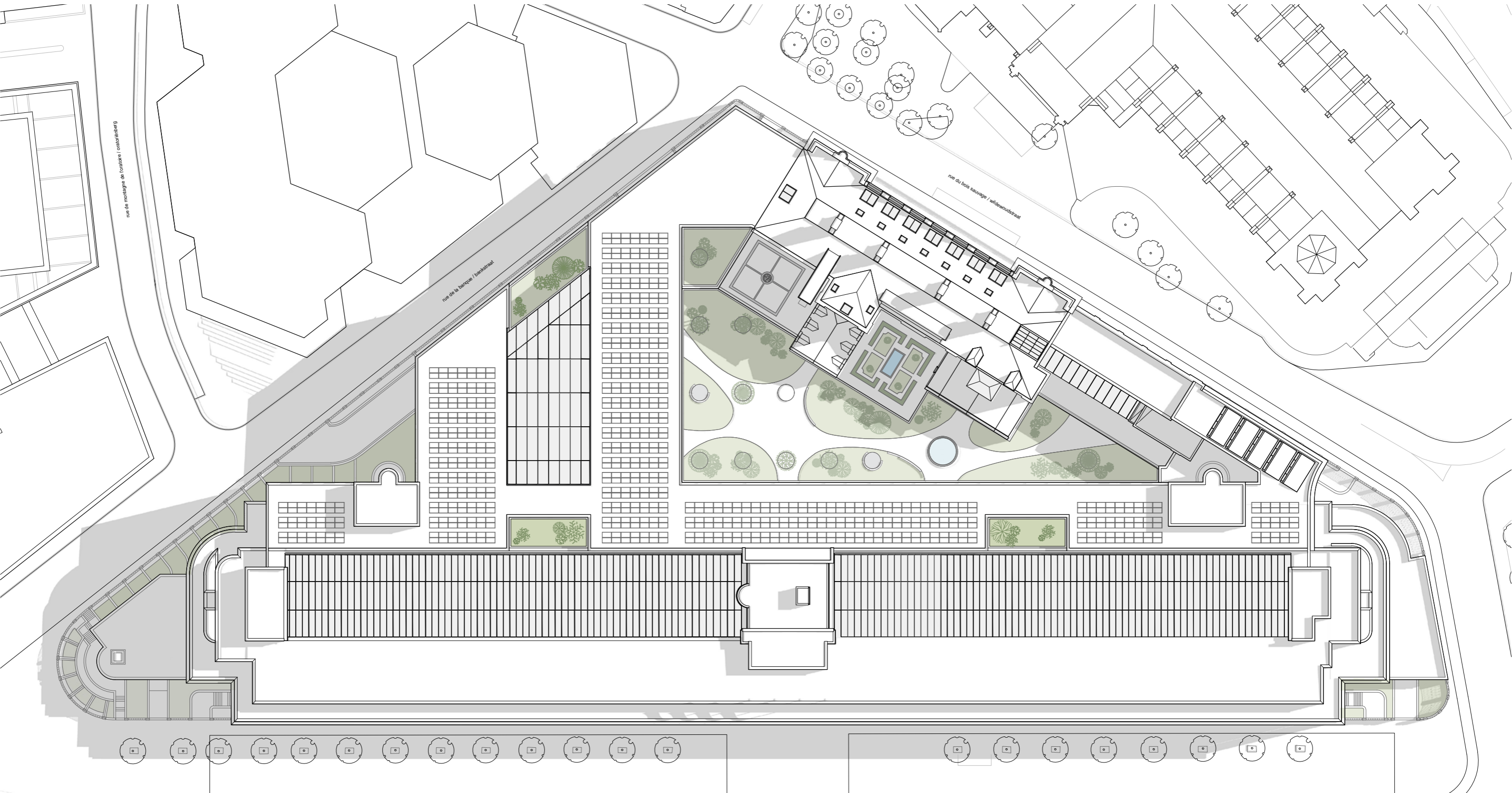
- 1 werkplekken
- 2 dakpark
- 3 PV-cellen
- 4 atrium-dak

werk
Nationale Bank van België
datum
09-12-2021
schaal
1:650
formaat
A3

B2Ai cepezed tractebel sum

dakaanzicht

werk
Nationale Bank van België
datum
09-12-2021
schaal
1:650
formaat
A3

B2Ai cepezed tractebel sum

